

Strategia Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020

Rajcza, 2015 rok

Strategia Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020 powstała na podstawie zawartej umowy 07/2015 z dnia 17.02.2015

Opracowanie:

TECHMASTER
ul. Kabaty 2, 34- 300 Żywiec
www.techmaster.com.pl

***Wyrazy podziękowania zespół konsultantów składa wszystkim
pracownikom Gminy Rajcza, za zaangażowanie i współpracę przy
tworzeniu niniejszej Strategii.***

1. WPROWADZENIE

Niniejszy dokument – Strategia Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014 – 2020 jest jednym z narzędzi, jakim posługuje się Samorząd w kształtowaniu oraz realizacji lokalnej polityki rozwoju. Stanowi ona syntetyczny opis problemów, postrzeganych przez mieszkańców Gminy jako pilne i istotne, a także wskazuje kierunki i obszary, na których w najbliższej perspektywie winny skupiać się wysiłki Samorządu, w zakresie działalności inwestycyjnej. Zasadniczą koncepcją opracowania niniejszego dokumentu jest założenie, iż działanie zgodne z przyjętym i wielokrotnie skonsultowanym planem, jakim jest Strategia Rozwoju Gminy przyniesie wyraźnie lepsze efekty i rezultaty, aniżeli podejmowanie przedsięwzięć pojedynczo, chaotycznie, bez odgórnego i długofalowego scenariusza rozwojowego. Oprócz niego fundamentalne dla przedmiotowego dokumentu jest założenie, że w proces wdrażania jego celów strategicznych zaangażowany będzie nie tylko Samorząd Gminy Rajcza, lecz także jego wszyscy partnerzy – mieszkańcy, organizacje społeczne, podmioty gospodarcze, etc. Oczekuje się, że osiągnięte w ten sposób synergiczne efekty przełożą się w niedalekiej przyszłości na mierzalne, dostrzegane i odczuwane przez wszystkich korzyści, takie jak większa w porównaniu z obecną rozpoznawalność Gminy, szeroko pojęty i zrównoważony rozwój gospodarczy, czy poprawa jakości codziennego życia mieszkańców tego terenu. Opracowanie Strategii Rozwoju Gminy postrzegać należy zatem jako szansę na stworzenie i zaprezentowanie spójnej, realnej i długofalowej wizji rozwoju, koordynację i hierarchizację poszczególnych zadań oraz związanych z nimi działań. Dokument ten umożliwi we właściwy sposób i w optymalnej kolejności po pierwsze identyfikować problemy oraz następnie efektywnie je rozwiązywać.

Strategia Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014 – 2020 jest dokumentem, który opracowany został w trakcie długotrwałego procesu, obejmującego serię spotkań z mieszkańcami Gminy, konsultacje społeczne oraz wielokrotne weryfikacje przyjmowanych przez zespół autorski tez i założeń. Z tego punktu widzenia jest ona wyrazem decyzji wpływających oddolnie, dzięki czemu oczekuje się że środki, wydatkowane na realizację poszczególnych jej celów zaliczać się będą do prawidłowo i efektywnie ukierunkowanych.

Przedmiotowy dokument charakteryzuje dwudzielna struktura. Rozpoczyna się on diagnozą sytuacji, obserwowanej na terenie Gminy Rajcza dotychczas, podsumowaną szczegółową analizą SWOT. Druga część Strategii ma charakter prognostyczny – składa się na nią opis wizji Gminy Rajcza oraz cele, dzięki realizacji których wizja ta będzie mogła

zostać urzeczywistniona. Dodatkowo Strategię uzupełniono o założenia dotyczące harmonogramu jej realizacji, procedury monitoringu i uaktualniania oraz finansowe aspekty, związane z wdrożeniem.

Spis treści

1. WPROWADZENIE	3
2. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, WALORY ŚRODOWISKOWE	6
3. SFERA SPOŁECZNA	9
2.1 Demografia	9
Rynek pracy	14
Pomoc społeczna	17
4. PODMIOTY GOSPODARCZE, PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	21
5. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE I INFRASTRUKTURA	27
Gospodarka rolno- leśna	27
Infrastruktura techniczna	27
Infrastruktura społeczna	29
Bezpieczeństwo w Gminie Rajcza	43
6. PORÓWNANIE NAJWAŻNIEJSZYCH DANYCH GMINY RAJCZA Z DANymi DLA POWIATU ŻYWIECKIEGO (STAN NA 31.12.2013 R.)	47
7. ANALIZA SWOT	49
8. MISJA I WIZJA	61
Misja Gminy Rajcza	61
Wizja Gminy Rajcza	62
9. CELE STRATEGICZNE, CELE OPERACYJNE, PROPOZYCJE ZADAŃ.	67
10. ZADANIA W RAMACH POSZCZEGÓLNYCH CELÓW STRATEGICZNYCH	69
Uszczegółowienie zadań	74
11. EFEKTY REALIZACJI STRATEGII	84
12. ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	86
13. PROCEDURY UAKTUALNIANIA STRATEGII	98
14. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII	99
15. HARMONOGRAM REALIZACJI STRATEGII	100
16. PLAN FINANSOWY STRATEGII ROZWOJU GMINY	101
17. WYKAZ MAP, WYKRESÓW I TABEL	107

2. Położenie, powierzchnia, walory środowiskowe

Gmina Rajcza położona jest w Powiecie Żywieckim, w Województwie Śląskim, w południowo- zachodniej części Beskidu Żywieckiego, u zbiegu potoków, które tworzą rzekę Sołę. Swoim specyficznym położeniem tworzy odrębną część Beskidów nazywaną Workiem Raczańskim (Grupa Wielkiej Raczy) ze szczytami Wielka Racza (1236 m), Rachowiec (954 m), Skalanka (867 m), Oźna (962 m), Bendoszka (1144 m), Praszywka (1044 m) oraz pasmo Pilska – Sucha Góra (1040 m).

Gmina Rajcza sąsiaduje z gminami: Milówka, Istebna i Ujszoły, a także ze Słowacją. W skład Gminy wchodzi sześć sołectw: **Rajcza, Rycerka Dolna, Rycerka Górna, Sól, Sól – Kiczora i Zwardoń.**

Gmina ma powierzchnię 131,17 km² (w tym większość terenu zajmują użytki leśne).

Mapa 1 Lokalizacja Gminy Rajcza na tle Województwa Śląskiego

Źródło: www.slaskie.pl

Mapa 2 Mapa gminy Rajcza – lokalizacja sołectw Gminy

Źródło: Urząd Gminy Rajcza (www.rajcza.com.pl)

Gmina Rajcza położona jest na terenie Żywieckiego Parku Krajobrazowego, który utworzono w 1986 roku. Jest to najstarszy park krajobrazowy w polskich Karpatach. Powstał w celu szczególnej ochrony wartości przyrodniczych, fizjograficzno-krajobrazowych oraz kulturalnych Beskidu Żywieckiego. Podstawowym jego założeniem jest zachowanie obszarów mało zdegradowanych oraz umiejętne i racjonalne łączenie funkcji ochronnych z gospodarczymi. Najcenniejszymi elementami parku są lasy.

Na terenie Gminy utworzone zostały także 3 rezerваты przyrody, które chronią szczególnie cenne tereny parku w celu zachowania resztek prastarej Puszczy Karpackiej:

- Rezerwat „Butorza” – utworzony w 1961 roku o powierzchni 30,68 ha dla ochrony dolnoreglowego drzewostanu świerkowego na północnych stokach Rachowca, na wysokości 600 – 700 m n.p.m.

- Rezerwat „Śrubita” – utworzony w 1957 r, o powierzchni 24,99 ha. Jest to rezerwat z ponad 200 –letnim, naturalnym drzewostanem świerkowo – bukowo – jodłowym w dolnym reglu. Położony jest na północno – zachodnim stoku góry Bugaj w grupie Wielkiej Rajczy.

- Rezerwat „Dziobaki” – utworzony w 1995 o powierzchni 13,06 na północnych stokach Rycerzowej. Zlokalizowany jest na wysokości 950 – 1200 m n.p.m. Jego głównym walorem przyrodniczym jest 200 – letni bór świerkowo – bukowo – jodłowy oraz fragment bagiennej olszyny górskiej w dolnej części rezerwatu.

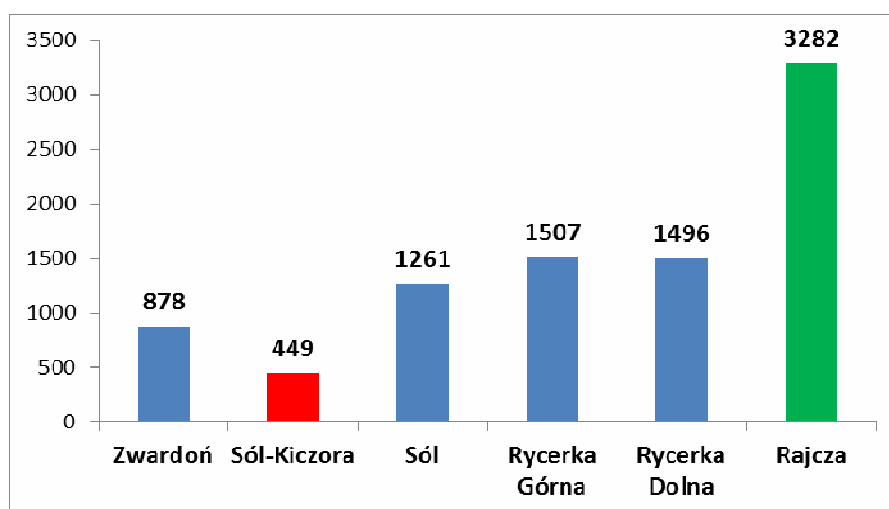
Gmina słynie ze źródeł solankowych. Znajdują się one w odległości 2 km od stacji PKP w Soli, po obu stronach drogi w bliskim sąsiedztwie dzwonnicy. Początki słonych źródeł sięgają już XV wieku. Na większą skalę źródła zaczęto eksploatować w roku 1664, kiedy to sól warzyli górnicy sprowadzeni z Wieliczki. Solne źródła, które przez kolejne wieki ludność wykorzystywała do własnych potrzeb, w 1824 r. rząd austriacki kazał zasypać zabraniając tym samym dalszej eksploatacji. W XX w. kilkakrotnie badano tutejsze solanki. Wyniki wskazują, że są one jedny z pierwszych miejsc pod względem mineralizacji i ciepłoty w Polsce. Są to jedne z najbardziej zmineralizowanych źródeł na obszarze całych polskich Karpat.

3. Sfera społeczna

2.1 Demografia

W 2014 r. liczba mieszkańców Gminy Rajcza wyniosła łącznie 8873 osób, z tego najwięcej mieszkańców przypada na miejscowość Rajcza, a najmniej jest w sołectwie Sól-Kiczora (wykres 1).

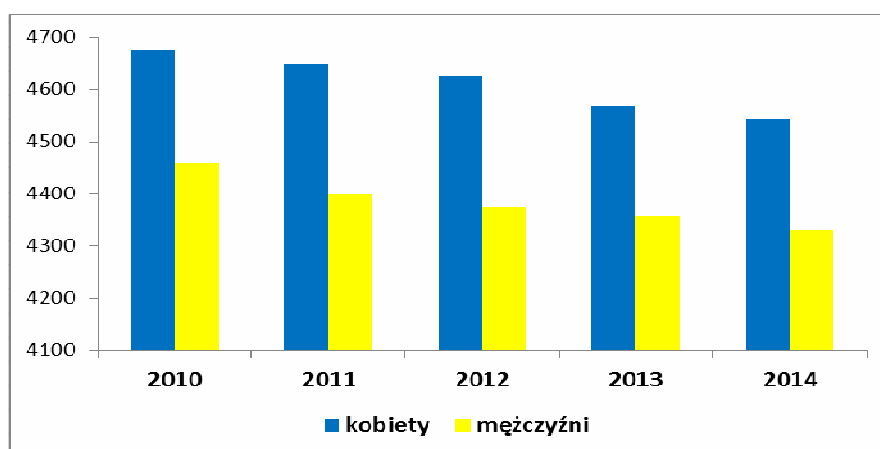
Wykres 1 Ludność ogółem w miejscowościach Gminy Rajcza według stanu na 31.12.2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rajcza

Liczba kobiet na terenie Gminy w 2014 r. wyniosła 4542osób, co stanowi 51,19% ogółu mieszkańców(wykres 2).

Wykres 2Liczba kobiet i mężczyzn na terenie Gminy w latach 2010-2014

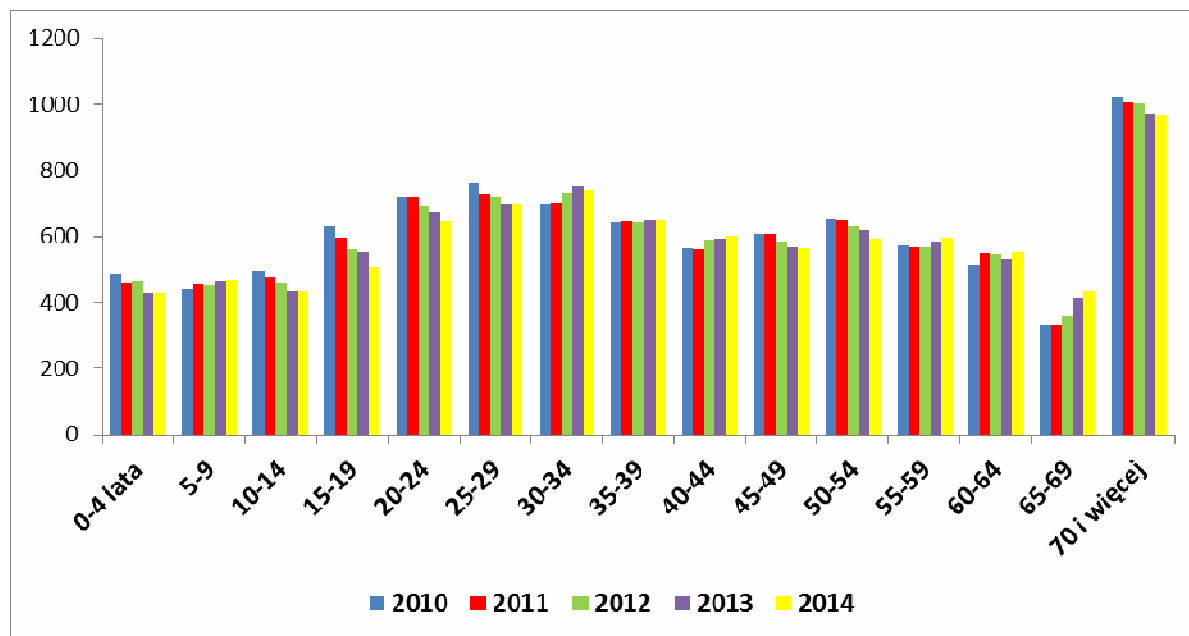

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rajcza

Strategia Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020

Biorąc pod uwagę wiek mieszkańców Gminy, według danych Urzędu Gminy Rajcza, dominują osoby w wieku 25-29 i 30-34 lat, jest ich łącznie 1439. Co dziesiąty mieszkaniec, to osoba po 70 roku życia. Niepokojący jest fakt spadku liczby mieszkańców w wieku do 4 lat. Dane te przedstawia poniższa tabela.

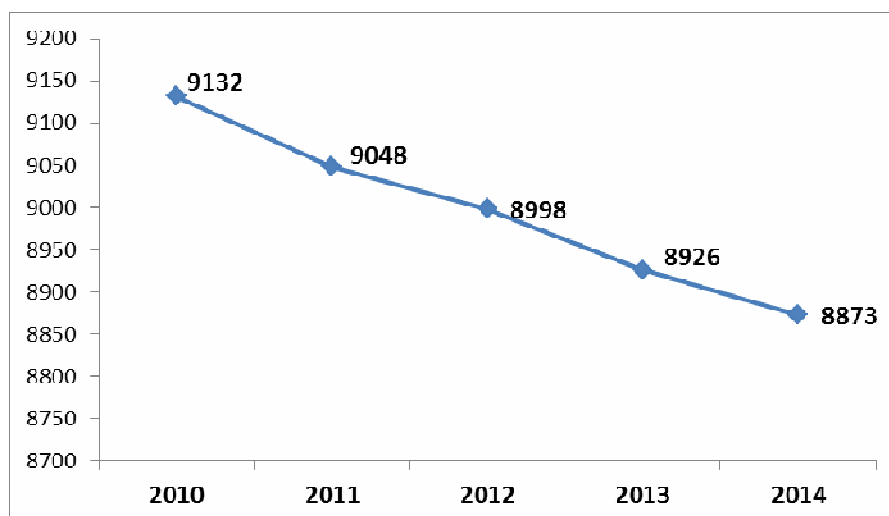
Wykres 3 Ludność według wieku w Gminie Rajcza w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rajcza

Niestety bardzo niekorzystnym zjawiskiem, zaobserwowanym na przestrzeni ostatnich 5 lat, jest malejąca liczba mieszkańców Gminy (wykres 4).

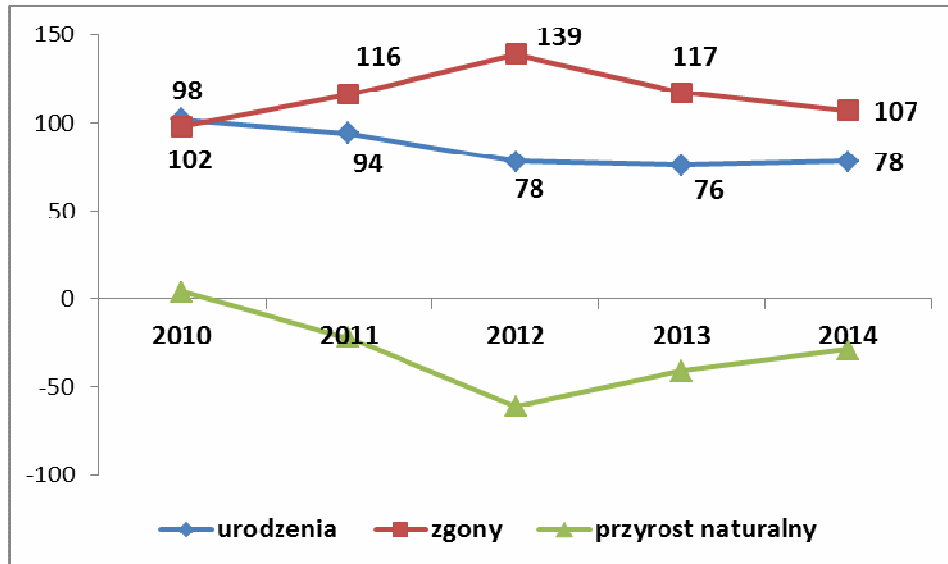
Wykres 4 Liczba mieszkańców Gminy Rajcza w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rajcza

O malejącej liczbie mieszkańców Gminy Rajcza decyduje zarówno ujemny przyrost naturalny, jak i ujemne saldo migracji mieszkańców. Zjawisko to obrazują poniższe wykresy 5 i 6).

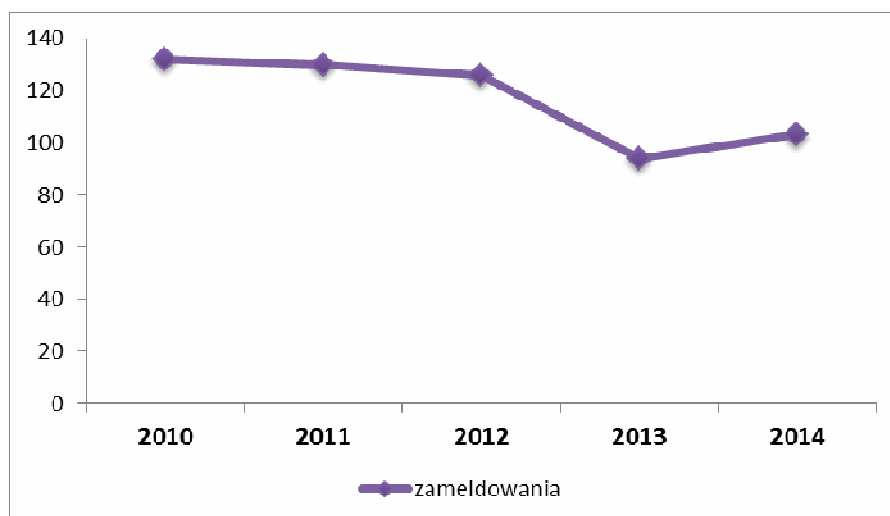
Wykres 5 Ruch naturalny w Gminie Rajcza

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rajcza

W zakresie zameldowań, na przestrzeni ostatnich lat, obserwuje się przewagę zameldowań z miast (dane według Głównego Urzędu Statystycznego). Trend ten jest związany ze zjawiskiem suburbanizacji.

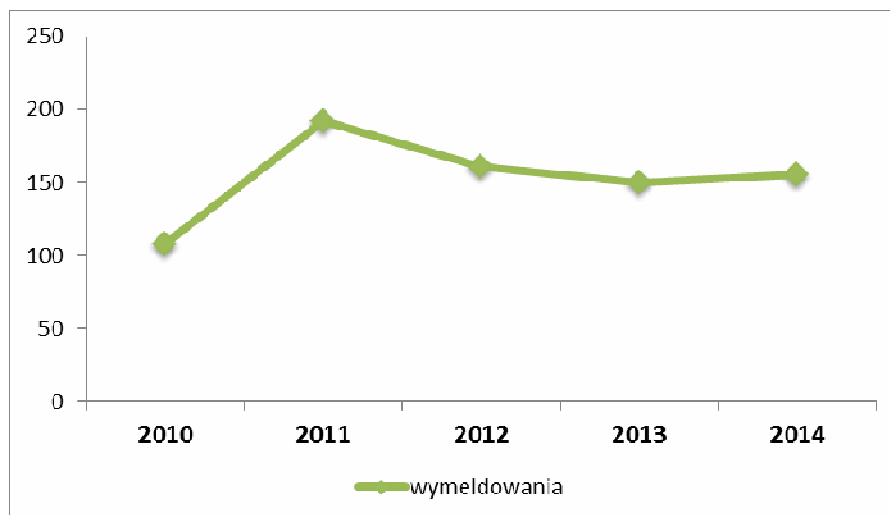
Wykres 6 Liczba zameldowań w Gminie Rajcza w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rajcza

W zakresie wymeldowań, na przestrzeni ostatnich lat, dostrzec można, iż nie ma stałego kierunku wyjazdów mieszkańców. Generalnie większość migracji na terenie Gminy to migracje ekonomiczne, związane z chęcią poprawienia własnego bytu materialnego (wyjazdy za pracę).

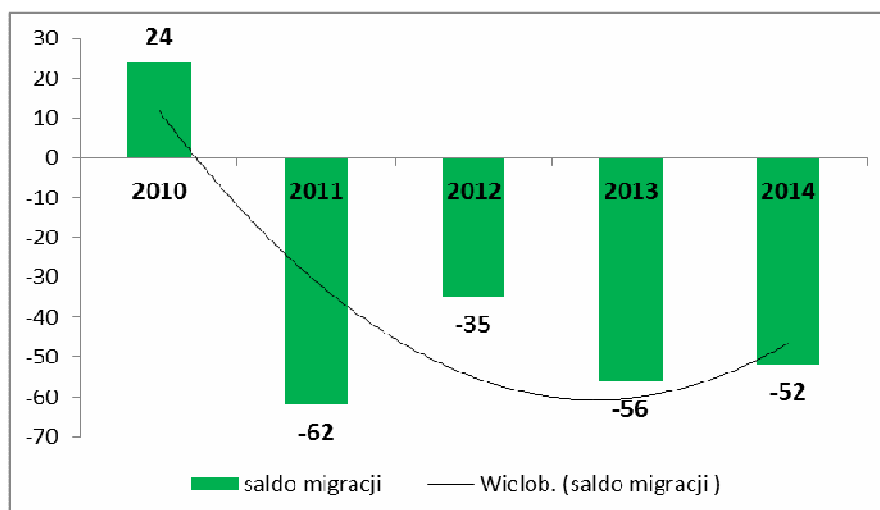
Wykres 7 Liczba wymeldowań na terenie Gminy Rajcza w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rajcza

Zestawiając powyższe dane, okazuje się że saldo migracji ogółem, na przestrzeni ostatnich 4 lat jest ujemne. Sytuacja zaczęła się pogarszać od 2011 r.

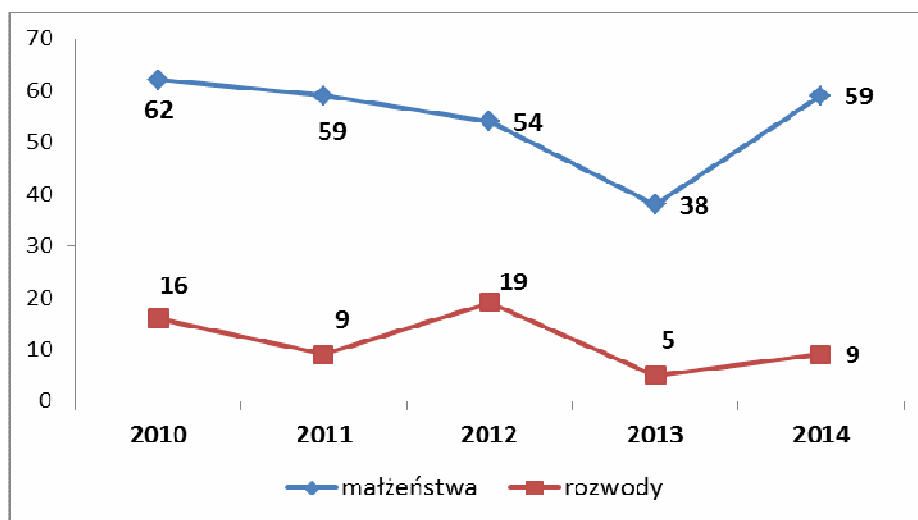
Wykres 8 Saldo migracji ogółem w Gminie Rajcza

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rajcza

W 2014 r. w obrębie Gminy Rajcza zawarto 59 związków małżeńskich. Była to większa liczba niż w 2013 r., jednakże na przestrzeni ostatnich lat wartość ta jest podobna. Liczba rozwodów w 2014 r. wyniosła 9. Dane te w ostatnich latach kształtują się różnie. Zaprezentowane jest na poniższym wykresie.

Wykres 9 Liczba zawartych małżeństw i rozwodów w Gminie Rajcza w latach 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rajcza

W 2014 r. w strukturze ludności zamieszkującej Gminę Rajcza dominowały osoby w wieku produkcyjnym – 63,5 % ogółu ludności (5635 osób). Ludność w wieku przedprodukcyjnym to 20,7 % ogółu ludności (1833 osób), zaś w wieku poprodukcyjnym 15,8 % (1404 osób). Niekorzystnym zjawiskiem jest rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym, a malejący udział osób w wieku przedprodukcyjnym. Świadczy to o starzejącym się społeczeństwie oraz o fakcie ujemnego przyrostu naturalnego.

Tabela 1 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % w latach 2010-2014

Lata	2010	2011	2012	2013	2014
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	22,4	21,9	21,5	21,01	20,6
Ludność w wieku produkcyjnym	62,7	63,2	63,3	63,4	63,5
Ludność w wieku poprodukcyjnym	14,7	14,7	15,07	15,5	15,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rajcza

Wskaźnik dla ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosi 57,4 %. Wskaźnik ten niestety zmniejsza się z roku na rok. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym wynosi aż 76,6 %, natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wyniosła w 2014 r. 24,9 %.

Taka sytuacja prowadzi do sformułowania następujących wniosków:

- W Gminie, proporcjonalnie mała grupa osób w wieku produkcyjnym (63,5 %) utrzymuje stosunkowo znaczną grupę osób nieprodukcyjnych (36,5 %). Jest to sytuacja niekorzystna.
- Niski udział osób w wieku przedprodukcyjnym (20,6 %) rodzi obawę niskiego dopływu liczby osób na rynek pracy.

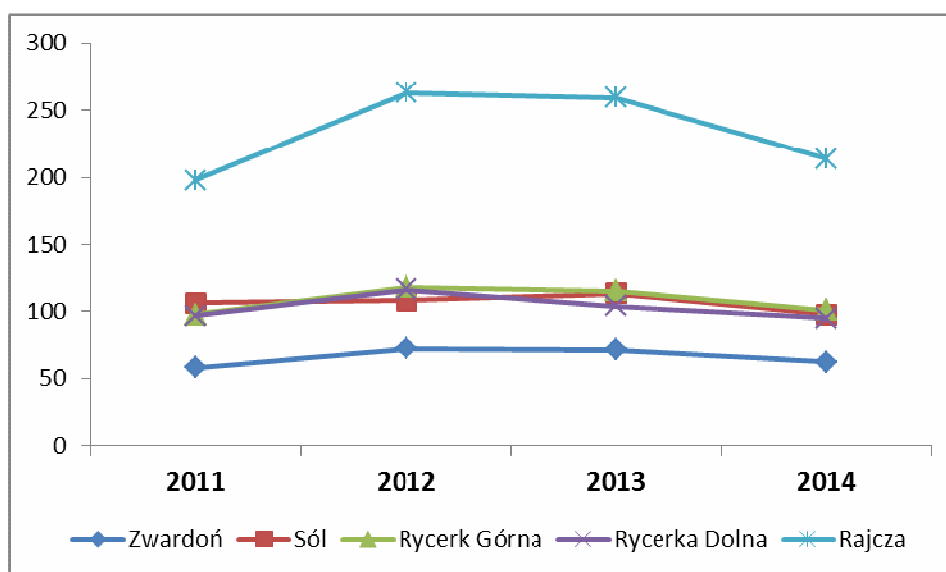
Rynek pracy

W 2014 r., według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu, zarejestrowanych było łącznie z całej Gminy 570 osób, to o 92 osoby mniej niż w roku 2013 r. Spadek liczby osób bezrobotnych jest pozytywnym zjawiskiem, obserwowanym na przestrzeni ostatnich kilku lat. Liczba osób bezrobotnych w poszczególnych sołectwach, (z wyjątkiem sołectwa Sól-Kiczora, dla którego PUP w Żywcu nie prowadzi statystyk), kształtuje się następująco:

- Zwardoń – 62 (7,06 % wszystkich mieszkańców miejscowości),
- Sól – 98 (7,7 % wszystkich mieszkańców miejscowości),
- Rycerka Górna – 101 (6,7 % wszystkich mieszkańców miejscowości),
- Rycerka Dolna – 95 (6,3 % wszystkich mieszkańców miejscowości),
- Rajcza – 214 (6,5 % wszystkich mieszkańców miejscowości).

Z danych tych wynika, iż największy problem z bezrobociem jest w miejscowości Sól, a najmniejszy w Rycerce Dolnej.

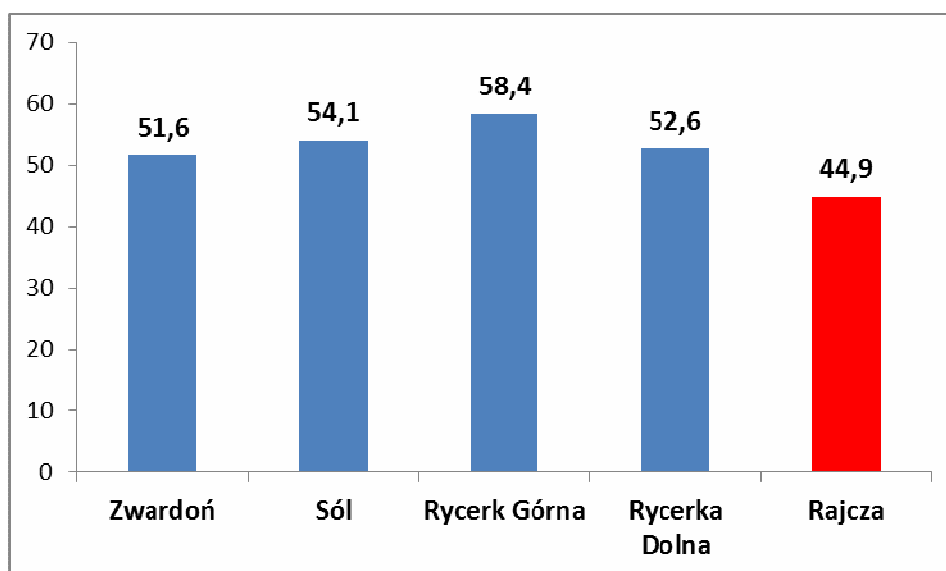
Wykres 10 Liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy Rajcza w latach 2011-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu

Generalnie w całej Gminie, w grupie osób bezrobotnych dominują kobiety, z wyjątkiem miejscowości Rajcza. Udział kobiet w ogóle bezrobotnych wynosi 50,8%.

Wykres 11 Udział kobiet w ogóle bezrobotnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu

Poniżej zaprezentowano dane odnośnie osób bezrobotnych ze względu na rodzaj wykształcenia.

Tabela 2 Osoby bezrobotne ze względu na rodzaj wykształcenia w 2014 r.

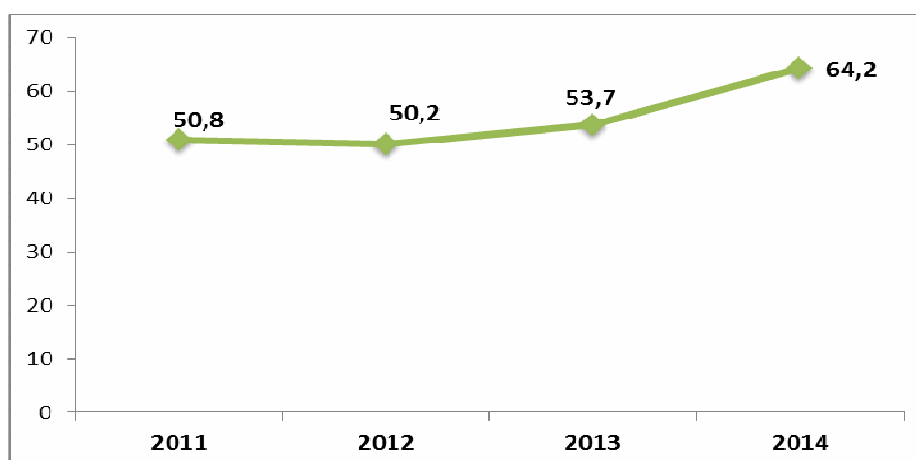
	Zwardoń	Sól	Rycerka Górna	Rycerka Dolna	Rajcza
Wyższe	5	7	5	9	15
Policealne i średnie zawodowe	11	26	14	32	44
Średnie ogólnokształcące	4	9	10	9	28
Zasadnicze zawodowe	23	26	35	25	68
Gimnazjalne i poniżej	19	30	31	26	59

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu

Z punktu widzenia wykształcenia, w trzech sołectwach – Zwardoniu, Rycerze Górnej i Rajczy, wśród osób bezrobotnych dominują osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym. W Soli natomiast dominują osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej, a w Rycerze Dolnej – z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym.

Niestety nadal utrzymuje się zjawisko, iż w grupie osób bezrobotnych dominują osoby długotrwale bezrobotne, w 2014 r. ich udział wyniósł aż 64,2%. Niepokojący jest trend, iż na przestrzeni ostatnich lat liczba osób długotrwale bezrobotnych wzrasta.

Wykres 12 Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogóle bezrobotnych w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu

Udział osób długotrwale bezrobotnych w poszczególnych miejscowościach kształtuje się następująco:

- Zwardoń – 66,1%
- Sól – 65,3%
- Rycerka Górna – 65,3%
- Rycerka Dolna – 65,2%
- Rajcza – 62,1%.

Najgorszy wskaźnik odnotowano w miejscowości Zwardoń.

W zakresie osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy, dokonano także analizy biorąc pod uwagę osoby do 25 roku życia, osoby powyżej 50 roku życia oraz osoby bez kwalifikacji zawodowych. Dane te obrazuje poniższa tabela.

Tabela 3 Bezrobotni w tzw. szczególnej sytuacji na rynku pracy w 2014 r.

Wyszczególnienie	Osoby do 25 roku życia	% ogółu	Osoby powyżej 50 roku życia	% ogółu	Osoby bez kwalifikacji zawodowych	% ogółu
Zwardoń	12	19,3	18	29,0	16	25,8
Sól	23	23,4	23	23,4	40	40,8
Rycerka Górna	19	18,8	22	21,7	31	30,6
Rycerka Dolna	19	20,0	18	18,9	41	43,1
Rajcza	27	12,6	41	19,1	78	36,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Żywcu

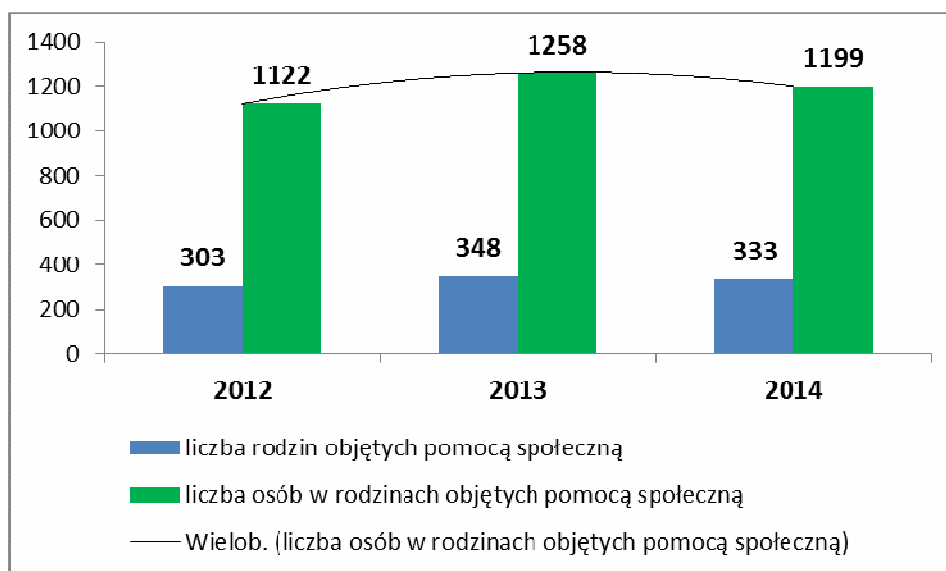
Pomoc społeczna

Według danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rajczy, w 2014 r., liczba rodzin objętych pomocą społeczną wyniosła 333 (łącznie liczba osób w rodzinie – 1199). Dane te są korzystniejsze w stosunku do poprzedniego roku. Biorąc pod uwagę poszczególne miejscowości, łączna liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w 2014 r. prezentuje się następująco:

- Rajcza – 419 osób (12,77% wszystkich mieszkańców)
- Rycerka Górna – 234 osoby (15,53% wszystkich mieszkańców)
- Rycerka Dolna – 201 (13,44% wszystkich mieszkańców)
- Sól – 144 osoby (11,42% wszystkich mieszkańców)
- Sól Kiczora – 67 osób (14,92% wszystkich mieszkańców)
- Zwardoń – 134 osoby (15,26% wszystkich mieszkańców)

Z danych tych wynika, że najwięcej osób korzysta z pomocy Ośrodka w miejscowościach Rycerka Górna i Zwardoń, najmniej natomiast w Soli i Rajczy.

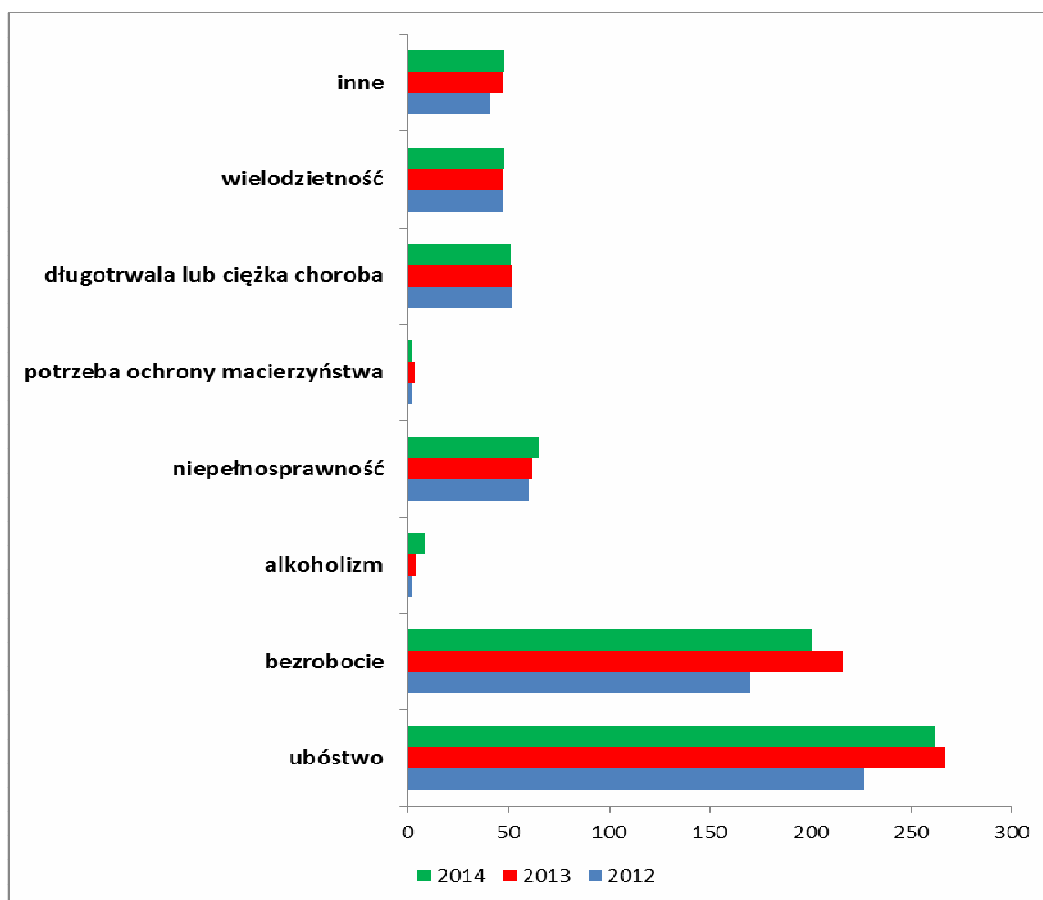
Wykres 13 Liczba rodzin objętych pomocą społeczną w Gminie Rajcza w latach 2012-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rajczy

Główną przyczyną występnia do GOPS-u z wnioskiem o pomoc jest ubóstwo i bezrobocie. Na dalszych miejscach wymienić należy niepełnosprawność i długotrwałą lub ciężką chorobę.

Wykres 14Przyczyny występowania z wnioskiem o pomoc do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rajczy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rajczy

Niepokojącym zjawiskiem jest także rosnąca liczba osób uzależnionych od alkoholu, w 2014 r. takich osób było w całej Gminie 299, tj. o 29 więcej niż w roku poprzednim. Biorąc pod uwagę poszczególne miejscowości, sytuacja wygląda następująco:

- Rajcza – 84 osoby (2,5% wszystkich mieszkańców),
- Rycerka Dolna – 64 osoby (4,2% wszystkich mieszkańców),
- Rycerka Górna – 55 osób (3,6% wszystkich mieszkańców),
- Sól – 43 osoby (3,4% wszystkich mieszkańców),
- Sól- Kiczora – 25 osób (5,5% wszystkich mieszkańców),
- Zwardoń – 28 osób (3,1% wszystkich mieszkańców).

Według powyższych danych największy taki problem występuje w miejscowości Sól-Kiczora a także w Rycerze Dolnej. Najmniejszy odsetek dostrzec można w Rajczy.

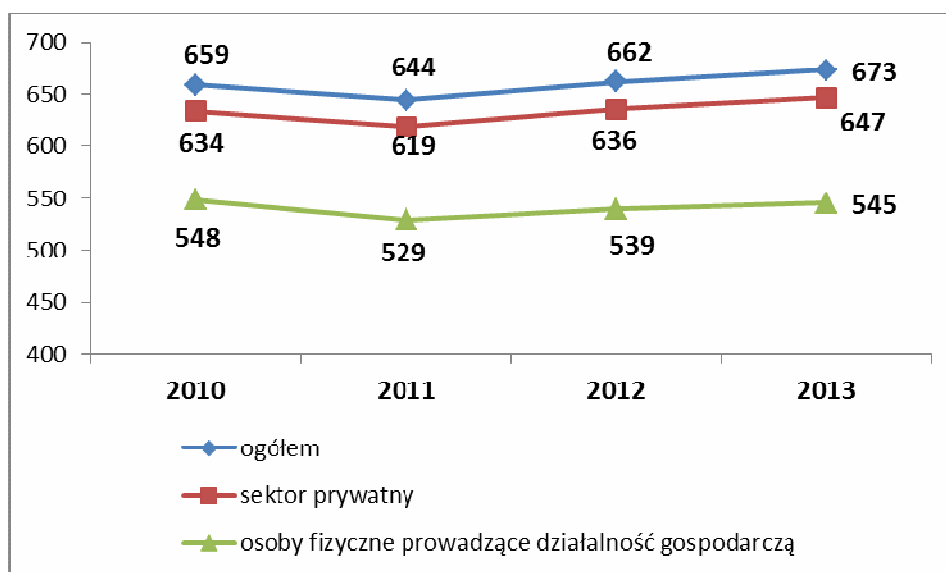
Analizując rozdział dotyczący sfery społecznej można wyciągnąć następujące wnioski:

- Na terenie Gminy odnotowuje się spadek liczby mieszkańców na przestrzeni ostatnich 5 lat, co jest negatywnym zjawiskiem.
- Wśród mieszkańców dominują osoby w przedziale wiekowym między 25 a 34 lata oraz osoby powyżej 70 roku życia.
- W ciągu ostatnich lat, obserwuje się ujemny przyrost naturalny, co jest niepokojącym trendem.
- Na przestrzeni ostatnich lat, występuje ujemne saldo migracji.
- W 2014 r. liczba zawieranych małżeństw była wyższa niż w poprzednim roku.
- W Gminie, proporcjonalnie mała grupa osób w wieku produkcyjnym (63,5 %) utrzymuje stosunkowo znaczną grupę osób nieprodukcyjnych (36,5 %). Jest to sytuacja niekorzystna.
- Niski udział osób w wieku przedprodukcyjnym (20,6 %) rodzi obawę niskiego dopływu liczby osób na rynek pracy.
- Spada liczba osób bezrobotnych w Gminie. Największy problem z bezrobociem jest w miejscowości Sól, a najmniejszy w Rycerze Dolnej.
- Niestety nadal utrzymuje się zjawisko, iż w grupie osób bezrobotnych dominują osoby długotrwale bezrobotne, w 2014 r. ich udział wyniósł aż 64,2%.
- W grupie osób bezrobotnych przeważają także kobiety.
- Liczba osób korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rajczy w 2014 r. zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego.
- Najwięcej osób korzysta z pomocy Ośrodka w miejscowościach Rycerka Górna i Zwardoń, najmniej natomiast w Soli i Rajczy.
- Główną przyczyną wystąpienia do GOPS-u z wnioskiem o pomoc jest ubóstwo i bezrobocie.
- Rośnie liczba osób uzależnionych od alkoholu, największy taki problem występuje w miejscowości Sól- Kiczora, a także w Rycerze Dolnej. Najmniejszy odsetek dostrzec można w Rajczy.

4. Podmioty gospodarcze, przedsiębiorczość

Według danych GUS, w 2013 r. na terenie Gminy Rajcza zarejestrowane były 673 podmioty gospodarcze. Liczba ta w ostatnich trzech latach minimalnie wzrastała. Wśród wszystkich firm, dominują firmy z sektora prywatnego, w tym przede wszystkim osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Obrazuje to poniższy wykres.

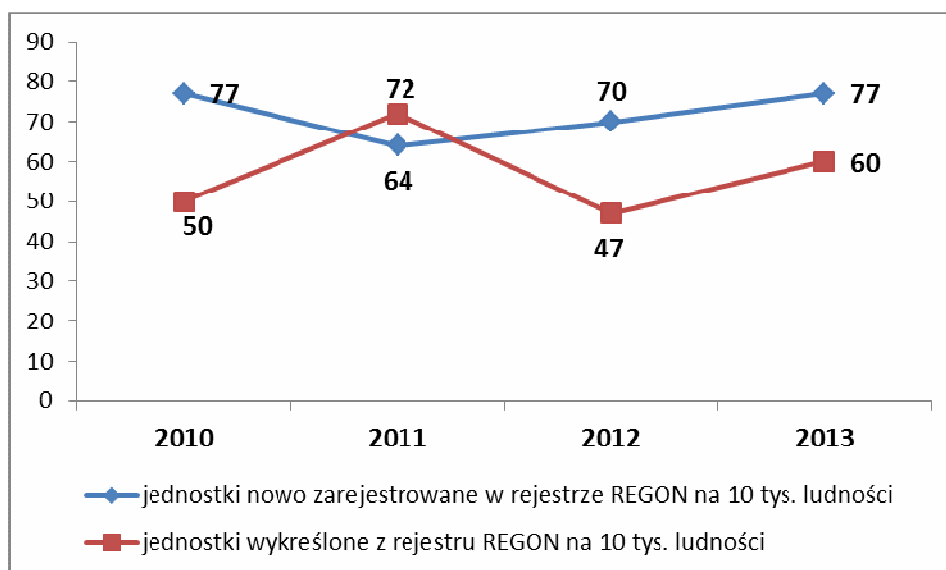
Wykres 15 Podmioty gospodarcze na terenie Gminy Rajcza w latach 2010-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (stat.gov.pl)

Na terenie Gminy Rajcza, można zaobserwować, że w ostatnich trzech latach, liczba nowo zarejestrowanych podmiotów wzrastała. W 2013 r. na 10 tys. ludności było ich 77. Liczba podmiotów wykreślonych z rejestru w ostatnich latach, kształtuje się różnie (między 47 a 60 na 10 tys. mieszkańców), z wyjątkiem roku 2011, gdzie liczba ta wyniosła 72.

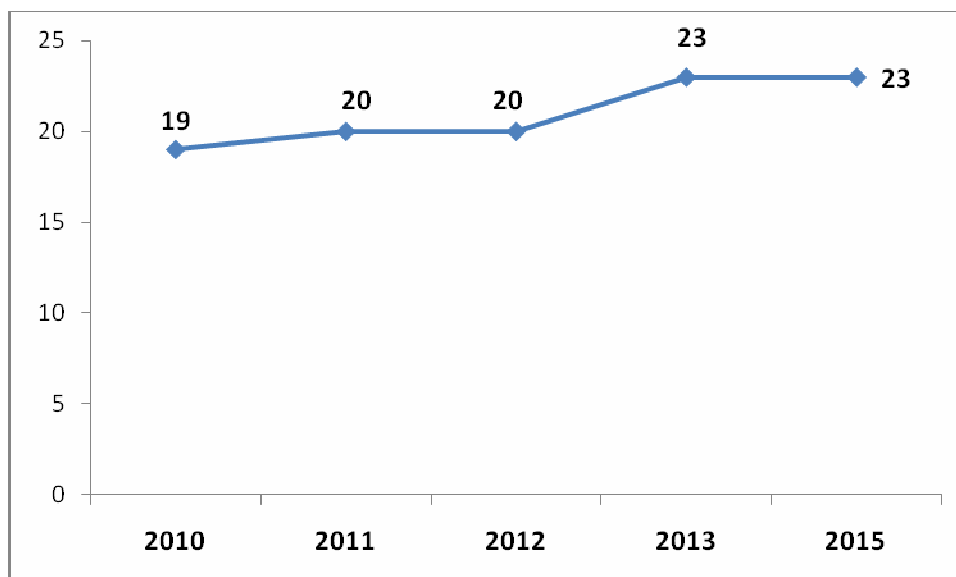
Wykres 16 Jednostki nowo zarejestrowane i wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności w latach 2010-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (stat.gov.pl)

Neutralnie kształtuje się sytuacja jeśli chodzi o liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych działających na terenie Gminy. Na przestrzeni ostatnich kilku lat ich liczba bardzo niewiele wzrosła.

Wykres 17 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w Gminie Rajcza w latach 2010-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (stat.gov.pl) oraz Urzędu Gminy Rajcza

Organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy, zajmują się głównie kulturą, promocją, oświatą i sportem. Należy tu wymienić:

1. Fundacja "Leśny Gród"
2. Fundacja „Młoda Muzyka Śląska”
3. Fundacja Elementarz
4. Klub „Arawashi”
5. Klub Sportowy „Zwardoń”
6. Kółko Rolnicze w Soli
7. Ludowy Klub Sportowy „Soła” Rajcza
8. Ochotnicze Straże Pożarne w Zwardoniu, Soli, Rycerce Dolnej, Rycerce Górnej i Rajczy
9. Stowarzyszenie Miłośników „Szkoła Dzieciom” przy Szkole Podstawowej w Rycerce Górnej
10. Stowarzyszenie Miłośników Zespołu Pieśni i Tańca „Ziemia Rajczańska”
11. Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Kultury „Effatha” Rajcza
12. Stowarzyszenie ON/OFF
13. Stowarzyszenie Promocji i Rozwoju Zwardonia
14. Stowarzyszenie Przyjaciół Rajczy
15. Stowarzyszenie Rodziców Rajczy
16. Stowarzyszenie Sportowe UFO TEAM
17. Śląska Grupa Wojewódzka – Międzynarodowego Stowarzyszenia Policji Katowice
18. Towarzystwo Sportów Górskich Młóckarnia
19. Uczniowski Klub Sportowy „Rachowiec” ze Zwardonia
20. Uczniowski Klub Sportowy „Rycerka Górna” przy Szkole Podstawowej w Rycerce Górnej
21. Uczniowski Klub Sportowy „Sól”
22. UKS Orlik Rajcza
23. Żywiecka Fundacja Rozwoju

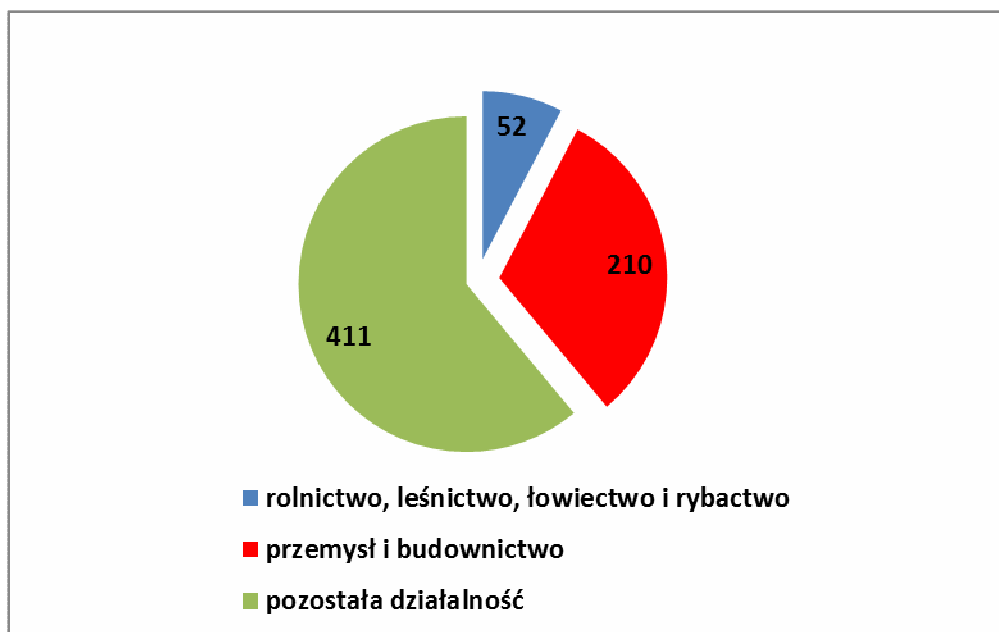
Biorąc pod uwagę wielkość podmiotów gospodarczych, dominują mikroprzedsiębiorstwa, tj. podmioty zatrudniające do 9 pracowników, było ich na terenie Gminy aż 635 (stan na 31.12.2013 r.). W dalszej kolejności zarejestrowane są 33 małe podmioty gospodarcze (zatrudniające między 10 a 49 pracowników) oraz 5 średnich podmiotów, zatrudniających między 50 a 249 osób. Na terenie Gminy nie występuje żaden podmiot z grupy dużych podmiotów gospodarczych.

Głównymi pracodawcami dla mieszkańców Gminy Rajcza są:

- Zakład Mięсны „Rajcza” Józef Barcik – Rajcza 504a
- Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” – ul. Rynek 7
- FABRYKA DOMÓW Z DREWNA "JUHAS" DAWID LACH, Rajcza 18, 34-370 Rajcza
- Zakład Produkcji Drzewnej s.c.U. Arczyńska St. Żabnicki, Rajcza 365B, 34-370 Rajcza
- FOL-DREW sp. j., Rycerka Dolna 81A, 34-370 Rajcza
- STOLBUD Jerzy Szczotka, Rycerka Górna 395, 34-370 Rajcza
- P.P.U.H. "KOCOŃ" SPÓŁKA JAWNA, KOCOŃ KRZYSZTOF, KOCOŃ JAROSŁAW, Rycerka Górna 228, 34-370 Rajcza
- Restauracja „Cztery Pory Roku” Tadeusz Urbaś, Rajcza, ul. Rynek 2a, 34-370 Rajcza
- Restauracja MM Restauracja, ul. Górska 34, 34-370 Rajcza
- Pizzeria Tre Monti, ul. Górska 2
- Gościniec Rajec Noclegi, Rajcza 298 B
- Sklep Spożywczy Delikatesy” Barbara Czarniecka, ul. Ujsolska 1, 34-370 Rajcza
- Sklep Spożywczy Kostka ul. Ujsolska 1, 34-370 Rajcza
- Sklep Spożywczy Lewiatan, ul. Górska 16, 34-370 Rajcza
- Tartaczniwo Mariusz Najzer, Rycerka Dolna 70C
- Wyroby drzewne Handel Budownictwo Tomasz Jeleśniański Sól
- ZHU Kazimierz Hutyra, Rajcza ul. Ujsolska 43
- FMACHINERY, Rajcza ul. Wspólna 2
- Biuro Turystyczno-Przewozowe EXPRES BUS Józef Kruczyński, 34-370 Rajcza, ul. Górska 13a
- Jan Kucharski, ul. Ujsolska 11, 34 – 370 Rajcza
- MIKATRANS Mika Henryk, Rajcza 522, 34-370 Rajcza
- Marek Śliwczyński, ul. Polna 3, 34 – 370 Rajcza
- Praktyka Grupowa Lekarzy POZ w Rajczy

Przemiany ekonomiczne ostatnich lat, związane z przeobrażeniami ustrojowymi i gospodarczymi w Polsce, wpłynęły znacząco na sytuację ekonomiczną gospodarstw rolnych i życie mieszkańców wsi. Zbyt mała skala działania wielu rolników zmusiła ich na przestrzeni ostatnich lat do uruchamiania pozarolniczej działalności gospodarczej, co potwierdzają dane statyczne w zakresie rodzajów działalności gospodarczej. Na terenie Gminy Rajcza funkcjonują zaledwie 52 podmioty w branży rolnictwa, łowiectwa, leśnictwa i rybactwa.

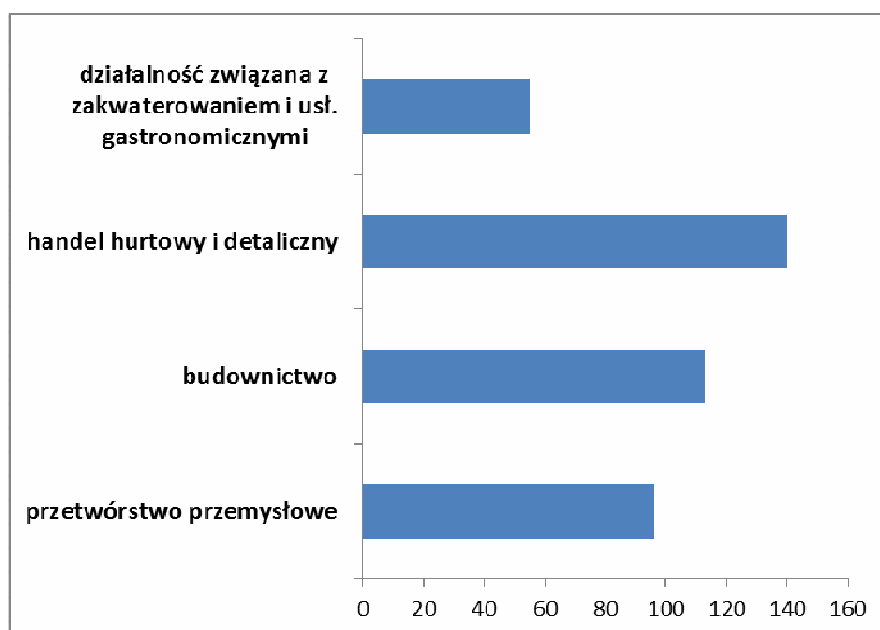
Wykres 18 Podmioty według rodzajów działalności - ogółem w 2013 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (stat.gov.pl)

Wśród grupy przedsiębiorców, odnotować należy, iż dominują podmioty w zakresie handlu hurtowego i detalicznego oraz z branży budownictwa, w dalszej kolejności w zakresie przetwórstwa przemysłowego oraz działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi.

Wykres 19 Rodzaje działalności gospodarczej w 2013 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (stat.gov.pl)

Analizując rozdział dotyczący sfery gospodarczej można wyciągnąć następujące wnioski:

- Na przestrzeni ostatnich lat liczba podmiotów gospodarczych na terenie Gminy wrosła.
- Neutralnie kształtuje się sytuacja jeśli chodzi o liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych działających na terenie Gminy. Na przestrzeni ostatnich kilku lat ich liczba bardzo niewiele wzrosła.
- Wśród pomiotów gospodarczych dominuje sektor prywatny, w tym przede wszystkim jednoosobowe działalności gospodarcze.
- Wśród grupy przedsiębiorców, odnotować należy, iż dominują podmioty w zakresie handlu hurtowego i detalicznego oraz z branży budownictwa, w dalszej kolejności w zakresie przetwórstwa przemysłowego oraz działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi.
- Niestety na terenie Gminy stosunkowo mała liczba podmiotów zajmuje się branżą rolniczą.

5. Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura

Gospodarka rolno- leśna

Na obszar Gminy Rajcza składa się aż 58,02% lasów i terenów leśnych, 36,7% użytków rolnych. Pozostała powierzchnia Gminy to pozostałe grunty i nieużytki.

Na terenie gminy głównie prowadzi się hodowlę bydła i owiec oraz uprawia się ziemianki i zboża, jednakże nie ma to charakteru uprawy na większą skalę, a jedynie bardziej dla własnych potrzeb mieszkańców.

Infrastruktura techniczna

Komunikacja

Według danych Powiatowego Zarządu Dróg w Żywcu, sieć dróg powiatowych na terenie Gminy wynosi łącznie 45,427 km i obejmuje:

- 1437 S Milówka- Nieleddwia, długość 2,150 km (droga zbiorcza)
- 1439 S Kamesznica- Milówka- Rajcza- Ujsoły – gr. państwa, długość 5,900 km (droga główna)
- 1481 S Dojazd do stacji PKP w Rajczy, długość 0,496 km (droga lokalna)
- 1440 S Rajcza- Nickulina, długość 2,800 km (droga lokalna)
- 1443 S Rycerka Górna – Przegibek, długość 2,700 km (droga lokalna)
- 1444 S Rycerka Dolna – Rycerka Górna- Polana, długość 13,000 km (droga zbiorcza)
- 1445 S Sól- Słanice, długość 6,000 km (droga zbiorcza)
- 1446 S dojazd do stacji PKP w Zwardoniu, długość 1,689 km (droga lokalna)
- 1447 S Rajcza- Sól- Zwardoń, długość 10,614 km (droga główna)
- 1447 S Dojazd do stacji PKP w Soli, długość 0,078 km (droga lokalna).

Drogi gminne mają łączną długość 98,661 km.

Ogólny stan dróg na terenie Gminy jest dobry. W skali 1-5, określa się je na 3,5. W ostatnich latach wśród najważniejszych „drogowych” inwestycji wymienić należy:

- budowę chodników w Rycerce Dolnej, Rajczy Dolnej i Parku Wiejskim w Rajczy oraz modernizację chodników w Rajczy,
- budowę nowej drogi gminnej – Zwardoń Bór
- modernizację drogi powiatowej Sól - Słanice
- budowę nowego mostu w Kiczorze (Do Brodów),
- remont odcinka drogi powiatowej 1439 S od mostu w Rajczy do mostu w Rycerce Dolnej,
- odbudowę dróg gminnych po pracach kanalizacyjnych oraz ze środków usuwania skutków powodzi.

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Szacuje się, że % skanalizowania Gminy Rajcza wynosi na chwilę obecną między 85 a 90%. W ramach projektu „Oczyszczanie ścieków na Żywiecczyźnie” prowadzonego przez Związek Międzygminny ds. ekologii w Żywcu” w ostatnich latach na terenie Gminy Rajcza wybudowano łącznie 143,2 km sieci kanalizacyjnej, z kontraktu 13 a- 66,2 km, z kontraktu 13 b- 77 km, przy czym sieć wykonana w ramach kontraktu 13b jeszcze nie jest oddana do użytku. Łącznie do sieci kanalizacyjnej podłączonych jest 2616 budynków.

W zakresie sieci wodociągowej sytuacji na terenie Gminy jest gorsza, % zwodociągowania Gminy określa się na poziomie jedynie 5%. Długość sieci wodociągowej wynosi tylko 9,17 km, do której podłączonych jest 176 budynków. Zlokalizowana jest na terenie Rajczy i Zwardonia. Pozostali mieszkańcy Gminy zaopatrują się w wodę z prywatnych wodociągów.

Na terenie Gminy nie ma sieci gazowniczej.

Gospodarka odpadami

Gospodarka odpadami należy do zadań własnych Gminy, odbiór śmieci od mieszkańców realizuje Zakład Usług Komunalnych w Rycerce Dolnej na podstawie umowy z Gminą.

Pomimo dobrze rozwiniętego systemu gospodarki odpadami na terenie Gminy pojawiają się miejsca dzikiego składowania odpadów. Dzikie wysypiska są w miarę możliwości likwidowane, a odpady zagospodarowane przez firmę odbierającą odpady. Koszty związane z tym faktem, są pokrywane z budżetu gminy.

Sieć energetyczna, telefony, Internet

W zakresie sieci energetycznej potrzeby mieszkańców zaspokojone są w 100%. Do sieci telefonicznej ma dostęp ok. 80% mieszkańców.

Internet na terenie Gminy jest dostarczany poprzez ogólnopolskich i lokalnych operatorów.

Analizując rozdział dotyczący infrastruktury technicznej można wyciągnąć następujące wnioski:

- Ogólny stan dróg na terenie Gminy określa się w skali 1-5 na 3,5. Niezbędne są jednak inwestycje związane z budową chodników oraz kompleksowym remontem niektórych odcinków dróg.
- Długość sieci kanalizacyjnej wynosi 143,2 km(% skanalizowania Gminy między 85-90%).
- Sieć wodociągowa to jedynie 9,17 km (% zwodociągowania – 5%).
- Brak jest sieci gazowej.
- Na terenie Gminy prowadzony jest system selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.
- W zakresie sieci energetycznej potrzeby mieszkańców są zaspokojone w 100%, do sieci telefonicznej ma dostęp ok. 80% mieszkańców.

Infrastruktura społeczna

Infrastruktura edukacyjna

Z uwagi na rozległy teren Gminy na jej terenie działa duża liczba szkół. W powiązaniu z niżem demograficznym, utrzymanie takiej liczby placówek jest problematyczne dla Gminy.

W roku szkolnym 2014/2015 na terenie Gminy działają:

I. W zakresie wychowania przedszkolnego:

1. W sołectwie Rajcza:
 - Przedszkole Publiczne – 100 dzieci,
 - Niepubliczne Przedszkole Językowe – 32 dzieci.
2. W sołectwie Rycerka Dolna:
 - Punkt Przedszkolny – 20 dzieci
3. W sołectwie Rycerka Górna:
 - Punkt Przedszkolny – 20 dzieci
4. W sołectwie Sól:
 - Przedszkole Publiczne – 42 dzieci
5. W sołectwie Sól-Kiczora:
 - Zespół Wychowania Przedszkolnego – 24 dzieci
6. W sołectwie Zwardoń:
 - Przedszkole Publiczne – 32 dzieci.

II. W zakresie szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego:

1. W sołectwie Rajcza:
 - Szkoła Podstawowa w Rajczy z filią w Rajczy Dolnej – 283 dzieci (w tym 23 dzieci z grupy „0”),
 - Gimnazjum – 174 dzieci.
2. W sołectwie Rycerka Dolna:
 - Szkoła Podstawowa – 79 dzieci (w tym 15 dzieci z grupy „0”),
3. W sołectwie Rycerka Górna:
 - Szkoła Podstawowa – 131 dzieci (w tym 21 dzieci z grupy „0”),
 - Gimnazjum – 48 dzieci
4. W sołectwie Sól:
 - Szkoła Podstawowa – 74 dzieci
5. W sołectwie Sól-Kiczora:
 - Niepubliczna Szkoła Podstawowa – 53 dzieci (w tym 20 dzieci z grupy „0”),
 - Niepubliczne Gimnazjum – 1 dziecko

6. W sołectwie Zwardoń:

- Szkoła Podstawowa – 55 dzieci
- Gimnazjum – 34 dzieci.

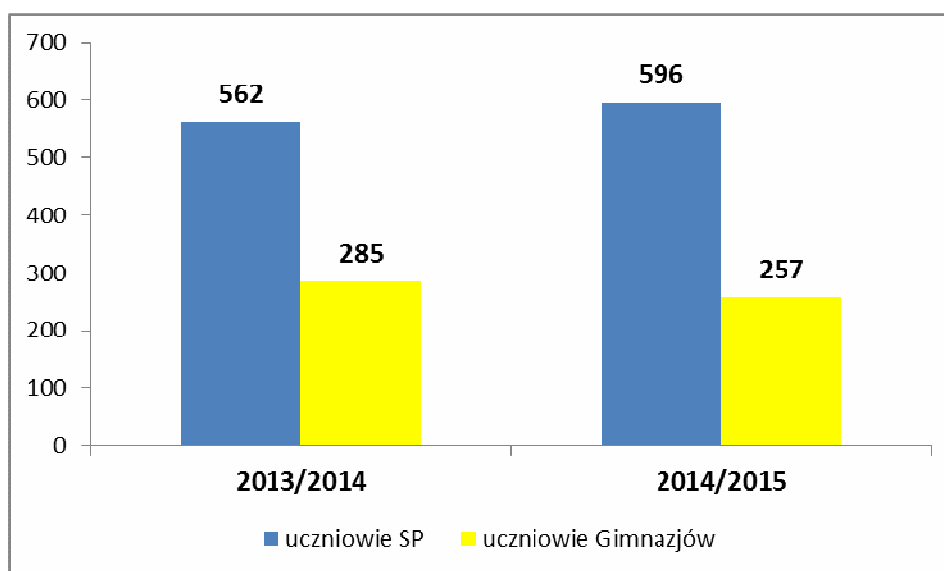
Łączna liczba dzieci uczęszczających do publicznych przedszkoli na terenie Gminy Rajcza, według stanu na dzień 30.09.2014 r., wynosi 238 osób, natomiast do przedszkoli prywatnych – 32 dzieci.

W 2013 r. według danych GUS, na terenie Gminy dzieci w wieku 3-6 lat było łącznie 382 (w wieku 3-5 – 294 osób). Jednakże według opinii, liczba miejsc oferowanych w przedszkolach spełnia zapotrzebowania zgłaszane od mieszkańców.

Warunki lokalowe szkół są dobre, każda szkoła wyposażona jest w pracownię komputerową, każda szkoła posiada salę gimnastyczną i boisko, a także dzięki realizacji „projektów unijnych”, szkoły udało się doposażyć w materiały dydaktyczne i sprzęt ICT (rzutniki, komputery, tablice multimedialne itp.). Dodatkowo w Zespole Szkół w Rajczy funkcjonuje dziennik elektroniczny.

W roku szkolnym 2014/2015, łącznie na terenie Gminy do szkół podstawowych i gimnazjów uczęszcza 853 uczniów, to jest o 6 mniej niż w poprzednim roku. Niestety spadek liczby uczniów obserwuje się od kilku lat, co związane jest z niżem demograficznym.

Wykres 20 Uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów w Gminie Rajcza

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Rajcza

Absolwenci gimnazjów najczęściej wybierają następujące szkoły średnie, zlokalizowane w powiecie żywieckim:

- Zespół Szkół Budowlano- Drzewnych w Żywcu,
- Zespół Szkół Ogólnokształcących i Technicznych w Milówce,
- Zespół Szkół Ekonomiczno- Gastronomicznych w Żywcu,
- I Liceum Ogólnokształcące w Żywcu,
- Zespół Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących w Węgierskiej Górcie.

Według stanu na maj 2015 r. liczba nauczycieli zatrudnionych w przedszkolach, szkołach podstawowych i gimnazjach w Gminie Rajcza, wyniosła 176, z tego 11 bez stopnia zawodowego, 19 ze stopniem stażysty, 22 ze stopniem nauczyciela kontraktowego, 25 ze stopniem nauczyciela mianowanego i 99 ze stopniem nauczyciela dyplomowanego.

Infrastruktura sportowa

Infrastruktura sportowa na terenie Gminy jest dobrze rozwinięta. Położenie geograficzne Gminy umożliwia uprawianie różnego rodzaju sportów przez cały rok. Wymienić tu należy piesze wycieczki, wycieczki rowerowe oraz wszelkie formy narciarstwa.

Znajduje się tutaj sporo obiektów intensywnie wykorzystywanych przez mieszkańców Gminy. Są to m.in.:

- Boisko Orlik w Parku Wiejskim w Rajczy
- Boisko LKS w Rajczy
- Przyszkolne boiska sportowe w: Rajczy Dolnej, Rajczy, Zwardoniu, Soli i Rycerce Górnej
- Sale gimnastyczne w Rajczy, Rycerce Dolnej, Rycerce Górnej i Soli,
- Siłownie zewnętrzne w Parku Wiejskim w Rajczy,
- Siłownia w Gimnazjum w Rajczy,
- Tor pump track w Rajczy,
- Ściana wspinaczkowa w Gimnazjum w Rajczy,
- Place zabaw dla dzieci w: Soli, Rycerce Górnej Kolonii, Rajczy Dolnej i Rajczy.
- Buldering – ścianka wspinaczkowa na wyjeździe z Rajczy.

Walory kulturowe

Główną instytucją kultury działającą na terenie Gminy jest Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Rajczy. Prowadzi on swoją działalność na podstawie statutu nadanego przez Radę Gminy Rajcza, a przede wszystkim na podstawie rocznego Planu Finansowego Działalności i Rzecowego Planu Zadań.

Na terenie Gminy działa także Gminna Biblioteka Publiczna w Rajczy założona w 1947 roku. W ciągu tych wszystkich lat zgromadzono ponad 40.000 książek. Zbiory udostępniane są na zewnątrz oraz w czytelnicy. Od 2009 roku rozpoczęto komputeryzację zbiorów. Biblioteka umożliwia czytelnikom dostęp do Internetu. Biblioteka posiada Oddział dla Dzieci oraz dwie filie w Soli i Rycerce Górnej.

W miejscowościach Gminy działają także świetlice środowiskowe, które przede wszystkim organizują wolny czas dzieciom i młodzieży. Ich lokalizacje są następujące: Rajcza, Rajcza Dolna, Rycerka Górna, Rycerka Dolna, Sól, Sól - Kiczora i Zwardoń.

Działalność kulturalną krzewią także koła gospodyń wiejskich w: Rajczy Dolnej, Rajczy, Rycerce Górnej, Rycerce Dolnej, Soli i Zwardoniu.

Wśród innych organizacji, stowarzyszeń i zespołów działających w obszarze kultury wymienić należy:

- Regionalny Zespół Pieśni I Tańca „Ziemia Rajczańska”
- Regionalny Zespół Pieśni I Tańca „Rajcusie” Z Rajczy
- Regionalny Zespół „Solanka” ze Soli
- Dziecięcy Zespół Folklorystyczny „Zbójnicok”
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Kultury „Effatha”
- Dziecięcy Zespół Regionalny „Spod Rachowca”
- Zespół Kolędniczy „Bałamuty” ze Zwardonia
- Zespół Kolędniczy „Kopytniki” ze Soli - Kiczory

W ciągu roku na terenie Gminy Rajcza odbywa się wiele wydarzeń kulturalnych, znaczna część z nich ma charakter cykliczny. Wymienić tu należy:

- **Styczeń** - Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy
- **Styczeń** - Zawody w Slalomie Równoległym na Complu

- **Styczeń/Luty** – Ogólnopolski i Międzynarodowy Narciarski Rajd Chłopski
- **Luty** - Otwarte Mistrzostwa Powiatu Żywieckiego w Narciarstwie Alpejskim
- **Marzec** - Konkurs Palm Wielkanocnych
- **Maj** - Obchody Święta Konstytucji III Maja
- **Maj** - Posiady Gawędziarskie w Rajczy
- **Maj** - Konkurs Piosenki Angielskiej
- **Maj** - Rajd Szlakami Papieskimi w Worku Raczańskim
- **Maj** - Przegląd Piosenki Turystycznej
- **Maj/Czerwiec** - Dzień Dziecka
- **Lipiec** - Mistrzostwa Górali Żywieckich w Koszeniu Łąk
- **Lipiec** - Piknik Królewski
- **Lipiec** - Święto Karpackich Bartników, Piknik Pszczelarski
- **Lipiec** - Amatorski Konkurs Powożenia i Tor Odwagi Kuców i Koni Małych
- **Sierpień** - Wawrzyńcowe Jarmarki
- **Sierpień** -Beskidzkie Warsztaty Muzyczne
- **Sierpień** - Dożynki Gminne
- **Wrzesień** - Rajcza – TOUR - Górską edycją maratonu szosowego w ramach cyklu Dobre Sklepy Rowerowe ROAD Maraton.
- **Październik** - Turniej Tenisa Stołowego o Puchar Wójta Gminy Rajcza
- **Listopad** - Obchody Święta Niepodległości
- **Grudzień** - Spotkanie ze Świętym Mikołajem
- **Grudzień** - Konkurs Świąteczny oraz wystawa pokonkursowa

Turystyka

Gmina Rajcza należy do jednego z bardziej popularnych regionów turystycznych w Województwie Śląskim. Ze względu na górskie położenie, walory przyrodnicze oraz infrastrukturę turystyczną cieszy się popularnością nie tylko wśród mieszkańców województwa śląskiego, ale także Słowacji i województw ościennych.

Rajcza i okolice, Worek Raczański, Pasma Pilska, Grupa Małej i Wielkiej Zabawy stanowią atrakcyjny teren turystyczny, który dzisiaj ma do zaoferowania setki kilometrów szlaków pieszych, rowerowych, konnych, a także malowniczych ścieżek i dróg w ogóle nie oznakowanych.

Na **infrastrukturę rekreacyjno – turystyczną** składają się:

1. Atrakcje przyrodnicze
2. Szlaki turystyczne, szlak papieski, trasy konne, trasy rowerowe, schroniska turystyczne
3. Atrakcje kulturalne
4. Wyciągi narciarskie

Ad. 1

Gmina Rajcza położona jest na terenie Żywieckiego Parku Krajobrazowego, który utworzono w 1986 r. Jest to najstarszy park krajobrazowy w polskich Karpatach.

Na terenie gminy utworzone zostały także **3 rezerwaty przyrody**, które chronią szczególnie cenne tereny parku w celu zachowania resztek prastarej Puszczy Karpackiej:

- Rezerwat „Butorza” – utworzony w 1961 r. o powierzchni 30,68 ha. Utworzony został dla ochrony dolnoreglowego drzewostanu świerkowego na północnych stokach Rachowca, na wysokości 600 – 700 m n.p.m. Wiele świerków osiąga 35 metrów wysokości i około 50 cm pierśnicy. Strome stoki i dno parowu w centrum rezerwatu pokrywa zespół buczyny karpackiej z dorodnymi okazami jaworów.

- Rezerwat „Śrubita” – utworzony w 1957 r. o powierzchni 24,99 ha. Jest to rezerwat z ponad 200 –letnim, naturalnym drzewostanem świerkowo – bukowo – jodłowym w dolnym reglu. Położony jest na północno – zachodnim stoku góry Bugaj w grupie Wielkiej Rajczy.

- Rezerwat „Dziobaki” – utworzony w 1995 r. o powierzchni 13,06 na północnych stokach Rycerzowej. Zlokalizowany jest na wysokości 950 – 1200 m n.p.m. Jego głównym walorem przyrodniczym jest 200 – letni bór świerkowo – bukowo – jodłowy oraz fragment bagiennej olszyny górskiej w dolnej części rezerwatu.

Przez teren gminy Rajcza przechodzą także **dwie ścieżki dydaktyczno – przyrodnicze**:

- Ścieżka przyrodniczo – dydaktyczna Dolina Nickuliny. Trasa ścieżki rozpoczyna się na terenie Ośrodka Edukacji Ekologicznej w Rajczy Nickulinie, skąd prowadzi na odcinku około 3 km w górę potoku Nickulina. Na ścieżce wyznaczono przystanki o tematyce dzięki której poznamy budowę i funkcjonowanie lasu, tradycyjne budownictwo, środowisko łąk i pastwisk oraz potok górski.

- Ścieżka dydaktyczna „Masyw Wielkiej Raczy. Biegnie ona w terenie będącym najbardziej dziką częścią Beskidów. Trasa rozpoczyna się w Soli, przecina dolinę Rycerki i prowadzi na szczyt Praszywki Dużej. Następnie mijając rezerwat „Śrubita”, dochodzi do schroniska PTTK na Wielkiej Raczy, skąd schodzi do Rycerki Kolonii. Wyznaczonych zostało 10 przystanków które pokazują piękno dzikiej przyrody Beskidów oraz historię i tradycję tego regionu.

Ad. 2

Przez Gminę Rajcza przebiega wiele szlaków turystycznych, co jest niewątpliwym atutem dla turystów lubiących wycieczki piesze:

- zielony – RYCERKA GÓRNA KOLONIA – PRZEŁ. PRZEGIBEK (1 000 m n.p.m.)
czas przejścia 1.30/1 godz.
- zielony – PRZEŁ. PRZEGIBEK (1 000 m n.p.m.) – RYCERKA DOLNA SŁOWIAKI
czas przejścia 2.15/2 godz.
- czarny – SÓL PKP – PRZEŁ. PRZEGIBEK (1 0000 m n.p.m.) czas przejścia 3.45/3.15
godz.
- czerwony – RYCERKA DOLNA PKP - WIELKA RYCERZOWA (1 226 m n.p.m.) czas
przejścia 4.30/3.30 godz.
- czerwony – WIELKA RYCERZOWA (1 226 m n.p.m.) – PRZEŁ. PRZEGIBEK (1 000
m n.p.m.) czas przejścia 1.15/1.0 godz.
- czerwony - PRZEŁ. PRZEGIBEK (1 000 m n.p.m.) - WIELKA RACZA (1 236 m n.p.m.)
czas przejścia 3 / 3.15 godz.
- czerwony - WIELKA RACZA (1 236 m n.p.m.) - ZWARDOŃ PKP czas przejścia 4.15 /
4.30 godz.
- czerwony - ZWARDOŃ PKP - Rachowiec (954 m n.p.m.) - SÓL PKP czas przejścia: 2 /
2.30 godz.
- czarny - ZWARDOŃ SCHRONISKO PTTK - OSIEDLE MAŁY RACHOWIEC czas
przejścia: 0.30 / 0.30 godz.
- czerwony – ZWARDOŃ CENTRUM (przez Skalite Serafinov) - WIELKA RACZA (1
236 m n.p.m.) czas przejścia: 4.15/4.45 godz.
- żółty - RYCERKA GÓRNA KOLONIA - WIELKA RACZA (1 236 m n.p.m.) czas
przejścia: 2 / 1.15 godz.

- żółty - RAJCZA PKP - HALA LIPOWSKA (1 324m n.p.m.) czas przejścia: 5 / 4 godz.
- żółty - HALA LIPOWSKA (1 324m n.p.m.) - HALA RYSIANKA (1 322m n.p.m.) czas przejścia: 0.10 / 0.10 godz.
- żółty - HALA RYSIANKA (1 322m n.p.m.) - ROMANKA (1 236m n.p.m.) czas przejścia: 0.45 / 0.30 godz.
- niebieski - RYCERKA GÓRNA KOLONIA - ZWARDOŃ czas przejścia: 4 / 4.15 godz.
- niebieski - ZWARDOŃ - BARANIA GÓRA (1 220m n.p.m.) czas przejścia: 5.30 / 4.45
- niebieski - PRZEŁ PRZEGIBEK (1 000m n.p.m.) - PRZEŁĘCZ HALNA POD RYCERZOWĄ MAŁĄ czas przejścia: 1.45 / 1.15 godz.
- niebieski - RAJCZA PKP - HALA BORACZA (854 m n.p.m.) czas przejścia: 3.30 / 3 godz.
- niebieski - ZWARDOŃ SCHRONISKO PTTK - PRZEŁĘCZ KONIAKOWSKA czas przejścia: 2.30 / 2.15 godz.
- niebieski - JANCZYKOWE RYCERKI - SOBLÓWKA czas przejścia: 2 / 2.15 godz.

Na górze Bendoszka Wielka znajduje się krzyż, który powstał w inicjatywy księdza Edwarda Ćmiela i lokalnej społeczności. Krzyż został poświęcony przez Jana Pawła II w 1999 r. a od 2000 r. znajduje się na szczycie. Mierzy 21,75 m wysokości. Od tego momentu, przy okazji odprawianych nabożeństw fatimskich na Przegibku - Krzyż jest celem pielgrzymek sporej liczby wiernych. Dzięki temu rosnącemu zaangażowaniu katolików i bliskie sąsiedztwo Szlaków Papieskich - powstała myśl, aby na Bendoszcze uroczystie obchodzić rocznicę urodzin Błogosławionego Ojca Świętego Jana Pawła II. Pomysł został skonkretyzowany w postaci cyklicznej imprezy pod nazwą Rajd Rodzin Szlakami Jana Pawła II. Początkowo była to inicjatywa lokalna a obecnie Rajd ma szerszy wymiar i biorą w nim udział przedstawiciele różnych grup kościelnych i społecznych, w tym m.in. rodziny z dziećmi, Koła Gospodyń Wiejskich, drużyny OSP, Koła PTTK. W Rajdzie uczestniczą również grupy stypendystów Dzieła Nowego Tysiąclecia i Fundacji Jana Pawła II oraz Górale Związku Podhalan.

Na terenie Gminy Rajcza biegnie główny **szlak rajdowy turystyki konnej** (4 – 5 dniowy) o numerze 1. Jako, że obejmuje znaczny teren gór raczańskich nosi nazwę „Rajd w worku Raczańskim”. Ze względu na swój specyficzny przebieg mogą do niego dołączyć wszystkie wsie Gminy Rajcza. Sam szlak rajdowy łączy się z Transkarpackim Szlakiem Turystyki Konnej Brenna – Wołosate oraz z Trasą Rajdową im. R. Iskrzyckiego. Trasa

ta tworzy koło, można ją rozpoczynać i kończyć w dowolnym, wygodnym dla turysty miejscu.

Gmina Rajcza posiada 86 km **tras rowerowych**. Ścieżki rowerowe na terenie Gminy Rajcza:

- Rajcza - Rycerka Dolna - Rycerka Górna - Kolonia - Przegibek - Ciapków
- Rycerka Górna Roztoki - Wielki Przysłop - Magura - Graniczne - Zwardoń Bór - Sól Słanice
- Sól - Rycerka Dolna - Rajcza
- Rycerka Górna - Sól Ożna - Magura
- Rycerka Dolna Głębokie - Chromiczaki - Sól
- Zwardoń Myto - Groń - Gomułka - Sól
- Zwardoń Schronisko PTTK - Wieczorek - Mały Rachowiec
- Zwardoń - Misiorki - Miodowiec - Magura - Podściągłów

Na terenie Gminy funkcjonuje 5 schronisk turystycznych:

1. Schronisko PTTK na Przełęczy Przegibek.
2. Schronisko PTTK na Wielkiej Raczy
3. Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Rajczy – Nickulinie.
4. Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Rajczy – Nickulinie Filia w Rycerce Górnej Kolonii.
5. Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Rajczy – Nickulinie Filia Sól Ożna.

Ad. 3

Na **atrakcje kulturalne** składają się:

1. **Sanktuarium Matki Boskiej Kazimierzowskiej w Rajczy**, którego historia sięga 1669 r.
2. **Zespół Pałacowo- Parkowy**. Pałac wraz z otaczającym go pięknym parkiem znajduje się po lewej stronie drogi powiatowej do Ujsół. Obecnie mieści się w nim Zakład Opiekuńczo – Leczniczy. Początki istnienia sięgają 1843 r.
3. **Cmentarz parafialny w Rajczy**. W północno – zachodniej części cmentarza parafialnego znajdują się groby legionistów. Jest to kwatera wojenna kryjąca zwłoki żołnierzy – legionistów przebywających na leczeniu w miejscowym pałacu Habsburgów przekazanym dla wojska polskiego na cele lecznicze. W kwaterze pochowanych jest 261 żołnierzy którzy zmarli na choroby płucne od roku 1919.

4. **Zabytkowa dzwonnica w Soli.** Dzwonnica znajduje się w Soli na lewym brzegu potoku Słanica przy głównej drodze biegnącej przez wieś. Wybudowana została w 1837 roku.

5. **Źródła solankowe w Soli.** Sól to także miejscowość, która słynie ze źródeł solankowych występujących na jej terenie. Znajdują się one w odległości 2 km od stacji PKP w Soli, po obu stronach drogi wiodącej przez miejscowość. Maja charakter studni nad którymi wykonano drewniane zadaszenie oraz ogrodzone je drewnianymi płotkami. Po przebadaniu wód solankowych stwierdzono, że są one na jednym z pierwszych miejsc pod względem mineralizacji i ciepłoty wody w Polsce. Są to jedne z najbardziej zmineralizowanych źródeł na obszarze całych polskich Karpat niestety żadne ze źródeł nie doczekało się eksploatacji.

6. **Pomnik kpt. Zbigniewa Plewy.** W Rycerze Kolonii obok strażnicy Straży Granicznej stoi pomnik poległych dnia 10.02.1947 r. śmiercią bohaterską kpt. WOP Zbigniewa Plewy i dwóch jego żołnierzy: Stanisława Koziety i Stanisława Dudy. Zginęli oni z rąk oddziału leśnego dowodzonego przez dezertera placówki WOP w Rajczy – Stanisława Kopika ps. „Zemsta”. Pomnik powstał w roku 1964.

7. **Obelisk Waleriana Burzi.** Obelisk znajduje się w Rycerze Górnej (Słowiaki). Dedykowany jest poległemu 07.04.1945 roku radzieckiemu partyzantowi z Grupy „Awangarda” Walerianowi Erykowiczowi Burzi. Powstał w latach 70-tych.

8. **Tablice pamiątkowe.** Na terenie gminy znajdują się także dwie tablice pamiątkowe. Jedna z nich znajduje się na budynku Dworca PKP w Rajczy, druga natomiast na budynku Remizy OSP w Soli. Upamiętniają one datę 23 września 1940 r. kiedy to ze stacji w Soli i w Rajczy wyruszyły pierwsze transporty rodzin chłopskich wysiedlonych przez okupanta niemieckiego z rodzinnej ziemi.

Ad. 4

Na terenie Gminy działa także wiele **wyciągów narciarskich:**

Rycerka Dolna i Górna:

- BIAŁASÓWKA – dł. trasy narciarskiej: 1000 m,
- PRZY STACJI – dł. trasy narciarskiej: 250 m,
- BENDOSZKA – dł. trasy narciarskiej: 400 m,
- PRZEGIBEK – dł. trasy narciarskiej: 400 m,
- PRZYSŁOP – dł. trasy narciarskiej: 400 m.

Zwardoń:

- Stacja narciarska ZWARDOŃ SKI Mały Rachowiec - długość wyciągu - 900 m
- Stacja narciarska RACHOWIEC SKI Duży Rachowiec- długość wyciągu - 1100m
- SKALANKA - długość wyciągu - 650m
- BÓR - długość wyciągu - 400m
- Na Beskidem - długość wyciągu - 350m
- ORAWCOWA - długość wyciągu - 400 m
- KAROLINKA - długość wyciągu - 290 m
- TRAWERS I - długość wyciągu - 460 m
- TRAWERS II - długość wyciągu - 500 m
- CUPLIK - długość wyciągu - 450 m
- POD MYTEM - długość wyciągu - 480 m
- JAWORNIK - długość wyciągu - 420 m

Rajcza:

- COMPEL – dł. trasy narciarskiej: 310 m.

Mocnym punktem Gminy jest mocno rozbudowana infrastruktura noclegowa i gastronomiczna. Na stronie internetowej Urzędu Gminy jest na bieżąco aktualizowana baza noclegowa, która obecnie liczy 60 obiektów. Większość tych obiektów oferuje także usługi gastronomiczne.

Baza noclegowa w poszczególnych miejscowościach kształtuje się następująco: w Rajczy ok. 10 obiektów, w Rycerze Dolnej ok. 2 obiekty, w Rycerze Górnej ok. 10 obiektów, w Soli ok. 6 obiektów, w Soli- Kiczorze ok. 4 obiekty i z Zwardoniu ok. 28 obiektów. Najważniejsze to:

1. "AGAT" Z. Zwardoń
2. "Chata Pod Skalanką" - Schronisko Turystyczne
3. "Halka"

4. "IRYS" Bobek Stanisława
5. "Jolanta" Noclegi
6. "Lambada" - noclegi
7. "Na Beskidku"
8. "Raj" - noclegi
9. "Reksona" - noclegi
10. "Świerk" - Pensjonat
11. "U AGI"
12. "JUHAS" RAJCZA
13. "U Ewy na Groniu" - wynajem pokoi
14. "Uroda" – noclegi
15. "Zgoda" – Agroturystyka
16. A.Bryś Agroturystyka
17. Agroturystyka "Kubuś"
18. Agroturystyka "Raj"
19. Agroturystyka - J.Kośniewska
20. Agroturystyka Dorota Radwaniak
21. Agroturystyka M. Zając
22. Agroturystyka Magurka - T. Sporek
23. Agroturystyka Płoskonka "U DANIELA"
24. Agroturystyka U EWY - E. Dziergas
25. Agroturystyka w Beskidach Noclegi "RELAX"
26. Agroturystyka ZGODA
27. Chata Góralska "Kolyba"
28. Cztery Pory Roku
29. Dom "Pod Wyciągiem"
30. Dom Noclegowy
31. Dom Wczasowy "Góral"
32. Dom Wczasowy "Granit"
33. Dom Wczasowy "Gronostaj"
34. Dom Wczasowy "Janosik"
35. Dom Wczasowy "Leśny"
36. Dom Wczasowy "Narcyz"

37. Dom Wczasowy "Orawcowa"
38. Dom Wczasowy "STOK" - noclegi
39. E. Bryś - noclegi
40. Gościniec "Oźna"
41. Gościniec "Rajec"
42. Karolina Gawron - kwatera prywatna
43. Kompleks Rekreacyjno-Wypoczynkowy "Graniczny"
44. Kwatera agroturystyczna "U Kąkola"
45. Leniwy Motyl
46. Noclegi "Przy Strumyku"
47. Noclegi "U Biety"
48. Noclegi "U Magdy"
49. Noclegi - J. Noga
50. Ośrodek Wczasowy "JODŁA"
51. Ośrodek Wczasowy "KREPOL" TEJA
52. Ośrodek Wczasowy "Rycerka"
53. Ośrodek Wypoczynkowy "Juhas"
54. Pensjonat "Helenka"
55. Pokoje Gościnne "Szarotka"
56. Pokoje Gościnne "U Duraja"
57. Pokoje Gościnne "Złoty Bażant"
58. Pokoje i apartamenty "Cyprys"
59. Zajazd "Pod Kuźnią"
60. Zajazd "U Burowej" - noclegi

Infrastruktura ochrony zdrowia i opieki społecznej

Podstawowa i specjalistyczna opieka zdrowotna prowadzona jest przez Praktykę Grupową Lekarzy POZ S.C. w Rajczy, Rynek 2a. W zakresie usług specjalistycznych oferowane są:

- Otolaryngologia
- Ortopedia i traumatologia
- Położnictwo i Ginekologia

- Chirurgia Ogólna
- Gruźlica i Choroby Płuc
- Neurologia
- Okulistyka

Na terenie Gminy Rajcza działają dwie apteki, obydwie zlokalizowane w samej Rajczy.

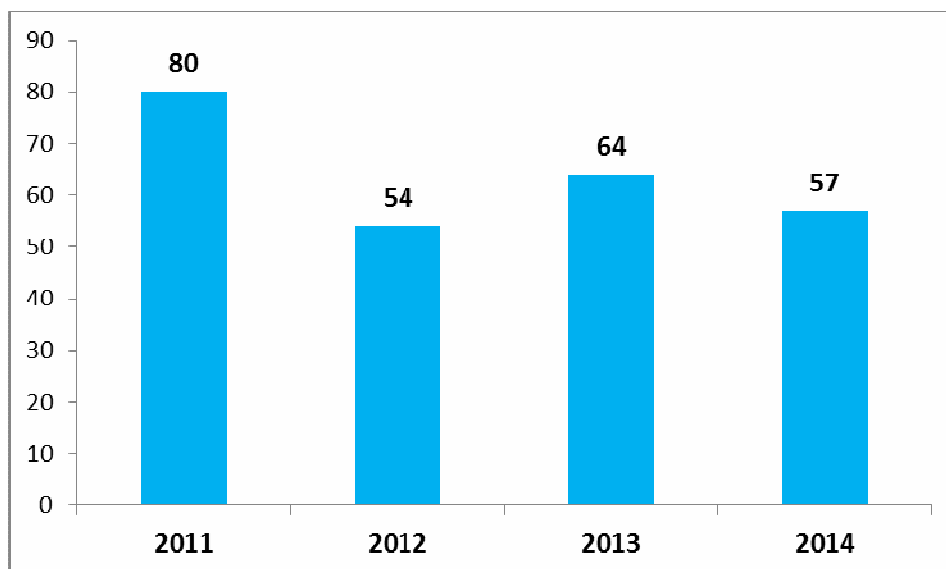
Ponadto na terenie powiatu funkcjonuje **Samodzielny Publiczny Zakład Opiekuńczo - Leczniczy w Rajczy**, który działa w oparciu o kontrakt z NFZ (obecny zakres świadczeń to opieka długoterminowa dla osób chorych somatycznie).

Bezpieczeństwo w Gminie Rajcza

Stan bezpieczeństwa w ruchu drogowym

Dane liczbowe, pozyskane z Komendy Powiatowej Policji w Żywcu, wskazują, że ogólna liczba zdarzeń drogowych na które składają się wypadki drogowe i kolizje w 2014 r. wyniosła 57. Liczba ta była mniejsza w stosunku do poprzedniego roku.

Wykres 21 Zdarzenia drogowe w Gminie Rajcza w latach 2011-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KPP w Żywcu

Największą liczbę wypadków i kolizji odnotować należy w miejscowości Rajcza, jest to jednak związane z wielkością sołectwa i dominującą liczbą mieszkańców w stosunku

Strategia Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020

do całej Gminy. Dane odnośnie zdarzeń drogowych, z podziałem na miejscowości, prezentują poniższe tabele.

Tabela 4 Wypadki drogowe w Gminie Rajcza

Lp.	Miejscowości	2014	2013	2012	2011
1	Zwardoń	0	0	0	0
2	Sól- Kiczora	1	0	0	0
3	Sól	0	0	0	3
4	Rycerka Górna	2	1	1	1
5	Rycerka Dolna	1	4	0	2
6	Rajcza	7	6	5	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KPP w Żywcu

Tabela 5 Ranni w wyniku wypadków drogowych w Gminie Rajcza

Lp.	Miejscowości	2014	2013	2012	2011
1	Zwardoń	0	0	0	0
2	Sól- Kiczora	2	0	0	0
3	Sól	0	0	0	5
4	Rycerka Górna	2	2	0	1
5	Rycerka Dolna	1	5	0	2
6	Rajcza	9	8	5	13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KPP w Żywcu

Tabela 6 Zabici w wyniku wypadków drogowych w Gminie Rajcza

Lp.	Miejscowości	2014	2013	2012	2011
1	Zwardoń	0	0	0	0
2	Sól- Kiczora	0	0	0	0
3	Sól	0	0	0	0
4	Rycerka Górna	0	0	1	0
5	Rycerka Dolna	0	0	0	0
6	Rajcza	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KPP w Żywcu

Biorąc pod uwagę liczbę zabitych w zdarzeniach drogowych, na terenie Gminy Rajcza, na przestrzeni ostatnich 4 lat, wystąpił tylko jeden taki przypadek – w miejscowości Rycerka Górna – w 2012 r.

Tabela 7 Kolizje drogowe w Gminie Rajcza

Lp.	Miejscowości	2014	2013	2012	2011
1	Zwardoń	2	0	5	0
2	Sól- Kiczora	2	0	2	2
3	Sól	6	5	4	9

Strategia Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020

4	Rycerka Górna	5	4	2	4
5	Rycerka Dolna	6	8	6	5
6	Rajcza	25	36	29	48

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KPP w Żywcu

Zagrożenie ze strony nietrzeźwych użytkowników dróg, w Gminie Rajcza, jest niewielkie, z roku na rok dane w tej kwestii ulegają poprawie. W 2014 r. odnotowano łącznie 2 przypadki zdarzeń z udziałem nietrzeźwych kierujących, w roku 2013 – 8, w roku 2012 – 6 oraz w roku 2011 – 5. Na przestrzeni ostatnich 4 lat, odnotowano niewiele zdarzeń z udziałem nietrzeźwych pieszych – w 2013 – 2, w 2012 – 2, w 2011 – 1.

Analizując powyższe dane, należy zwrócić uwagę, iż dane przedstawione przez KPP w Żywcu obejmują jedynie te zdarzenia, o których jest zawiadamiana przez uczestników ruchu czy też dyspozytora Pogotowia Ratunkowego Policja. W przypadku zdarzeń, w którym żaden z uczestników nie doznał obrażeń ciała, uczestnicy ruchu nie mają obowiązku powiadamiania Policji.

Przemoc w rodzinie

Niestety na terenie Gminy Rajcza, pojawia się problem przemocy w rodzinie. Na terenie Gminy, pokrzywdzonymi w wyniku przemocy w rodzinie są głównie kobiety (87%). Analizując dane z poprzednich lat, zauważyć można iż w okresie 2011-2013 liczba przeprowadzonych interwencji domowych dotyczących przemocy w rodzinie rosła, natomiast w 2014 r. odnotowano spadek.

Tabela 8 Interwencje związane z przemocą w rodzinie w Gminie Rajcza

Wyszczególnienie	2014	2013	+/-
Liczba przeprowadzonych interwencji domowych dotyczących przemocy w rodzinie	35	49	-14
Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy w rodzinie:			
- ogółem	35	49	-14
- kobiety	31	45	-14
- nieletni	0	1	-1
Liczba sprawców przemocy domowej ogółem	35	49	-14

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KPP w Żywcu

Biorąc pod uwagę liczbę przeprowadzonych interwencji w stosunku do liczby mieszkańców danej miejscowości, najgorzej wypada miejscowość Sól-Kiczora, w których interwencji jest najwięcej, najmniej natomiast jest w Soli, Rycerze Górnej i Zwardoniu. Porównanie informacji biorąc pod uwagę miejscowości prezentują poniższe tabele.

Tabela 9 Przeprowadzone interwencje domowe dotyczące przemocy w rodzinie

Lp.	Miejscowości	2014	2013	2012	2011
1	Zwardoń	3	2	3	1
2	Sól- Kiczora	3	4	4	1
3	Sól	2	4	5	5
4	Rycerka Górna	5	14	11	14
5	Rycerka Dolna	7	9	4	8
6	Rajcza	15	16	15	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KPP w Żywcu

Tabela 10 Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy w rodzinie – ogółem

Lp.	Miejscowości	2014	2013	2012	2011
1	Zwardoń	3	2	3	1
2	Sól- Kiczora	3	4	4	1
3	Sól	2	4	5	5
4	Rycerka Górna	7	14	11	14
5	Rycerka Dolna	5	9	4	8
6	Rajcza	15	16	15	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KPP w Żywcu

Tabela 11 Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy w rodzinie - kobiety

Lp.	Miejscowości	2014	2013	2012	2011
1	Zwardoń	2	2	3	1
2	Sól- Kiczora	3	4	4	1
3	Sól	2	4	5	5
4	Rycerka Górna	6	14	11	14
5	Rycerka Dolna	5	8	4	8
6	Rajcza	13	13	15	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KPP w Żywcu

Tabela 12 Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy w rodzinie - nieletni

Lp.	Miejscowości	2014	2013	2012	2011
1	Zwardoń	0	0	0	0
2	Sól- Kiczora	0	0	0	0
3	Sól	0	0	0	0
4	Rycerka Górna	0	0	0	0
5	Rycerka Dolna	0	0	0	0
6	Rajcza	0	1	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KPP w Żywcu

Tabela 13 Liczba sprawców przemocy domowej

Lp.	Miejscowości	2014	2013	2012	2011
1	Zwardoń	3	2	3	1
2	Sól- Kiczora	3	4	4	1
3	Sól	2	4	5	5
4	Rycerka Górna	7	14	11	14
5	Rycerka Dolna	5	9	4	8
6	Rajcza	15	16	15	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KPP w Żywcu

6. Porównanie najważniejszych danych Gminy Rajcza z danymi dla Powiatu Żywieckiego (stan na 31.12.2013 r.)

Lp.	Wyszczególnienie	Gmina Rajcza	Powiat Żywiecki
LUDNOŚĆ			
1	Ludność ogółem, w tym: - kobiety	8926 4569	153 108 78 256
2	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	1876	29 402
3	Ludność w wieku produkcyjnym	5666	96 558
4	Ludność w wieku poprodukcyjnym	1384	27 148
RUCH NATURALNY			
5	Urodzenia	76	1 446
6	Zgony	117	1 535
7	Przyrost naturalny	-41	-89
8	Małżeństwa	38	770
9	Rozwody	5	200
MIGRACJE			
10	Zameldowania ogółem	94	1 408
11	Wymeldowania ogółem	150	1 373
12	Saldo migracji ogółem	-56	35
BEZROBOCIE			
13	Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP ogółem, w tym - kobiety	662 331	8347 4141
14	Liczba osób bezrobotnych do 25 roku życia	131	1607
15	Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia	130	2044
16	Osoby długotrwale bezrobotne		4275
PODMIOTY GOSPODARCZE			
17	Liczba podmiotów gospodarczych ogółem, w tym:	673	13536

Strategia Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020

	- osoby prowadzące działalność gospodarczą	545	10921
--	--	-----	-------

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (stat.gov.pl) oraz Urzędu Gminy Rajcza

7. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest narzędziem służącym do wewnętrznej analizy organizacji (Gminy) i jej otoczenia w celu zoptymalizowania strategii zarządzania bądź zbudowania nowego planu strategicznego. Głównym celem analizy jest określenie aktualnej pozycji badanego obszaru i jego perspektyw, a wraz z tym najlepszej strategii postępowania. Sama nazwa SWOT pochodzi od pierwszych liter słów czynników klasyfikujących możliwości firmy:

- **Strengths (mocne strony organizacji (Gminy))**, które należycie wykorzystane będą sprzyjać jej rozwojowi, a w chwili obecnej pozytywnie wyróżniają organizację w otoczeniu)
- **Weaknesses (słabe strony organizacji (Gminy))**, których nie wyeliminowanie bądź nie zniwelowanie siły ich oddziaływania będzie hamować rozwój organizacji)
- **Opportunities (szanse – uwarunkowania, które przy umiejętnym wykorzystaniu mogą wpływać pozytywnie na rozwój Gminy)**
- **Threats (zagrożenia – czynniki obecnie nie paraliżujące funkcjonowania organizacji, ale mogące być zagrożeniem w przyszłości dla sprawności Gminy)**

Analiza polega na identyfikacji 4 wyżej wymienionych grup czynników, opisanie ich wpływu na dalszy rozwój organizacji i odpowiednim wykorzystaniu w celu wzmocnienia strategii oraz przygotowaniu i realizacji odpowiednich przedsięwzięć gwarantujących osiągnięcie głównego celu strategii, misji i wizji.

Poniższą analizę mocnych i słabych stron Gminy Rajcza oparto na wnioskach płynących z przeprowadzonej uprzednio analizy obecnej, szeroko pojętej sytuacji Gminy oraz opracowano na podstawie rozmów i wywiadów z mieszkańcami – sektorem społecznym, gospodarczym i samorządowym, przeprowadzonych w październiku 2014 r. Nadano jej powszechnie znaną i zaakceptowaną formę zestawienia stron mocnych i słabych Gminy (analiza czynników endogenicznych, tkwiących w Gminie) oraz szans i zagrożeń, które wyszczególniono na podstawie analizy czynników egzogenicznych – tkwiących w otoczeniu Gminy – bliższym oraz dalszym. Dla ułatwienia podzielono je na obszary tematyczne. Poniżej zestawienie tabelaryczne analizy SWOT.

Strategia Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020

Lp.	Obszar	Mocne Strony	Słabe strony (problemy wewnętrzne)	Szanse	Zagrożenia (problemy z otoczenia)
1.	Lokalizacja	<p>Atrakcyjny turystycznie region, wśród gór i lasów,</p> <p>Bliskość granicy Państwa ze Słowacją</p> <p>Linia kolejowa Katowice – Zwardoń – Żylica,</p> <p>Bliskość drogi wpisanej do sieci TEN-T (S69),</p> <p>Istnienie źródeł solankowych na terenie Gminy</p>	<p>Brak połączenia ze Słowacją,</p> <p>Górski charakter wpływający na problemy z dojazdem szczególnie w okresie zimowym,</p> <p>Spora odległość od ośrodków miejskich,</p> <p>Rozsiana zabudowa,</p>	<p>Zakończenie prac nad drogą ekspresową Zwardoń – Bielsko-Biała,</p>	<p>Zmiany klimatyczne powodujące gwałtowne zjawiska pogodowe aktywne szczególnie w rejonie górskim,</p> <p>Ograniczenia finansowe w zakresie budowy dróg krajowych, skutkujące zablokowaniem budowy tunelu w ciągu drogi s69,</p>
2.	Kultura	<p>Bogata tradycja ludowa,</p> <p>Wysokie zaangażowanie mieszkańców w krzewienie tradycji i kultury lokalnej,</p> <p>Mnogość stowarzyszeń kulturalnych,</p> <p>Funkcjonujące na terenie</p>	<p>Małe zainteresowania lokalnego społeczeństwa</p> <p>Ograniczone fundusze dla potrzeb rozwoju kultury na terenie Gminy,</p> <p>Ograniczenia w dostępie do infrastruktury kultury,</p>	<p>Możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych na realizację różnorodnych projektów kulturalnych</p> <p>Wzrost zaangażowania mieszkańców w życie Gminy</p>	<p>Emigracja młodych ludzi,</p> <p>Trendy wśród młodzieży ograniczające ich udział w życiu kulturalnym Gminy.</p> <p>Brak zainteresowań dużej części mieszkańców</p>

Strategia Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020

		<p>Gminy zespoły regionalne o ugruntowanej pozycji,</p> <p>Wysoki stopień współpracy organizacji pozarządowych oraz administracji publicznej przy realizowaniu projektów kulturalnych,</p> <p>Duże zaangażowanie szkół w życiu kulturalnym Gminy,</p> <p>Imprezy organizowane cyklicznie,</p>	<p>Utrudniony dostęp do kina i teatru,</p> <p>Brak izby regionalnej</p> <p>Nie wystarczająca promocja i edukacja kultury,</p> <p>Utrudniony dostęp do biblioteki/czytelni</p>		
3.	Turystyka	<p>Atrakcyjny turystycznie region, wśród gór i lasów,</p> <p>Możliwość tworzenia tras spacerowych, rowerowych, narciarskich o różnej skali trudności</p> <p>Szereg atrakcji turystycznych zlokalizowanych na terenie Gminy, w tym stoki narciarskie,</p>	<p>Brak wystarczającej ilości ścieżek biegowych różnej długości i trudności</p> <p>Nie wystarczająca promocja Gminy i poszczególnych miejscowości,</p> <p>Nie wystarczające oznaczenie atrakcji turystycznych, w tym brak informacji wielojęzycznej,</p> <p>Nie wystarczające</p>	<p>Specyficzny mikroklimat</p> <p>Pozytywne trendy w zakresie zdrowego sposobu spędzania wolnego czasu,</p> <p>Zainteresowanie inwestorów budową nowych wyciągów narciarskich,</p> <p>Otwarcie hoteli będących w trakcie budowy,</p>	<p>Pogarszający się stan drzewostanu wpływający na spadek atrakcyjności wizualnej gór,</p> <p>Zbyt mały ruch turystyczny,</p> <p>Zmiany klimatyczne powodujące skracanie się okres zimowego – śnieżnego,</p> <p>Ograniczenia prawne w budowie atrakcji</p>

Strategia Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020

		<p>Przez Gminę przebiegają liczne szlaki turystyczne Beskidów w tym szlak papieski,</p> <p>Szereg przedsiębiorstw agroturystycznych, pensjonatów i domów wczasowych,</p> <p>Bliskość granicy ze Słowacją,</p> <p>Funkcjonujący na terenie Gminy punkt informacji turystycznej</p>	<p>wykorzystanie atutów przyrodniczych w inwestycjach turystycznych,</p> <p>Brak współpracy pomiędzy sobą organizatorów wypoczynku, instytucji-ośrodków celem lepszego zagospodarowania, uatrakcyjnienia oferty.</p> <p>Zły stan obiektów obsługi turystycznej – braki w infrastrukturze sanitarnej,</p> <p>Słaba baza gastronomiczna,</p> <p>Mała oferta rozrywkowa,</p> <p>Przestarzała baza noclegowa,</p> <p>Istniejące wyciągi narciarskie nie spełniające standardów,</p> <p>Nie wystarczający poziom dbałości o czystość rzek,</p>	<p>Trendy w zakresie korzystania z usług agroturystycznych</p> <p>Duży atrakcyjny teren gmin polskich i słowackich,</p> <p>Możliwa integracja Gmin po Polskiej i Słowackiej strony od Zwardonia do H. Rysianki</p>	<p>turystycznych takich jak wyciągi narciarskie – ochrona środowiska,</p> <p>Niewystarczająca współpraca Gminy po polskiej i słowackiej stronie</p>
4.	Transport	Istniejąca linia kolejowa biegnąca przez teren Gminy,	Ograniczone możliwości dojazdu do Bielska-Białej,	Uchwalenie ustawy o transporcie publicznym,	Pogarszająca się sytuacja finansowa firm

Strategia Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020

		<p>Szereg firm świadczących usługi transportu publicznego,</p>	<p>Ograniczone połączenia do centrum Gminy,</p> <p>Ograniczone połączenia w weekendy oraz w porach poza szczytem,</p> <p>Niski standard pojazdów, którymi dysponują firmy transportowe a także nie regularne kursy,</p>		<p>transportowych,</p> <p>Zła sytuacja przewoźników kolejowych,</p> <p>Utrudniony kontakt ze spółkami PKP w zakresie ewentualnych remontów w ramach ich nieruchomości.</p>
5.	<p>Drogi (w tym parkingi i pozostała infrastruktura)</p>	<p>Większość dróg Gminnych jest w dobrym stanie</p>	<p>Ograniczone inwestycje w zakresie budowy nowych dróg komunikacyjnych (skrót po górach)</p> <p>Nie wystarczająca jakość dróg Gminnych i Powiatowych,</p> <p>Braki chodników i innych urządzeń bezpieczeństwa,</p> <p>Szereg dróg lokalnych nie utwardzonych,</p> <p>Lokalne braki w dostępie do miejsc parkingowych,</p> <p>Lokalne braki w oświetleniu</p>	<p>Realizacja inwestycji nie związanych z drogownictwem, w pasach dróg co powoduje konieczność ich przebudowy/remontu.</p>	<p>Ograniczone możliwości co do finansowania budowy/przebudowy/remontu dróg gminnych,</p> <p>Ograniczenie formalno-prawne związane z własnością gruntów, pozwoleń na budowę</p>

Strategia Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020

			dróg gminnych		
6.	Informatyzacja	Większość obszaru Gminy znajduje się w zasięgu co najmniej jednego operatora telekomunikacyjnego,	Na terenie Gminy jest wiele miejsc nie objętych zasięgiem Internetu, Nie wystarczający dostęp do publicznych miejsc udostępnienia Internetu,	Możliwości finansowania projektów informatycznych realizowanych przez podmioty publiczne oraz przedsiębiorstwa , Rozwój technologii informatycznych	Ograniczenia logistyczne w tworzeniu infrastruktury dostępu do Internetu, Ograniczenia finansowe mieszkańców w zakresie korzystania z komputerów i dostępu do Internetu,
7.	Ochrona środowiska	Większość terenu Gminy leży na obszarze Natura 2000 oraz Żywieckiego Parku Krajobrazowego, Dobrze funkcjonujący system odpadów komunalnych, Postępująca rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz wodociągu, Brak przemysłu zaturawającego środowisko naturalne.	Nie właściwa gospodarka leśna powodująca problemy chorobowe oraz powodziowe, Nie wszystkie domy są podłączone do kanalizacji, Na terenie Gminy nie ma dostępu do gazociągu co powoduje wykorzystywanie przez mieszkańców nie ekologicznych źródeł ciepła, Sporadycznie występujące zjawisko dzikich wysypisk śmieci – w tym usuwania popiołu,	Duże możliwości finansowania działań z zakresu ochrony środowiska	Szereg chorób drzew wyniszczających drzewostan, Częste gwałtowne zjawiska atmosferyczne powodujące zniszczenia w środowisko naturalnym, Ubożenie społeczeństwa, przez co niechęć mieszkańców do przyłączania się do sieci kanalizacyjnej, jak również niechęć do inwestycji proekologicznych, Transport materiałów niebezpiecznych transportem

Strategia Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020

			<p>Brak polityki OZE (redukcji niskiej emisji poprzez stosowanie odnawialnych źródeł energii,</p> <p>Niski poziom edukacji ekologicznej</p>		drogowym oraz kolejowym.
8.	Ochrona zdrowia	<p>Istniejący ośrodek podstawowej opieki zdrowotnej,</p> <p>Lecznicze wykorzystanie walorów regionalnych</p> <p>-piękny górski teren</p> <p>-solanki lecznicze,</p> <p>Stacjonująca na terenie Gminy baza pogotowia.</p>	<p>Nie wystarczająca opieka specjalistyczna,</p> <p>Brak punktów opieki zdrowotnej w miejscowościach dalej oddalonych od centrum Gminy,</p> <p>Problem z dostępnością do apteki lub punktu aptecznego,</p> <p>Duża odległość do ośrodka zdrowia oraz szpitala,</p> <p>Nie wystarczające wykorzystanie potencjału PZOL w Rajczy</p>	<p>Prawdopodobieństwo budowy nowego szpitala w Żywcu,</p> <p>Modernizacja lokalnego ośrodka zdrowia</p> <p>Możliwość wykorzystania funduszy europejskich w poprawie usług zdrowotnych,</p> <p>Poprawiająca się jakość środowiska naturalnego,</p> <p>Możliwość adaptacji ośrodków leczniczych w małej okolicy</p>	<p>Pogarszająca się sytuacja finansowa NFZ,</p> <p>Coraz trudniejsze negocjacje z NFZ,</p> <p>Pogarszająca się sytuacja finansowa mieszkańców powodująca ograniczenia w wydatkach na zdrowie,</p>
9.	Administracja	Wykorzystywane nowoczesne systemy	Ograniczone możliwości korzystania z usług Urzędu	Możliwości uzyskania funduszy na poprawę jakości	Zwiększenie obciążeń jednostek samorządu

Strategia Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020

		<p>komunikacji z mieszkańcami (eUrząd),</p> <p>Łatwy dostęp do procedur administracyjnych,</p> <p>Zaangażowani, przyjaźni urzędnicy</p>	<p>przez osoby niepełnosprawne ruchowo,</p> <p>Zbyt długi okres czasu realizacji części procedur,</p> <p>Złe warunki pracy administracji</p>	<p>usług publicznych,</p>	<p>terytorialnego obowiązkiem dotychczas należącymi do władz centralnych</p>
10.	Finanse publiczne	<p>Przejrzyste i rygorystyczne procedury przetargowe,</p> <p>Jawność wydawania środków publicznych,</p> <p>Celowość wydatków publicznych,</p> <p>Stosunkowo niskie zadłużenie Gminy</p>	<p>Nie wystarczająca ilość środków w stosunku do potrzeb,</p>	<p>Subwencje z budżetu Państwa na tereny prawnie chronione,</p> <p>Subwencje na tereny Natura 2000</p>	<p>Ograniczanie środków finansowych dla Gmin przy równoczesnym zwiększaniu ilości zadań,</p> <p>Ograniczenia w dostępie do środków unijnych w zakresie realizacji ważnych projektów,</p>
11.	Szkolnictwo	<p>Równomierny dostęp do edukacji na terenie całej Gminy</p> <p>Dużo nauczycieli, zwłaszcza młodych mogących podnieść</p>	<p>Lokalne braki w infrastrukturze edukacyjnej,</p> <p>Ograniczone środki na rozwój systemu edukacji na terenie Gminy,</p>	<p>Możliwości finansowania różnorodnych działań edukacyjnych</p>	<p>Emigracja ograniczająca ilość dzieci i młodzieży uczęszczających do szkół zlokalizowanych na terenie Gminy</p>

Strategia Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020

		poziom wykształcenia			
12.	Zabytki	<p>Mnogość zabytków zlokalizowanych na terenie Gminy,</p> <p>Szereg zabytków mieszkalnictwa,</p> <p>Kapliczki przydrożne,</p> <p>Bogate dziedzictwo kulturalne regionu,</p> <p>Bunkry z okresów II wojny światowej,</p> <p>Dużo dobrze zachowanych obiektów tradycyjnego budownictwa</p>	<p>Ograniczone fundusze na utrzymanie zabytków,</p> <p>Brak wystarczającej promocji zabytków zlokalizowanych na terenie Gminy,</p> <p>Zły stan techniczny niektórych zabytków</p>	<p>Możliwości finansowania renowacji obiektów dziedzictwa historycznego,</p> <p>Duże zainteresowanie przyjezdnych kulturą i historią regionu,</p>	<p>Ograniczenia prawne i formalne w zakresie renowacji zabytków,</p>
13.	Gospodarka	<p>Funkcjonujące pensjonaty, gospodarstwa agroturystyczne oraz domy wczasowe,</p> <p>Istnienie na terenie Gminy Katowickiej Specjalnej Strefy</p>	<p>Mała aktywność gospodarcza wśród mieszkańców Gminy,</p> <p>Niewielka ilość terenów inwestycyjnych,</p> <p>Rozdrobnienie gruntów</p>	<p>Możliwości finansowania zewnętrznego zakładania i rozwoju przedsiębiorstw,</p> <p>Rozbudowa sieci dróg,</p> <p>Potencjalne złoża gazu i ropy</p>	<p>Ograniczenia prawne w inwestycjach planowanych przez przedsiębiorstwa,</p>

Strategia Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020

		Ekonomicznej		naftowej w Soli.	
14.	Bezpieczeństwo	<p>Sprawne funkcjonowanie OSP na terenie Gminy,</p> <p>Spore zainteresowanie młodych ludzi służbą w OSP,</p> <p>Współpraca mieszkańców z jednostkami ratowniczymi przy redukowaniu skutków i zagrożeń,</p> <p>Posterunek policji w gminie</p> <p>Punkt pogotowia ratunkowego</p>	<p>Nie wystarczające wyposażenie OSP w sprzęt ratowniczy,</p> <p>Nie wystarczająca ilość narzędzi ograniczających zagrożenie na drogach (chodniki, progi zwalniające, sygnalizacja świetlna),</p> <p>Braki w oświetleniu szlaków turystycznych,</p> <p>Zbyt duży obszar zabezpieczany przez komisariat policji w Rajczy,</p> <p>Długi czas dojazdu karetki pogotowia,</p> <p>Trudny teren do gaszenia pożarów – zwłaszcza lasów,</p> <p>Niski poziom edukacji dotyczącej bezpieczeństwa</p>	Możliwości finansowania środkami publicznymi modernizacji sprzętu OSP	<p>Zmiany w klimacie powodujące wzmożone zagrożenia gwałtownymi zdarzeniami przyrodniczymi,</p> <p>Poczucie bezkarności wśród łamiących prawo z uwagi na długi czas przybycia policji,</p> <p>Nieużytki zagrażające pożarami,</p> <p>Wzrost przestępczości osób z zagranicy,</p>
15.	Rolnictwo	Funkcjonujące gospodarstwa rolne i hodowlane (hodowla	Niskiej jakości gleba,	Konsolidacja pól uprawnych, Wykorzystanie terenów pod kątem pasterstwa i hodowli	Dzikię zwierzęta niszczące uprawy,

Strategia Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020

		<p>owiec),</p> <p>Atrakcyjne tereny pasterskie,</p> <p>Nie skażona gleba</p>	<p>Zachwaszczone tereny rolne,</p> <p>Niska rentowność produkcji rolnej,</p> <p>Istniejące gospodarstwa rolne wykorzystują małe arealy co powoduje niską opłacalność,</p> <p>Duża ilość nieużytków zarośniętych,</p> <p>Utrudniony dostęp do rynków zbytu,</p>	<p>owiec a także produkcji wołowiny,</p> <p>Rozwijające się trendy w zakresie eko-żywności</p>	<p>Utrudniony kontakt z właścicielami gruntów,</p>
16.	Dostępność rynku pracy	<p>Duża ilość pensjonatów na terenie Gminy,</p> <p>Istnienie na terenie Gminy Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej</p>	<p>Zła sytuacja finansowa branży turystycznej wynikająca z małej liczby turystów,</p> <p>Duży dystans od miejscowości oferujących większą ilość miejsc pracy,</p> <p>Brak inwestorów strategicznych</p>	<p>Rozwój turystyki,</p> <p>Dotacje Unijne wspierające zatrudnienie i tworzenie nowych przedsiębiorstw,</p> <p>Rozwój KSSE</p>	<p>Zmiany prawne i duże obciążenia pracodawców kosztami pracy,</p> <p>Przeniesienie się kryzysu gospodarczego do mniejszych miejscowości,</p> <p>Brak nowych inwestycji</p>
17.	Poziom wykluczenia społecznego	<p>Wysoki poziom kształcenia,</p>	<p>Spory odsetek osób nadużywających alkohol,</p> <p>Małe perspektywy w zakresie</p>	<p>Programy wsparcia dofinansowywane z UE</p>	<p>Nie chęć do uczestnictwa w projektach przez osoby wykluczone,</p>

Strategia Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020

			podjęcia pracy, Wysoki poziom bezrobocia co powoduje ograniczenia w zamożności społeczeństwa,		
--	--	--	---	--	--

8. MISJA I WIZJA

Misja Gminy Rajcza

Misją Gminy Rajcza jest wykreowanie na terenie całego Worka Raczańskiego warunków, umożliwiających temu obszarowi efektywne przyciąganie, koncentrowanie oraz obsługę intensywnego ruchu turystycznego, a docelowo utworzenie na tym terenie szczególnie atrakcyjnej, znanej w regionie i kraju strefy aktywnych form turystyki, sportu i rekreacji. Integralnym elementem misji Gminy, obok aktywnego tworzenia warunków sprzyjających szeroko pojętemu rozwojowi sektora obsługi ruchu turystycznego jest wielowymiarowa oraz nowoczesna, zakrojona na szeroką skalę promocja południowej Żywiecczyny, jako terenu o szczególnych walorach, optymalnie kwalifikującego się jako miejsce wypoczynku, rekreacji, spędzania wolnego czasu.

Niezwykle ważnym obszarem misji Gminy Rajcza jest efektywna ochrona jej szczególnych, zagrożonych obecnie walorów przyrodniczych, celem wykorzystania ich na potrzeby związane z wielopłaszczyznowym rozwojem, a także zachowania ich dla przyszłych pokoleń. Dodatkowo misją Gminy Rajcza jest także zachowanie, kultywowanie oraz promocja regionalnej, unikatowej spuścizny kulturowej – sztuki ludowej, folkloru, unikatowych w skali regionu i kraju zwyczajów i obyczajów górali z Żywiecczyny. Gmina Rajcza jest także świadoma swojej misji w zakresie wykorzystania unikatowych bogactw naturalnych, na cele związane z własnym rozwojem, jako centrum usług rehabilitacyjnych, rekreacyjnych i zdrowotnych. W tym zakresie Gmina Rajcza realizuje także kluczowy element swojej misji, polegający na podniesieniu rangi części swego obszaru, poprzez nadanie jednemu z sołectw statusu uzdrowiska.

Osobny element misji Gminy Rajcza to tworzenie na jej obszarze warunków sprzyjających osiedlaniu się i zamieszkiwaniu, w aspekcie udostępniania mieszkańcom niezbędnych elementów infrastruktury, ochrony ich zdrowia, gwarantowania im podstawowego bezpieczeństwa, sprawowania opieki nad dziećmi, kształcenia się, etc. Z tego punktu widzenia bardzo ważny element misji Gminy Rajcza to tworzenie na jej obszarze warunków sprzyjających prowadzeniu działalności gospodarczej, przede wszystkim w sektorze obsługi ruchu turystycznego.

Dodatkowy, ważny element misji Gminy Rajcza to silny, sprawny Samorząd, efektywnie rozwiązujący sprawy nie tylko lokalne. Samorząd dysponujący wysokiej jakości zasobami ludzkimi, zarządzający atrakcyjną, różnorodną infrastrukturą, a także zasobny w środki finansowe, niezbędne do realizacji ważnych, stojących przed nim zadań.

Podsumowując, Misją w ramach niniejszej strategii jest stworzenie warunków do stabilnego rozwoju Gminy przy wykorzystaniu potencjału turystycznego oraz przedsiębiorczości jej mieszkańców.

Wizja Gminy Rajcza

W roku 2020, tj. u kresu horyzontu czasowego, nakreślonego dla niniejszego dokumentu planistycznego Gmina Rajcza jest znanym, rozpoznawalnym w skali regionu, a nawet kraju, jak i ościennych państw, cenionym i liczącym się ośrodkiem, koncentrującym intensywny ruch turystyczny, przez większą część roku kalendarzowego. „RAJCZA” to swego rodzaju marka, jednoznacznie i powszechnie kojarzona z turystyką, rekreacją, sportem i odpoczynkiem w beskidzkiej scenerii. Marka „RAJCZA” jest bezpośrednio powiązana w świadomości mieszkańców regionu z Żywiecczyną, jej specyfiką i charakterystyką, stanowiąc jeden z integralnych elementów tego terenu, jako swego rodzaju centrum Worka Raczańskiego. Dzięki staraniom Samorządu, zaangażowaniu Mieszkańców oraz aktywności podmiotów gospodarczych, prowadzących działalność na terenie Gminy w sektorze obsługi ruchu turystycznego Rajcza śmiało aspiruje do grona gmin od dawna skupiających na swoim terenie intensywny ruch turystyczny, takich jak np. Szczyrk, czy Brenna w Beskidzie Śląskim. Teren tej Gminy postrzegany jest jako spójna i atrakcyjna oferta turystyczna – obszar bez wątplenia wart odwiedzenia, spędzenia na nim wolnego czasu, wybrania go jako docelowe, a nie przypadkowe, czy chwilowe miejsce wypoczynku. W 2020 r. Rajcza jest terenem nie tylko wyjątkowym pod względem walorów przyrodniczych i krajobrazowych, to także obszar nasycony nowoczesną infrastrukturą około turystyczną obsługi ruchu turystycznego. W gminie dostępna jest duża liczba miejsc noclegowych, o zróżnicowanym standardzie (począwszy od tanich kwater turystycznych, poprzez schroniska, hostele, średniej

klasy pensjonaty, na apartamentach klasy Premium, wybieranych przez zamożnych turystów z kraju, cz z zagranicy skończywszy). Oprócz nich na terenie Gminy znajduje się rozwinięta infrastruktura, służąca koncentracji ruchu turystycznego: wyciągi narciarskie, pola namiotowe i biwakowe, punkty widokowe, miejsca plażowania, rozłokowane wzdłuż rzek i potoków, tor saneczkowy, kino letnie, długie i atrakcyjne trasy narciarstwa biegowego, ścieżki do nornic walking, ścieżki dydaktyczno – przyrodnicze, spójna sieć ścieżek rowerowych, umożliwiająca poruszanie się tym środkiem transportu nie tylko po terenie Gminy, lecz po całym obszarze worka Raczańskiego. Szlaki turystyczne, znajdujące się na terenie Gminy Rajcza są oznaczone, połączone w spójną i atrakcyjną sieć oraz wyposażone w niezbędną infrastrukturę – ławki, altany, kosze na śmieci, stojaki na rowery, tablice informacyjne, etc. Pomimo, iż okres zalegania na terenie Gminy pokrywy śnieżnej ulega wraz z upływem czasu wyraźnemu skróceniu, to turyści odwiedzający Rajczę nie mają problemu z wyborem atrakcji, zagospodarowujących ich wolny czas. Opisywany stan docelowy jest rezultatem spójnej i przemyślanej polityki promocyjnej Gminy, prowadzonej przez Samorząd, który w przedmiotowym zakresie intensywnie współpracuje z Gminami ościennymi (mającymi zbliżone do Gminy Rajcza aspiracje, takimi jak Ujsoły, Milówka, czy Węgierska Górka), a także, co szczególnie istotne, z Gminami Słowackimi, dysponującymi już doświadczeniem związanym z kreowaniem swojego obszaru, jako oferty turystycznej. Na terenie Gminy działa sprawny i nowoczesny Punkt Informacji Turystycznej, pozostający w stałym kontakcie zarówno z oferentami, z branży obsługi ruchu turystycznego, jak również z turystami, przyjeżdżającymi na teren Gminy, zainteresowanymi wypoczynkiem i rekreacją w Beskidach. Gmina Rajcza w 2020 r. to obszar, który radzi sobie z najtrudniejszymi wyzwaniami, stawianymi przed nim przez zmieniające się dynamicznie środowisko naturalne, takimi jak: wysychanie lasów, skracanie się z roku na rok okresu zimowego (śnieżnego), czy zmiany klimatyczne, powodujące gwałtowne zjawiska pogodowe, aktywne szczególnie w rejonie górskim. Zrujnowany i zdewastowany na terenie Gminy na samym początku XXI w. drzewostan jest systematycznie odbudowywany i zastępowany nasadzeniami adekwatnymi do lokalnych warunków klimatycznych i gruntowych. Gminna infrastruktura, gwarantująca bezpieczeństwo powodziowe jest systematycznie modernizowana, rozbudowywana i dostosowywana do identyfikowanych na bieżąco zagrożeń. Wybrane, kwalifikujące się do tego potoki zostały uregulowane, co szczególnie istotne, w sposób nie przekładający się na przyspieszenie spływu ich wód, dzięki czemu możliwe było podwyższenie bezpieczeństwa zamieszkiwania w ich bezpośrednim sąsiedztwie. Istniejące na terenie Gminy źródła

solankowe są zidentyfikowane, zabezpieczone i prawidłowo oraz efektywnie wykorzystane na cele związane z leczeniem i rehabilitacją. Pomimo braku dostępu do sieci gazowej Gmina sprawnie radzi sobie z problemem zanieczyszczenia środowiska naturalnego, będącego rezultatem ogrzewania budynków przestarzałymi i nieefektywnymi paleniskami – wszystkie budynki użyteczności publicznej przechodzą termomodernizację, wspierany jest proces termomodernizacji domów mieszkalnych, wdrażane są kompleksowe programy, nakierowane na wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, na cele związane z ogrzewaniem obiektów (energia słoneczna – montaż paneli fotowoltaicznych, biomasa, etc.). Gospodarstwa domowe, które pozostają bez szans na podłączenie ich do ogólnospławnej sieci kanalizacji sanitarnej mogą liczyć na wsparcie Samorządu w zakresie budowy nowoczesnych przydomowych oczyszczalni ścieków. Sprawnie i efektywnie wyeliminowane zostały tak dzikie wysypiska śmieci, jak również azbest, sporadycznie pokrywający niektóre dachy, czy elewacje. Dokończone zostały rozpoczęte projekty inwestycyjne, polegające na budowie sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, w ich rezultacie do kolektorów podłączono planowaną liczbę przyłączy.

W 2020 r. Gmina Rajcza jest miejscem atrakcyjnym z punktu widzenia zamieszkiwania – oferuje korzystne warunki osiedlania się i prowadzenia gospodarstw domowych. Jej teren pokrywa sieć dróg lokalnych, odznaczających się adekwatnymi do nasilenia ruchu parametrami, wzdłuż dróg gminnych i powiatowych przebiegają chodniki, gwarantujące bezpieczeństwo poruszania się pieszym. Co szczególnie istotne sieć dróg lokalnych jest dobrze, korzystnie powiązana z ciągami komunikacyjnymi o znaczeniu regionalnym i krajowym. Poszczególne sołectwa Gminy są dobrze skomunikowane z centrum miejscowości Rajcza, miejscem nasyconym punktami usługowymi, gastronomicznymi, handlowymi oraz różnego rodzaju atrakcjami turystycznymi. Teren ten jest w wygodny sposób osiągalny zarówno dla pieszych, rowerzystów, jak również osób, poruszających się pojazdami samochodowymi. Na terenie całej Gminy, przede wszystkim w miejscach odznaczających się frekwencją osób przyjezdnych dostępne są dobrze oznaczone miejsca parkingowe. Mieszkańcy mają zagwarantowany dostęp do niezbędnej infrastruktury edukacyjnej – szkół i przedszkoli – placówek zapewniających wysoki poziom nauczania oraz atrakcyjne warunki sprawowania opieki nad dziećmi. Korzystne są także warunki, w których prowadzone są z udziałem dzieci zajęcia z wychowania fizycznego – sale sportowe i gimnastyczne. Obiekty te są zapleczem dla lokalnych klubów i stowarzyszeń sportowych, a w określonych terminach są areną dla zawodów sportowych, prowadzonych z udziałem dzieci,

młodzieży i osób dorosłych, rangi nie tylko lokalnej. Na terenie Gminy są podejmowane i realizowane inicjatywy, nakierowane na skuteczną eliminację zjawiska wykluczenia cyfrowego. Są to przede wszystkim przedsięwzięcia, związane z zapewnieniem dostępu do sieci internetowej, takie jak budowa info kiosków, czy punktów rozsyłu sygnału internetowego. System odbioru od mieszkańców odpadów komunalnych jest efektywny i nie wymaga od mieszkańców wydatkowania na ten cel znaczących środków, ceny usług, związanych z wywozem odpadów komunalnych są akceptowalne społecznie. Przy wsparciu Gminy podjęte zostały działania, związane z rozwojem oferty, w zakresie dogodnego dla mieszkańców transportu publicznego – teren Gminy pokrywa sieć korzystnie zlokalizowanych przystanków autobusowych, na których regularnie zatrzymują się pojazdy różnych przewoźników. Jakość pojazdów jest dobra, kursy są regularne, odbywają się zarówno w stronę Ujsół, jak również Milówki, Węgierskiej Górki i Żywca. Mieszkańcy mają zapewniony dostęp nie tylko podstawowej opieki zdrowotnej, lecz w wybranych dziedzinach także do specjalistycznej. Ośrodki zdrowia dostępne są nie tylko w Rajczy, lecz także w pozostałych sołectwach na terenie Gminy. Oprócz ośrodków zdrowia na terenie Gminy działalność prowadzą także apteki, punkty apteczne oraz utworzony przy wsparciu Gminy ośrodek sprawowania opieki nad osobami w podeszłym wieku, niepełnosprawnymi.

W 2020 r. Gmina Rajcza jest zarządzana przez sprawny i efektywny, a przede wszystkim przyjazny mieszkańcom i przedsiębiorcom aparat urzędniczy. Urząd Gminy realizuje nie tylko ogół zadań i procedur przewidzianych dla niego przepisami prawa, lecz także podejmuje działania, związane z wspieraniem przedsiębiorczości, promowaniem terenu Gminy, tworzeniem w Gminie warunków sprzyjających przedsiębiorcom, etc. Większość usług publicznych urzędu, którymi zainteresowani są mieszkańcy i przedsiębiorcy dostępny jest on-line, bez konieczności składanie osobistych wizyt w urzędzie. Zadłużenie Gminy jest regularnie spłacane, jego poziom jest kontrolowany, nie zagraża on płynności finansowej. Procedury stosowane przez Urząd są jawne, przejrzyste, mieszkańcy są regularnie informowani o podejmowanych przez urzędników decyzjach. Urząd Gminy prowadzi w imieniu Gminy z powodzeniem kluczowe dla Rajczy przedsięwzięcia inwestycyjne, związane z budową rozmaitych elementów jej infrastruktury – tężni solankowej, sali gimnastycznej w Zwardoniu, toru saneczkowego, amfiteatru, etc., a także działania, związane z nadaniem sołectwu Zwadron statusu uzdrowiska.

Gmina Rajcza to także obszar świadomy swej szczególnej i wielowiekowej spuścizny kulturowej, kultywujący tradycje przodków, sztukę i kulturę ludową, która obok pozostałych

walorów Rajczy jest jednym z czynników, przyciągających na teren tej Gminy ruch turystyczny. Na terenie Gminy funkcjonują obok ośrodka kultury izba regionalna, muzeum, a także działają stowarzyszenia i organizacje pozarządowe zajmujące się krzewieniem kultury oraz kultywowaniem dziedzictwa regionalnego. W Gminie są organizowane regularnie cieszące się dużą frekwencją imprezy kulturalne, prowadzone z udziałem nie tylko społeczności lokalnej, ale także osób przyjezdnych – wczasowiczów i turystów.

Najważniejszym bogactwem Gminy Rajcza w 2020 r. są jej mieszkańcy – osoby przywiązane do terenu Gminy, kultywujące lokalne obyczaje i tradycje, wiążące swoje życie zawodowe i osobiste z Żywiecczyną. Mieszkańcy Gminy Rajcza postrzegają ją jako docelowe miejsce zamieszkania, nie są zainteresowane emigracją, podejmują wysiłki związane z realizacją na terenie Gminy indywidualnych inicjatyw z zakresu budownictwa mieszkaniowego, są bowiem pewne, że sytuacja na terenie Gminy jest stabilna i korzystna. Rośnie liczba przedsiębiorców, przede wszystkim tych, którzy prowadzą na terenie Gminy działalność gospodarczą, związaną z obsługą ruchu turystycznego. Są to osoby chętnie kształcące się – w ramach szkolnictwa zawodowego oraz wyższego, po nawet wieloletnim pobycie w odległym od Rajczy ośrodku uniwersyteckim chętnie powracają w rodzinne strony, postrzegając je jako docelowe miejsce zamieszkiwania, czy prowadzenia działalności gospodarczej. Mieszkańcy chętnie zrzeszają się w społecznych organizacjach pozarządowych, działających przy wsparciu Samorządu, są zainteresowani problemami Gminy i aktywni w ich rozwiązywaniu. Urząd Gminy posiada przejrzyste, łatwo dostępne, podane w przyjaznej formie procedury ułatwiające mieszkańcom aktywność obywatelską. W Gminie popularnością cieszy się co roczna edycja budżetu obywatelskiego oraz mieszkańcy chętnie korzystają z możliwości jakie daje im tryb inicjatywy lokalnej. Młodzież może wypowiedzieć się oraz zdobyć wiedzę będąc członkami gminnej rady młodych. Słowa „jestem z Rajczy” wypowiedziane są przez nich z dumą i satysfakcją.

9. Cele strategiczne, cele operacyjne, propozycje zadań.

Misja Gminy Rajcza

Misją Gminy Rajcza jest stworzenie warunków do stabilnego rozwoju Gminy przy wykorzystaniu potencjału turystycznego oraz przedsiębiorczości jej mieszkańców.

Cel strategiczny 1:	Cel strategiczny 2:	Cele Strategiczny 3:	Cel Strategiczny 4:
Wzrost konkurencyjności Gminy Rajcza poprzez rozwój sfery gospodarczej zwłaszcza branży turystycznej.	Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Rajcza poprzez rozwój usług społecznych	Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego	Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa mieszkańcom i gościom Gminy.
<i>Cele Operacyjne:</i>	<i>Cele operacyjne:</i>	<i>Cele operacyjne:</i>	<i>Cele operacyjne:</i>
1.1. Rozwój infrastruktury okołoturystycznej – publicznej.	2.1. Poprawa jakości usług transportu publicznego.	3.1. Ochrona atmosfery.	4.1. Rozwój bezpieczeństwa poruszania się drogami lokalnymi i tranzytowymi.
1.2. Rozwój infrastruktury okołoturystycznej – podmioty prywatne.	2.2. Poprawa jakości usług telekomunikacyjnych i informatycznych.	3.2. Ochrona wód.	4.2. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa od następstw klęsk żywiołowych.
1.3. Rozwój infrastruktury hotelarskiej i gastronomicznej, w tym agroturystycznej.	2.3. Poprawa jakości usług podstawowej opieki lekarskiej i dostępu do usług	3.3. Ochrona ziemi.	4.3. Redukcja zagrożeń poprzez edukację.
		3.4. Ochrona środowiska przez edukację.	
		3.5. Ochrona zabytków.	
		3.6. Ochrona spuścizny	

<i>1.4. Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie Gminy.</i>	<i>specjalistycznych.</i>	<i>kulturowej.</i>
<i>1.5. Wzrost ilości zakładanych przedsiębiorstw.</i>	<i>2.4. Poprawa jakości usług świadczonych przez podmioty publiczne.</i>	
<i>1.6. Zmniejszenie stopy bezrobocia poprzez wzrost ilości miejsc pracy.</i>	<i>2.5. Poprawa jakości usług edukacyjnych.</i>	
<i>1.7. Wykorzystanie potencjału Gminy w celu rozwoju rolnictwa.</i>	<i>2.6. Redukcja efektu wykluczenia społecznego.</i>	
<i>1.8. Promocja Gminy.</i>		
<i>1.9. Współpraca transgraniczna.</i>		

10. Zadania w ramach poszczególnych celów strategicznych

Cel Strategiczny 1:

1. Wzrost konkurencyjności Gminy Rajcza poprzez rozwój sfery gospodarczej zwłaszcza branży turystycznej.

W trakcie diagnozy sytuacji gospodarczej Gminy Rajcza, a także uwzględniając jej potencjał pod kątem atrakcyjności przyrodniczej, położenia, sąsiedztwa, określono, iż podstawowym celem rozwojowym w ramach przedmiotowej strategii jest identyfikacja Gminy Rajcza jako miejsca turystycznie atrakcyjnego oraz aktywnego. Turystyka ma być podstawowym źródłem rozwoju Gminy, podstawą dochodów jej mieszkańców oraz kluczem do pozycjonowania jej oferty. Aby to osiągnąć konieczne jest podjęcie stosownych działań tak przez władze gminne jak i przedsiębiorców działających na tym terenie. Samorząd powinien się skupić na skutecznej promocji walorów Gminy przez co ściągający inwestorów, którzy mogliby stworzyć odpowiednią infrastrukturę oraz zaplecze do rozwijania oferty turystycznej. Władze gminne mają pomagać chętnym do prowadzenia działalności gospodarczej poprzez dostosowanie aktów prawnych gminnych a także uczestnicząc w programach doradczych dla potencjalnych przedsiębiorców.

W zakresie inwestycyjnym samorząd może realizować szereg projektów poprawiających stan oraz rozbudowujących zasoby okołoturystyczne zlokalizowane na terenie Gminy.

Ważnym jest również wykorzystywanie dobrych stosunków z sąsiednimi Gminami (w tym Słowackimi i Czeskimi) w celu stworzenia jednolitej polityki współpracy w realizacji wspólnych projektów tak inwestycyjnych jak i nie inwestycyjnych.

Propozycje zadań:

- **Współpraca Gminy Rajcza z Gminami Słowackimi celem realizacji szeregu projektów transgranicznych,**
- **Stworzenie spójnej polityki promocyjnej Gminy,**
- **Nawiązanie współpracy z ościennymi Gminami w tym Słowackimi w zakresie rozwoju turystyki w regionie,**

- **Modernizacja szlaków turystycznych,**
- **Budowa ścieżek rowerowych i tras narciarstwa biegowego,**
- **Rewitalizacja centrum Zwardonia podnoszące turystyczny charakter tejże miejscowości,**
- **Polepszenie oznaczenia szlaków oraz atrakcji turystycznych,**
- **Budowa hali sportowej,**
- **Zaadaptowanie nabrzeży na cele rekreacyjne,**
- **Wytyczenie i oznakowanie ścieżek dydaktyczno-przyrodniczych,**
- **Budowa toru saneczkowego,**
- **Montaż tablic informacyjno-edukacyjnych przy szlakach turystycznych,**
- **Wykorzystanie źródeł solankowych w celach leczniczych,**
- **Realizowanie projektów wsparcia w zakładaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej,**
- **Projekt aktywizacji gospodarczej na terenie KSSE**
- **Projekty doradcze i edukacyjne w zakresie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej,**
- **Przygotowanie projektu wykorzystania KSSE**
- **Projekty edukacyjno doradcze w zakresie specjalistycznej produkcji rolnej,**

Cel Strategiczny 2:

2. Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Rajcza poprzez rozwój usług społecznych

Oprócz rozwoju gospodarczego Gminy, ważnym jest by mieszkańcy czuli się dobrze na terenie własnego miejsca zamieszkania. W tym celu konieczne jest zapewnienie im szeregu usług tak publicznych jak i pozostałych, poprawiających komfort zamieszkania i ułatwiających im realizowanie szeregu działań nie tylko w sferze gospodarczej, ale również społecznej i rekreacyjnej.

To również wsparcie dla osób nie radzącym sobie z codziennymi problemami w każdym możliwym obszarze życia, począwszy od problemów ze znalezieniem pracy a skończywszy na zaburzeniach emocjonalnych.

Dbłość o zdrowie i prawidłowy rozwój wymaga zagwarantowania usług w zakresie leczenia, promowania zdrowego stylu życia oraz zabezpieczenia usług opieki tak nad dziećmi w wieku przedszkolnym jak i osobami w wieku podeszłym.

Dobre samopoczucie mieszkańców zależy również od poziomu obsługi ze strony administracji samorządowej. Dzięki rozwojowi i poprawie usług publicznych ułatwiony będzie kontakt z Urzędem i jego jednostkami, skróci się czas obsługi klientów oraz poprawi się jakość realizowanych zadań przez pracowników jednostek samorządowych.

Propozycje zadań:

- **Projekt promujący komunikację rowerową,**
- **Renowacja budynków dworcowych,**
- **Opracowanie planu transportu publicznego na terenie Gminy,**
- **Uruchomienie publicznych punktów dostępu do Internetu w publicznych Bibliotekach i innych ogólnie dostępnych miejscach,**
- **Realizacja projektu ograniczenia zjawiska wykluczenia cyfrowego,**
- **Projekt zmiany statusu miejscowości Zwardoń na Zdrój,**
- **Promowanie dostosowywanie oferty pensjonatów do zapotrzebowania rehabilitacyjnego,**
- **Budowa ośrodka dla osób starszych i niepełnosprawnych,**
- **Realizacja projektów zacieśniających współpracę Gmin po stronie Polskiej, Słowackiej i Czeskiej,**
- **Rozbudowa elektronicznych usług publicznych, w tym oferowanych mobilnie,**
- **Projekty edukacyjne dla urzędników w zakresie poprawy obsługi petentów,**
- **Budowa Sali gimnastycznej przy zespole szkół w Zwardoniu,**
- **Budowa placów zabaw na terenie Gminy,**
- **Budowa boisk przyszkolnych ogólnodostępnych,**
- **Projekty wsparcia psychologicznego i doradztwo dla osób wykluczonych,**
- **Niwelowanie barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej,**
- **Utworzenie żłobka**
- **Projekt wspierający rozwój ekonomii społecznej**
- **Projekt wzmacniający aktywność obywatelską**

Cele Strategiczny 3:

3. Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego

Rozwój gospodarczy, turystyczny, zdrowie oraz bezpieczeństwo wiąże się również z dziedzictwem, które zostało przejęte po naszych przodkach. Elementem niezbędnym jest dbałość o ochronę tegoż dziedzictwa tak środowiska naturalnego jak i kulturowego. Ochrona ma obejmować działania służące jego zabezpieczeniu a także rewitalizacji poprzez redukcję zanieczyszczeń emitowanych przez człowieka, renowację zabytków a także zabezpieczeniu tradycji i kultury regionu.

Możliwe będzie również wykorzystanie i zaadaptowanie potencjału środowiska a także kulturalnego w celu rozwoju turystyki.

W związku ze zmieniającymi się warunkach klimatycznymi konieczna będzie również realizacji szeregu działań zabezpieczających przed różnego rodzaju zagrożeniami wynikającymi z tychże zmian.

Środowisko naturalne oraz dziedzictwo kulturowe jest zależne w dużej mierze od stopnia zainteresowania nim przez mieszkańców, turystów i innych osób przebywających na terenie Gminy. Dzięki edukacji zostanie zminimalizowany efekt zanieczyszczenia u źródła a w przypadku dziedzictwa kulturowego wzmocnieniu ulegnie stopień zaangażowania zwłaszcza mieszkańców w życiu kulturowym.

Propozycje zadań:

- **Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej,**
- **Termomodernizacja domów jednorodzinnych oraz eliminacja azbestu,**
- **Wdrożenie projektów/ utworzenie polityki z zakresu odnawialnych źródeł energii realizowanych przez podmioty publiczne, mieszkańców oraz przedsiębiorców,**
- **Regulacja rzek i potoków celem ograniczenia zagrożenia powodziowego, w tym progów wodnych**
- **Rozbudowa kanalizacji sanitarnej**
- **Rozbudowa wodociągu gminnego wraz z budową zbiornika wyrównawczego**
- **Realizacja projektów polegających na zwiększeniu zalesienia,**
- **Realizacja projektów budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla posesji bez możliwości podłączenia do sieci kanalizacji sanitarnej,**

- **Zwiększenie częstotliwości wywozu popiołu w okresie zimowym,**
- **Projekt obejmujący przygotowanie opracowania o historii i tradycji wsi żywiecczyzny,**
- **Stworzenie Izb Regionalnych,**
- **Restauracja i renowacja zabytków zlokalizowanych na terenie Gminy,**
- **Adaptacja terenu w Zwardoniu celem budowy amfiteatru,**
- **Wykorzystanie dziedzictwa kulturalnego, historycznego oraz tradycyjnych zawodów w organizacji cyklicznych imprez,**
- **Uczestnictwo w programie „Owca Plus”,**
- **Organizacja i otwarcie muzeum kolejnictwa,**
- **Realizacja projektów aktywizacji poprzez udział w kulturze,**
- **Organizacja kina letniego,**
- **Wykorzystanie źródeł solankowych poprzez ich dystrybucję oraz budowę tężni,**
- **Projekty edukacyjne dla młodzież w zakresie ekologii.**

Cel Strategiczny 4:

Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa mieszkańcom i gościom Gminy.

Ostatnim elementem warunkującym wysoki poziom jakości zamieszkiwania i przebywania na terenie Gminy jest stan bezpieczeństwa. Obejmuje on jakość dróg i wyposażenie ich w infrastrukturę ograniczającą ilość wypadków, jakość i ilość sprzętu służącego niesieniu pomocy w sytuacjach zagrożenia, wyposażenie w infrastrukturę ograniczającą występowanie przestępstw oraz dewastacji.

Dodatkowo ważne jest by rozwijać poziom edukacji i umiejętności w zakresie reagowania na zagrożenia oraz redukcji ryzyka ich wystąpienia.

Propozycje zadań:

- **Stworzenie planu rozwoju dróg lokalnych,**
- **Przebudowa dróg gminnych,**
- **Budowa chodników w ciągach dróg powiatowych wraz z budową, przebudową oraz zmianą nawierzchni tych dróg,**

- **Montaż i modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy wykorzystującego odnawialne źródła energii,**
- **Budowa/przebudowa parkingów na terenie Gminy**
- **Poprawa bezpieczeństwa na terenie Gminy poprzez modernizację sprzętu ratowniczego wykorzystywanego przez Ochotniczą Straż Pożarną,**
- **Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez budowę chodników oraz montaż progów zwalniających,**
- **Montaż ekonomicznego oświetlenia na szlakach turystycznych wykorzystujących OZE,**
- **Prowadzenie akcji edukacyjnych dotyczących praw i obowiązków związanych z bezpieczeństwem,**
- **Budowa zbiorników p-poż,**
- **Instalacja monitoringu wizyjnego w newralgicznych punktach.**

Uszczegółowienie zadań

Poniżej przedstawiono uszczegółowione informacje na temat zaproponowanych w ramach strategii zadań. Informacje poniżej zawarte będą niezbędne do weryfikacji Strategii pod kątem wpływu zadań na środowisko naturalne.

Cel strategiczny 1: Wzrost konkurencyjności Gminy Rajcza poprzez rozwój sfery gospodarczej zwłaszcza branży turystycznej

Zadania

1. Modernizacja szlaków turystycznych.

Zadanie polegało będzie na uporządkowaniu, oznakowaniu i ewentualnym wyrównaniu istniejących ścieżek i szlaków turystycznych. W ramach tego zadania planowane jest także postawienie przy szlakach tablic informacyjnych oraz wydanie broszurek, które rozdawane będą na przykład w schroniskach.

2. Budowa ścieżek rowerowych i tras narciarstwa biegowego.

Zadanie polegało będzie na budowie nowych ścieżek wzdłuż rzeki Soły oraz potoków Rycerskiego i Ujsolskiego. W okresie letnim będą to ścieżki rowerowe, które w

okresie zimowym funkcjonowały będą jako trasy narciarstwa biegowego. Realizacja tego zadanie nie będzie wiązała się z wycinką drzew, polegała będzie na wyrównaniu terenu oraz jego utwardzeniu.

3. Polepszenie oznaczenia szlaków oraz atrakcji turystycznych.

Zadanie polegało będzie na wymianie uszkodzonych lub zużytych tablic informacyjnych oraz oznakowania szlaków dla lepszej orientacji oraz podniesienia wiedzy przyrodniczej turystów. Realizacja tego zadanie nie będzie się wiązała z negatywnym oddziaływaniem na środowisko przyrodnicze i leśne.

4. Budowa hali sportowej.

Hala sportowa powstanie przy szkole w Zwardoniu. Szkoła w Zwardoniu aktualnie jest jedyną na terenie Gminy Rajcza, która nie posiada sali gimnastycznej. W związku z tym w celu rozwoju i krzewienia kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży niezbędne jest wybudowanie hali sportowej.

5. Rewitalizacja centrum Zwardonia podnosząca turystyczny charakter tejże miejscowości.

Rewitalizacja centrum Zwardonia ma na celu poprawę wizerunku miejscowości. Zadanie polegać będzie na wybrukowaniu placu w centrum miejscowości, rewitalizacji dworca oraz przystosowaniu centrum miejscowości dla turystów (ławeczki, kosze na śmieci kawiarenka).

6. Renowacja budynków dworcowych.

Zadanie polegać będzie na remoncie budynków dworcowych unowocześnienie infrastruktury dworcowej dla sprawnej obsługi pasażerów.

7. Montaż tablic informacyjno-edukacyjnych przy szlakach turystycznych.

W ramach tego zadania zamontowanych zostanie kilkadziesiąt tablic informacyjnych oraz edukacyjnych. Tablice będą miały walory poznawcze i edukacyjne w zakresie Beskidu Żywieckiego i powiatu żywieckiego w tym gminy Rajcza.

8. Wykorzystanie źródeł solankowych poprzez ich dystrybucję oraz budowę tężni.

W ramach tego zadania planowane jest wykorzystanie wód solankowych szczególnie w Soli w okolicach źródła, a także poprzez ich dowóz w Rajczy. Planuje się w celach leczniczych mieszkańców i turystów zbudować ogólnodostępne tężnie, które będą przyciągać turystów i przyczyniać się do poprawy ich zdrowia.

9. Zaadaptowanie nabrzeży na cele rekreacyjne.

Zadanie dotyczy miejscowości Rycerka Górna i potoku Rycerskiego. W 2015 roku zakończono tam realizację zadania polegającego umocnieniu brzegów potoku kamiennymi opaskami oraz wykonaniu progu wodnego.

Planowane działania będą polegały na modernizacji drogi wzdłuż potoku Rycerskiego, montażu oświetlenia drogi, przygotowaniu miejsc postojowych dla samochodów oraz wydzielenia miejsca do plażowania, boiska do piłki plażowej lub siatkowej, a także siłowni zewnętrznej, ławeczek i koszy na śmieci. Zadanie nie będzie inwazyjnie wkraczało w naturalny teren. Będzie stworzeniem małej infrastruktury w celu aktywnego, przyjemnego spędzania letniego czasu przy brzegu potoku.

10. Budowa toru saneczkowego.

Planowane zadanie zgłoszone zostało do projektu „Strategii...” przez osobę prywatną, która jest właścicielem wyciągu narciarskiego w Rajczy. Planowane zadanie polegało będzie na budowie toru saneczkowego wzdłuż istniejącego wyciągu narciarskiego. Dzięki czemu nie zostanie zagospodarowany nowy teren, a wykorzystany teren już zagospodarowany.

11. Projekt zmiany statusu miejscowości Zwardoń na Zdrój.

Dzięki realizacji zadania polegającego na rewitalizacji miejscowości Zwardoń, remoncie obiektów dworcowych zwiększy się atrakcyjność tej miejscowości. Być może w przyszłości po stworzeniu tężni i zagospodarowaniu terenów rekreacyjnych dla turystyki uda się zmienić status miejscowości na Zdrój.

12. Realizowanie projektów wsparcia w zakładaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej.

13. Projekt aktywizacji gospodarczej na terenie KSSE.

14. Projekty doradcze i edukacyjne w zakresie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej.

15. Przygotowanie projektu wykorzystania KSSE.

Działania polegać będą na ułatwieniu postępowania administracyjnego i większego wsparcia i informowania w procesie zakładania nowych działalności gospodarczych. KSSE S.A. została powołana rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 1996 roku w celu wsparcia i przyspieszenia procesów restrukturyzacyjnych oraz stworzenia nowych miejsc pracy w regionie.

16. Projekty edukacyjno doradcze w zakresie specjalistycznej produkcji rolnej.

Zadanie te polegać będą na stworzeniu większego dostępu dla rolników do doradztwa rolniczego realizowanego przez ODR oraz ARIMR. Przykładowymi działaniami będzie organizacja szkoleń i spotkań doradczych dla rolników.

17. Uczestnictwo w programie „Owca Plus”.

Owca plus to program realizowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego w celu zwiększenia zainteresowania hodowlą owiec. Działania polegają na rewitalizacji hal pod wypas owiec a także pomocy dla rolników chcących zajmować się hodowlą.

18. Stworzenie spójnej polityki promocyjnej Gminy.

Planowane zadanie będzie obejmowało całościową promocję gminy Rajcza, być może stworzenie punktu informacji turystycznej i noclegowej. Celem tego działania będzie możliwość uzyskania jednolitej informacji o wszystkich atrakcjach oferowanych na obszarze gminy.

19. Współpraca Gminy Rajcza z Gminami ze Słowacji, Czech oraz włoską Gminą Lambrugo celem realizacji szeregu projektów transgranicznych.

20. Nawiązanie współpracy z ościennymi Gminami w tym Słowackimi w zakresie rozwoju turystyki w regionie.

Współpraca z sąsiednimi gminami po stronie Czeskiej i Słowackiej dotyczyła będzie głównie polecania i promowania swoich usług turystycznych i walorów krajobrazowych. Aktualnie nie przewiduje się budowania nowej infrastruktury o charakterze transgranicznym.

Cel strategiczny 2: Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Rajcza poprzez rozwój usług społecznych

Zadania

1. Opracowanie planu transportu publicznego na terenie Gminy.

Planowane zadanie ma na celu usprawnienie systemu przewozów pasażerskich zarówno autokarowych i kolejowych. W ramach tego zadania zostanie zbadane zapotrzebowanie na tego rodzaju usługi i system przystanków i tras przewozów pasażerów zostanie dostosowany do zapotrzebowania i prognoz ilościowych turystycznych w sezonie zimowymi i letnim.

2. Uruchomienie publicznych punktów dostępu do Internetu w publicznych bibliotekach i innych ogólnodostępnych miejscach.

W ramach tego zadania planowane jest stworzenie publicznych punktów lub terenów w których dostępny będzie Internet.

3. Realizacja projektu ograniczenia zjawiska wykluczenia cyfrowego.

Zadanie to realizowane będzie poprzez organizację zajęć dla dzieci i młodzieży, a także dla dorosłej części społeczeństwa gminy Rajcza mających na celu zapoznanie z użytecznymi narzędziami komputerowymi, programami, a także dostępem do Internetu.

4. Rozbudowa elektronicznych usług publicznych, w tym oferowanych mobilnie.

W ramach tego zadania planowane jest stworzenie aplikacji na urządzenia mobilne ze wszystkimi szlakami turystycznymi, ścieżkami edukacyjnymi, rowerowymi oraz wszystkimi atrakcjami na terenie gminy Rajcza i w okolicy.

5. Budowa ośrodka dla osób starszych i niepełnosprawnych.

Zadanie zostało zgłoszone przez prywatnego inwestora, który planuje w miejscowości Rajcza wybudować ośrodek dla osób starszych i niepełnosprawnych dla stworzenia tym osobom godnych warunków życia w rodzinnej atmosferze i czystym, atrakcyjnym terenie.

6. Projekt wspierający rozwój ekonomii społecznej.

Zadanie to polegało będzie na zwiększenie dostępu mieszkańców do usług społecznych, stworzeniu warunków do ograniczenia wykluczenia społecznego i patologii.

7. Budowa sali gimnastycznej przy zespole szkół w Zwardoniu.

Szkoła w Zwardoniu aktualnie jest jedyną na terenie Gminy Rajcza, która nie posiada sali gimnastycznej. W związku z tym w celu rozwoju i krzewienia kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży niezbędne jest wybudowanie hali sportowej.

8. Budowa placów zabaw na terenie Gminy.

Na terenie gminy przy szkołach i przedszkolach planowane jest utworzenie placów zabaw. Przyczyni się to do aktywnego spędzania czasu dzieci i młodzieży, co być może w pewnym stopniu przyczyni się do rozwoju aktywności ruchowej oraz do zmniejszenia postępującego zjawiska otyłości wśród dzieci.

9. Budowa boisk przyszkolnych ogólnodostępnych.

Na terenie gminy przy szkołach planowane jest utworzenie boisk. Przyczyni się to do aktywnego spędzania czasu dzieci i młodzieży, co być może w pewnym stopniu przyczyni się do rozwoju aktywności ruchowej oraz do zmniejszenia postępującego zjawiska otyłości wśród dzieci.

10. Utworzenie żłobka.

Zadanie to planowane jest do realizacji przez osobę prywatną. Aktualnie jeszcze nie ma planów dotyczących lokalizacji żłobka. Prawdopodobnie powstano on w zaadoptowanym istniejącym budynku.

11. Projekty edukacyjne dla urzędników w zakresie poprawy obsługi petentów.

Zadanie będzie związane ze szkoleniami, ma na celu podniesienie jakości obsługi petentów

w Urzędzie Gminy oraz w innych placówkach użyteczności publicznej.

12. Projekt wzmacniający aktywność obywatelską.

13. Projekty wsparcia psychologicznego i doradztwo dla osób wykluczonych.

14. Niwelowanie barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej.

Wszystkie te zadania należą do projektów miękkich. Będą miały na celu likwidowanie wykluczenia społecznego osób z problemami psychologicznymi, a także likwidowanie barier dla osób niepełnosprawnych w obiektach użyteczności publicznej.

Cel strategiczny 3: Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego

1. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej.

W ramach tego zadania planowane są prace termomodernizacyjne mające na celu zmniejszenie zużycia energii cieplnej oraz zmniejszenie emisji CO₂. Prace termomodernizacyjne prowadzone będą w budynku Urzędu Gminy, budynku komunalnym w Rajczy Dolnej – tzw. dawnej szkole podstawowej, Gminnym Ośrodku Kultury w Rajczy, Szkole Podstawowej w Rycerze Dolnej oraz w Przedszkolu w Soli.

2. Termomodernizacja domów jednorodzinnych oraz eliminacja azbestu.

Zadanie to realizowane będzie przez mieszkańców w ramach własnym środków. Gmina Rajcza ma opracowany Program usuwania azbestu, w związku z tym po uzyskaniu zewnętrznych środków finansowych możliwe będzie udzielenie dofinansowania dla mieszkańców na eliminację wyrobów zawierających azbest.

3. Wdrożenie projektów/ utworzenie polityki z zakresu odnawialnych źródeł energii realizowanych przez podmioty publiczne, mieszkańców oraz przedsiębiorców.

W ramach tego zadania możliwe będzie zastosowanie instalacji wykorzystujących OZE

w budynkach użyteczności publicznej, przedsiębiorstwach oraz mieszkańców. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii przyczyni się do zmniejszenia zużycia energii cieplnej oraz zmniejszenie emisji CO₂, a tym samym do poprawy jakości powietrza atmosferycznego.

4. Regulacja rzek i potoków celem ograniczenia zagrożenia powodziowego, w tym progów wodnych.

Zadanie ma na celu zabezpieczenie opaskami kamiennymi brzegów potoków szczególnie w newralgicznych miejscach gdzie dochodzi do kilkukrotnego zalewania budynków w ciągu roku.

5. Rozbudowa kanalizacji sanitarnej

Zadanie ma na celu kontynuację budowy kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy o długości około 5 km.

6. Rozbudowa wodociągu gminnego wraz z budową zbiornika wyrównawczego.

Zadanie ma na celu kontynuację budowy sieci wodociągu gminnego wraz z budową zbiornika wyrównawczego o długości około 2 km.

7. Realizacja projektów budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla posesji bez możliwości podłączenia do sieci kanalizacji sanitarnej.

Realizacja zadania polegać będzie na budowie przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach gdzie nie ma planów dociągnięcia sieci kanalizacji sanitarnej. W wyniku realizacji tego zadania zmniejszy się zrzut ścieków surowych do rzek i potoków oraz przedostawania się ścieków do gleby poprzez nieszczelne zbiorniki bezodpływowe.

8. Realizacja projektów polegających na zwiększeniu zalesienia

Zadanie to realizowane będzie przez właścicieli lasów prywatnych oraz przez Nadleśnictwo głównie na terenach gdzie doszło do niszczenia terenów leśnych w wyniku wichur i szkodników leśnych. Celem jest odnowienie powierzchni leśnych poprzez nasadzenia rodzimych gatunków drzew. W ramach zadania nie będzie zalesianych nowych terenów.

9. Wytyczenie i oznakowanie ścieżek dydaktyczno-przyrodniczych.

W ramach zadania zostaną wytyczone i oznakowane ścieżki edukacyjne w celu obcowania z przyrodą i lasem dzieci i młodzieży.

10. Projekt promujący komunikację rowerową.

W ramach zadania zostaną oznakowane istniejące i funkcjonujące ścieżki rowerowe. W ramach zadania ustawione zostaną tablice informacyjne zawierające zasady jak poruszać się po ścieżkach rowerowych o zasadach bezpieczeństwa i ochrony przyrody.

11. Projekty edukacyjne dla młodzieży w zakresie ekologii.

Działania te będą kontynuacją i rozwojem realizowanych już w chwili obecnej działań w ramach edukacji szkolnej. Dzieci i młodzież szkolna i przedszkolna bierze udział w wycieczkach przyrodniczych, spotkaniach z leśnikami oraz ciekawymi osobami zajmującymi się ochroną przyrody i lasu.

12. Restauracja i renowacja zabytków zlokalizowanych na terenie Gminy.

Zadanie polegało będzie na remoncie i odnowieniu a także odrestaurowaniu zabytkowych obiektów w tym kapliczek na terenie gminy Rajcza.

13. Projekt obejmujący przygotowanie opracowania o historii i tradycji wsi Żywiecczyzny.

Zadanie ma na celu przygotowania opracowania o historii i tradycjach powiatu żywieckiego w tym gminy Rajcza w celu zachowania i kultywowania tradycyjnych obrzędów i kuchni lokalnej.

14. Adaptacja terenu w Zwardoniu celem budowy amfiteatru.

Aktualnie w centrum Zwardonia jest prywatny plac, który Gmina Rajcza dzierżawi na cykliczne imprezy i festyny. Gmina Rajcza planuje teren ten kupić i na nim zbudować amfiteatr w celu organizacji imprez gminnych.

15. Wykorzystanie dziedzictwa kulturalnego, historycznego oraz tradycyjnych zawodów w organizacji cyklicznych imprez.

16. Realizacja projektów aktywizacji poprzez udział w kulturze.

Zadanie to będzie kontynuacją aktualnie organizowanych imprez w Rajczy i w Zwardoniu. Planowana tematyka lokalnych imprez i kultywowanie lokalnych tradycji spowoduje, iż stare zawody i lokalne tradycje kulinarne będą kontynuowane i nie zanikną wraz ze śmiercią starszych mieszkańców.

17. Organizacja i otwarcie muzeum kolejnictwa.

Muzeum planowane jest w budynkach dworca kolejowego w Zwardoniu po ich remoncie i renowacji.

18. Organizacja kina letniego.

Kino letnie planowane jest na ogólnodostępnym placu w centrum Rajczy, gdzie aktualnie odbywają się cykliczne imprezy, a docelowo powstanie amfiteatr.

Cel strategiczny 4: Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa mieszkańcom i gościom Gminy

Zadania

1. Stworzenie planu rozwoju dróg lokalnych.

2. Przebudowa dróg gminnych.

3. Budowa chodników w ciągach dróg powiatowych wraz z budową, przebudową oraz zmianą nawierzchni tych dróg.

4. Budowa/przebudowa parkingów na terenie Gminy.

5. Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez budowę chodników oraz montaż progów zwalniających.

Realizacja powyższych zadań będzie miała na celu remonty, modernizacje dróg gminnych budowę parkingów w miejscach nasilonego postoju samochodów dla zwiększenia bezpieczeństwa pieszych i pojazdów. Chodniki planowane są wzdłuż dróg powiatowych z Rajczy w stronę Ujsół, oraz w centrum Rajczy. W miejscach najbardziej niebezpiecznych gdzie pojazdy rozpędzają się do nadmiernej prędkości planowany jest montaż progów zwalniających.

6. Montaż i modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy wykorzystującego odnawialne źródła energii.

W ramach poprawy bezpieczeństwa pieszych i kierujących pojazdami planowane jest doświetlenie ulic o największym natężeniu ruchu pieszych.

7. Montaż ekonomicznego oświetlenia na szlakach turystycznych wykorzystujących OZE.

Zadanie to planowane jest na początkowych lub końcowych odcinkach szlaków turystycznych

w celu zapewnienia turystom bezpiecznego dotarcia do miejsca noclegowego, czy zostawionego przy drodze samochodu. Punkty oświetlenia montowane będą

na parkingach, w okolicy miejsc postojowych lub przy obiektach zbiorowego zakwaterowania czy gospodarstwach agroturystycznych.

8. Instalacja monitoringu wizyjnego w newralgicznych punktach.

Zadanie polegało będzie na montażu kamer monitoringowych w miejscach niebezpiecznych, gdzie często dochodzi incydentów dewastacji lub kradzieży. Montaż monitoringu przyczyni się zmniejszenia ilości zdarzeń oraz w razie wystąpienia do identyfikacji sprawcy lub udaremnienia ich dalszych działań.

9. Poprawa bezpieczeństwa na terenie Gminy poprzez modernizację sprzętu ratowniczego wykorzystywanego przez Ochotniczą Straż Pożarną.

Zadanie polegało będzie na doposażaniu jednostek ochotniczych Straży Pożarnych w specjalistyczny sprzęt do ratowania ludzi i ich mienia.

10. Budowa zbiorników p-poż.

Zadanie polegało będzie na wykopaniu i ogrodzeniu 2-3 zbiorników przeciwpożarowych. Zbiorniki zlokalizowane będą na terenach zabudowy mieszkaniowej, nie posiadającej dostępu do sieci wodociągowej. W sytuacji pożaru na takich terenach nie ma możliwości podłączenia węży strażackich do sieci (z powodu jej braku), a do rzek i potoków dojazd samochodu strażackiego jest utrudniony.

11. Prowadzenie akcji edukacyjnych dotyczących praw i obowiązków związanych z bezpieczeństwem.

Zadanie ma charakter projektu miękkiego, będzie polegało na prowadzeniu akcji uświadamiających szczególnie dzieci i młodzież jak zachować się w sytuacji zagrożenia i zbliżającego się niebezpieczeństwa. W ramach tego zadanie ważne będzie nauczenie dzieci najważniejszych numerów telefonów oraz zasad pierwszej pomocy.

11. Efekty realizacji Strategii

W konsekwencji realizacji celów Strategii Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020 zostaną osiągnięte następujące efekty:

1. W zakresie celu strategicznego nr 1 **„Wzrost konkurencyjności Gminy Rajcza poprzez rozwój sfery gospodarczej zwłaszcza branży turystycznej”**:

- Wykreowanie wizerunku Gminy w skali regionu, jako miejsca atrakcyjnego, z punktu widzenia możliwości spędzania wolnego czasu, rekreacji, etc.,
- Zwiększenie liczby osób, odwiedzających Gminę Rajcza, w celach związanych z uprawianiem sportu, turystyki, rekreacją, wypoczynkiem, etc., w tym osób wybierających ten teren jako miejsce pobytu dłuższego niż 1 – dniowy,
- Zwiększenie liczby podmiotów gospodarczych, świadczących wysokiej jakości usługi, związane z obsługą ruchu turystycznego (gastronomia, noclegi i pokrewne).
- Zwiększenie liczby rentownych, trwale wpisanych w lokalne realia ekonomiczne podmiotów gospodarczych na terenie Gminy,
- Zwiększenie liczby miejsc pracy, dostępnych dla mieszkańców Gminy na jej terenie,
- Zwiększenie dochodów Gminy z tytułu udziału w podatkach płaconych państwu przez mieszkańców i podmioty gospodarcze.
- Realizacja szeregu projektów we współpracy z Gminami sąsiednimi w tym z Czech oraz Słowacji

2. W zakresie celu strategicznego nr 2 **„Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Rajcza poprzez rozwój usług społecznych”**

- Wysoka ocena samorządu wystawiana przez mieszkańców,
- Wysoka efektywność w zakresie wywiązywania się z ustawowych obowiązków samorządu,
- Wysoki stopień zaspokojenia zbiorowych potrzeb mieszkańców Gminy,
- Efektywna współpraca transgraniczna,
- Redukcja efektu wykluczenia społecznego,

- Redukcja bezrobocia,
 - Poprawa stanu zdrowia mieszkańców.
3. W zakresie celu strategicznego nr 3 **„Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego.”**
- Ograniczenie ilości zanieczyszczeń, przedostających się do wód cieków i potoków, przepływających przez teren Gminy,
 - Ograniczenie ilości / całkowita eliminacja zanieczyszczeń zdeponowanych na terenie Gminy w sposób niezgodny z przepisami / założeniami,
 - Ograniczenie zakresu, w jakim zanieczyszczane jest powietrze na terenie Gminy,
 - Optymalizacja sposobu wykorzystywania zasobów naturalnych, przede wszystkim wody.
 - Minimalizacja ryzyka powodzi na terenie Gminy,
 - Zachowanie dla przyszłych pokoleń materialnego dziedzictwa kulturowego, znajdującego się na terenie Gminy,
 - Kulturowanie spuścizny kulturowej mieszkańców Gminy,
 - Wysoki odsetek mieszkańców realnie zaangażowanych w kultywowanie dziedzictwa kulturowego, aktywnie uczestniczących w kulturze,
 - Efektywna promocja Gminy, jako unikatowego i wartego odwiedzenia terenu.
4. W zakresie celu strategicznego nr 4 **„Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa mieszkańcom i gościom Gminy”**
- Spadek liczby wypadków, kolizji i innych groźnych w skutkach zdarzeń drogowych,
 - Satysfakcja mieszkańców i osób przyjezdnych z zamieszkiwania i pobytu na terenie Gminy.
 - Ograniczenie przestępczości na terenie Gminy,
 - Uzyskanie możliwości natychmiastowego prowadzenia efektywnych akcji ratowniczych w sytuacjach kryzysowych,
 - Wysokie bezpieczeństwo przebywania na terenie Gminy.

12. Zgodność dokumentami strategicznymi

Niniejsze opracowanie jest zgodne z dokumentami wyższego rzędu i innymi równoległymi, tj.:

1. Strategia Rozwoju Kraju 2020 (ŚSRK)

Strategia Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020 jest zgodna w wielu elementach ze Strategią Rozwoju Kraju 2020. Misją SRGR jest *stworzenie warunków do stabilnego rozwoju Gminy przy wykorzystaniu potencjału turystycznego oraz przedsiębiorczości jej mieszkańców*. Strategia ta koresponduje z *celem głównym strategii średniookresowej staje się wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności*.

W zakresie konkretnych celów strategicznych Strategii Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020 można wymienić powiązanie z następującymi obszarami **SRK 2020**:

Tabela 14 Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020 ze Strategią Rozwoju Kraju 2020

Cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020	Obszary strategiczne Strategia Rozwoju Kraju 2020
<p><u>Cel strategiczny nr 1:</u> Wzrost konkurencyjności Gminy Rajcza poprzez rozwój sfery gospodarczej zwłaszcza branży turystycznej</p>	<p><u>Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo</u> <i>Cel I.2. Zapewnienie środków na działania rozwojowe</i></p> <p><u>Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka</u> <i>Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki</i> <i>Cel II.3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki</i> <i>Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego</i> <i>Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko</i></p>

<p><u>Cel strategiczny nr 2:</u> Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Rajcza poprzez rozwój usług społecznych.</p>	<p><u>Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo</u> <i>Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem</i> <i>Cel I.2. Zapewnienie środków na działania rozwojowe</i> <i>Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela</i></p> <p><u>Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka</u> <i>Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego</i> <i>Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu</i></p> <p><u>Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna</u> <i>Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych</i> <i>Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych</i></p>
<p><u>Cel Strategiczny nr 3:</u> Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego</p>	<p><u>Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo</u> <i>Cel I.2. Zapewnienie środków na działania rozwojowe</i> <i>Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela</i></p> <p><u>Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka</u></p>

	<p><i>Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko</i></p> <p><u>Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna</u></p> <p><i>Cel III.1. Integracja społeczna</i></p> <p><i>Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych</i></p> <p><i>Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych</i></p>
<p><u>Cel strategiczny nr 4:</u></p> <p>Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa mieszkańcom i gościom Gminy</p>	<p><u>Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka</u></p> <p><i>Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko</i></p> <p><u>Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna</u></p> <p><i>Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych</i></p> <p><i>Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych</i></p>

2. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie.

Kolejnym dokumentem strategicznym decydującym o kierunkach rozwoju naszego kraju jest Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 - 2020. Opracowanie to uściśla cele, które będą wspierane przez Państwo Polskie w zakresie rozwoju regionalnego. **Strategia Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020** stanowi wypełnienie zapisów w/w strategii w zakresie Celu Strategicznego tj. *Efektywne wykorzystanie specyficznych regionalnych*

i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. Założenia SRGR obejmują szereg celów długoterminowych dotyczących zaspokojenie potrzeb mieszkańców i zaspokojenie trwałego rozwoju Gminy przy wykorzystaniu jej wszystkich potencjałów. Szczegółowe cele SRGR odnoszą się do następujących celów KSRR 2010-2020.

Tabela 15 Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020 z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010 - 2020

Cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020	Obszary strategiczne Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020
<p><u>Cel strategiczny nr 1:</u> Wzrost konkurencyjności Gminy Rajcza poprzez rozwój sfery gospodarczej zwłaszcza branży turystycznej</p>	<p><u>Cel 1 Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów:</u> <i>Cel 1.2. Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji poza miastami wojewódzkimi.</i> <i>Cel. 1.3. Budowa podstaw konkurencyjności województw</i> <u>Cel 2 – Budowa spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych.</u> <i>Cel 2.2. Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe</i> <i>Cel 2.3. Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno gospodarcze</i> <i>Cel 2.5. Zwiększanie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach o najniższej dostępności.</i> <u>Cel 3 – Tworzenie warunków dla skutecznej,</u></p>

	<p><u>efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.</u></p> <p><i>Cel 3.4. Wspomaganie budowy kapitału społecznego dla rozwoju regionalnego w oparciu o sieci współpracy między różnymi aktorami polityki regionalnej.</i></p>
<p><u>Cel strategiczny nr 2:</u></p> <p>Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Rajcza poprzez rozwój usług społecznych.</p>	<p><u>Cel 1 Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów:</u></p> <p><i>Cel 1.2. Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji poza miastami wojewódzkimi.</i></p> <p><i>Cel. 1.3. Budowa podstaw konkurencyjności województw</i></p> <p><u>Cel 2 – Budowa spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych.</u></p> <p><i>Cel 2.2. Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe</i></p> <p><i>Cel 2.3. Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno gospodarcze</i></p> <p><i>Cel 2.5. Zwiększanie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach o najniższej dostępności.</i></p> <p><u>Cel 3 – Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.</u></p> <p><i>Cel 3.3. Przebudowa i wzmocnienie koordynacji w systemie wieloszczeblowego</i></p>

	zarządzania.
<p><u>Cel Strategiczny nr 3:</u> Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego</p>	<p><u>Cel 2 – Budowa spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych.</u> <i>Cel 2.2. Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe</i> <i>Cel 2.5. Zwiększanie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach o najniższej dostępności.</i></p>
<p><u>Cel strategiczny nr 4:</u> Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa mieszkańcom i gościom Gminy</p>	<p><u>Cel 1 Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów:</u> <i>Cel. 1.3. Budowa podstaw konkurencyjności województw</i> <u>Cel 2 – Budowa spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych.</u> <i>Cel 2.2. Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe</i> <u>Cel 3 – Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.</u> <i>Cel 3.3. Przebudowa i wzmocnienie koordynacji w systemie wieloszczeblowego zarządzania.</i></p>

3. Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”

W zakresie zgodności Strategii Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020 z dokumentami strategicznymi o charakterze regionalnym, należy wymienić Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020” będącą przełożeniem założeń ogólnokrajowych na pole regionu Województwa Śląskiego. Dokument ten jest o tyle ważny, że na jego podstawie został stworzony Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014 – 2020, który to określa szczegółowo obszary wsparcia środkami pochodzącymi z Unii Europejskiej. W związku z powyższym wychodząc z tego założenia SRGR 2015-2020 musi być z w/w dokumentem zgodna.

Tabela 16 Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020 ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”

Cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020	Obszary strategiczne Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”
<p><u>Cel strategiczny nr 1:</u> Wzrost konkurencyjności Gminy Rajcza poprzez rozwój sfery gospodarczej zwłaszcza branży turystycznej</p>	<p><u>Priorytet A: Województwo śląskie regionem nowej gospodarki kreującym i skutecznie absorbującym technologie</u> <i>Cel strategiczny. A.1. Wysoki poziom wykształcenia i umiejętności mieszkańców</i> <i>Cel strategiczny. A.2. Rozwinięta infrastruktura nowej gospodarki</i> <i>Cel strategiczny. A.3. Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka.</i></p> <p><u>Priorytet B: Województwo śląskie regionem o powszechnej dostępności do regionalnych usług publicznych o wysokim standardzie.</u> <i>Cel strategiczny B.2. Wysoka jakość środowiska naturalnego</i> <i>Cel strategiczny B.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania i wysoka jakość przestrzeni</i></p> <p><u>Priorytet C: Województwo śląskie znaczącym partnerem kreacji kultury, nauki</u></p>

	<p><u>i przestrzeni europejskiej</u> <i>Cel strategiczny C.3. Silny ośrodek nauki i kultury.</i></p>
<p><u>Cel strategiczny nr 2:</u> Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Rajcza poprzez rozwój usług społecznych.</p>	<p><u>Priorytet A: Województwo śląskie regionem nowej gospodarki kreującym i skutecznie absorbującym technologie</u> <i>Cel strategiczny. A.1. Wysoki poziom wykształcenia i umiejętności mieszkańców</i> <i>Cel strategiczny. A.2. Rozwinięta infrastruktura nowej gospodarki</i> <u>Priorytet B: Województwo śląskie regionem o powszechnej dostępności do regionalnych usług publicznych o wysokim standardzie.</u> <i>Cel strategiczny B.1. Zdrowy i bezpieczny mieszkaniec województwa</i> <i>Cel strategiczny B.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania i wysoka jakość przestrzeni</i> <u>Priorytet C: Województwo śląskie znaczącym partnerem kreacji kultury, nauki i przestrzeni europejskiej</u> <i>Cel strategiczny C.3. Silny ośrodek nauki i kultury.</i></p>
<p><u>Cel Strategiczny nr 3:</u> Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego</p>	<p><u>Priorytet B: Województwo śląskie regionem o powszechnej dostępności do regionalnych usług publicznych o wysokim standardzie.</u> <i>Cel strategiczny B.2. Wysoka jakość środowiska naturalnego</i> <i>Cel strategiczny B.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania i wysoka jakość przestrzeni</i> <u>Priorytet C: Województwo śląskie znaczącym partnerem kreacji kultury, nauki i przestrzeni europejskiej</u></p>

	<i>Cel strategiczny C.3. Silny ośrodek nauki i kultury.</i>
<u>Cel strategiczny nr 4:</u> Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa mieszkańcom i gościom Gminy	<u>Priorytet B: Województwo śląskie regionem o powszechnej dostępności do regionalnych usług publicznych o wysokim standardzie.</u> <i>Cel strategiczny B.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania i wysoka jakość przestrzeni</i>

4. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Żywieckiego na lata 2006 – 2020

Strategia Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020 jest spójna z wszystkim trzema głównymi priorytetami założonymi w Strategii dla Powiatu żywieckiego, tj.:

I - Trwały rozwój gospodarczy w powiecie

II - Zwiększenie szans rozwoju osobistego mieszkańców

III – Poprawa warunków bytowych mieszkańców i przyjezdnych

Szczegółowo dokument ten jest zbieżny z SRGR w zakresie realizacji następujących celów strategicznych:

Tabela 17 Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020 ze Strategią Zrównoważonego Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Żywieckiego na lata 2006 – 2020

Cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020	Obszary strategiczne Strategia Zrównoważonego Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Żywieckiego na lata 2006 – 2020
<p><u>Cel strategiczny nr 1:</u> Wzrost konkurencyjności Gminy Rajcza poprzez rozwój sfery gospodarczej zwłaszcza branży turystycznej</p>	<p><u>Priorytet P I Trwały rozwój gospodarczy w powiecie.</u> <i>Cel strategiczny C I.2 Rozwój usług turystycznych</i> <i>Cel strategiczny C I.3 Zachowanie przestrzennych walorów powiatu</i> <i>Cel strategiczny C I.4 Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości</i> <i>Cel strategiczny C I.5 Utrzymanie i rozwój rolnictwa</i> <i>Cel strategiczny C I.6 Uatrakcyjnienie wizerunku powiatu i stworzenie warunków do inwestowania</i> <u>Priorytet P IV Eliminacja zagrożeń środowiskowych i racjonalizacja ochrony środowiska</u> <i>Cel strategiczny C IV.3 Zachowanie terenów cennych pod względem przyrodniczym</i></p>
<p><u>Cel strategiczny nr 2:</u> Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Rajcza poprzez rozwój usług społecznych.</p>	<p><u>Priorytet P I Trwały rozwój gospodarczy w powiecie.</u> <i>Cel strategiczny C I.3 Zachowanie przestrzennych walorów powiatu</i> <u>Priorytet P III Poprawa warunków bytowych mieszkańców i przyjezdnych.</u> <i>Cel strategiczny C III.1 Poprawa</i></p>

	<p>zdrowotności, promocja zdrowia oraz zwiększenie dostępności usług społecznych</p> <p><i>Cel strategiczny C III.2 Zwiększenie dostępności usług dla przyjezdnych i mieszkańców</i></p>
<p><u>Cel Strategiczny nr 3:</u></p> <p>Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego</p>	<p><u>Priorytet P III Poprawa warunków bytowych mieszkańców i przyjezdnych.</u></p> <p><i>Cel strategiczny C III.1 Poprawa zdrowotności, promocja zdrowia oraz zwiększenie dostępności usług społecznych</i></p> <p><i>Cel strategiczny C III.2 Zwiększenie dostępności usług dla przyjezdnych i mieszkańców</i></p> <p><i>Cel strategiczny C III.3 Podniesienie poziomu bezpieczeństwa na terenie powiatu</i></p> <p><u>PriorytetP IV Eliminacja zagrożeń środowiskowych i racjonalizacja ochrony środowiska</u></p> <p><i>Cel strategiczny C IV.5 Eliminacja zagrożeń środowiskowych</i></p>
<p><u>Cel strategiczny nr 4:</u></p> <p>Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa mieszkańcom i gościom Gminy</p>	<p><u>Priorytet P I Trwały rozwój gospodarczy w powiecie.</u></p> <p><i>Cel strategiczny C I.1 Sprawny system komunikacji</i></p> <p><u>PriorytetP IV Eliminacja zagrożeń środowiskowych i racjonalizacja ochrony środowiska</u></p> <p><i>Cel strategiczny C IV.5 Eliminacja zagrożeń środowiskowych</i></p>

	<p><u>Priorytet P III Poprawa warunków bytowych mieszkańców i przyjezdnych.</u></p> <p><i>Cel strategiczny C III.2 Zwiększenie dostępności usług dla przyjezdnych i mieszkańców</i></p> <p><i>Cel strategiczny C III.3 Podniesienie poziomu bezpieczeństwa na terenie powiatu</i></p>
--	---

13. Procedury uaktualniania strategii

Aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020 polegać będzie zasadniczo na :

- Uzupełnianiu gminnej bazy danych, dotyczących zmian sytuacji demograficznej, rynku pracy, osób bezrobotnych, możliwości edukacji, źródeł finansowania rozwoju i promocji gminy, informacji o liczbie podmiotów gospodarczych, miejsc rekreacji i wypoczynku, potencjału turystycznego,
- Weryfikacji pod kątem aktualizacji realizowanych na bieżąco zadań, podejmowanych dla potrzeb rozwoju Gminy Rajcza, w zależności od pojawienia się nowych możliwości prawnych, organizacyjnych, ekonomicznych, służących realizacji Strategii oraz nowych źródeł finansowania zewnętrznego, krajowego i zagranicznego.

Aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020 dokonywana będzie adekwatnie do identyfikowanych w tym zakresie potrzeb, na podstawie indywidualnie podejmowanych decyzji. Zapisy Strategii mogą być modyfikowane w trybie właściwym dla jej uchwalenia.

14. Monitoring i ewaluacja strategii

Monitoring i ewaluacja strategii polega na okresowej ocenie stopnia realizacji działań zapisanych w tym dokumencie i wprowadzaniu modyfikacji, zgodnie ze zmieniającymi się warunkami zewnętrznymi i wewnętrznymi wpływającymi na rozwój Gminy.

Monitorowaniem wdrażania Strategii zajmować się będzie zespół, w którego skład wejdą: Wójt Gminy lub jego Przedstawiciele, Sekretarz Gminy, Przedstawiciele Rady Gminy Rajcza. Ocenie zespołu będą podlegały ilościowe i jakościowe informacje, dotyczące wdrażanych projektów i całej strategii. Monitoringowi podlegać będzie zgodność i kolejność realizacji zadań wynikających ze strategii, terminowość realizacji projektów, ich jakość, źródła finansowania oraz przepływy środków pieniężnych. W przypadku pojawienia się problemów przy realizacji zadań podjęte zostaną działania w celu ich wyeliminowania.

Po realizacji Strategii dokona zostanie jej ewaluacja oraz sporządzony zostanie na tę okoliczność raport końcowy, obrazujący faktycznie zrealizowane zadania pod kątem realizacji zamierzonych celów, połączony z rachunkiem ekonomicznym porównującym poniesione nakłady na rozwój z końcowymi wynikami ekonomicznymi. Wnioski zawarte w raporcie posłużą także do ustalenia problemów wynikających z realizacji strategii i ustalenia warunków wyjściowych do opracowania Strategii Rozwoju Gminy na lata następne.

15. Harmonogram realizacji strategii

W ramach poniższej tabeli zestawiono kluczowe etapy, związane z wdrożeniem Strategii Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020, wraz z wyszczególnieniem ich ram czasowych.

Tabela 18 Harmonogram Realizacji Strategii

Lp.	Zadanie	Termin	Odpowiedzialny za realizację
1.	Opracowanie „Strategii Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020”	03 - 12. 2015 r.	Wójt Gminy
2.	Przyjęcie „Strategii Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020”	grudzień 2015 r.	Rada Gminy Rajcza
3.	Powołanie Zespołu Monitorującego przebieg realizacji Strategii Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020	październik 2015 r.	Wójt Gminy
4.	Realizacja zadań objętych Strategią	2015 – 2020 r.	Wójt Gminy
5.	Dokonywanie okresowych analiz i uaktualnienie Strategii.	Wg potrzeb	Wójt Gminy Sekretarz Gminy
6.	Opracowanie końcowego raportu oceniającego realizację Strategii ze względu na osiągnięte cele i zrealizowane zadania. Porównanie wielkości nakładów na realizację Strategii z uzyskanymi efektami.	IV kwartał 2020 r.	Zespół, któremu Wójt Gminy zleci to zadanie
7.	Przyjęcie raportu z realizacji Strategii i określenie warunków wyjściowych do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020 na lata następne	Grudzień 2020 r.	Rada Gminy Rajcza

16. Plan finansowy Strategii Rozwoju Gminy

Poniższy plan finansowy dotyczy typów zadań planowanych do realizacji przez Gminę Rajcza oraz jednostki organizacyjne Gminy.

Tabela 19 Plan finansowy Strategii Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020

Typy zadań	Lata realizacji	Szacowany koszt w zł	Źródła finansowania
Współpraca Gminy Rajcza z Gminami Słowackimi oraz Gminą Czeskimi, celem realizacji szeregu projektów transgranicznych.	2016-2020	3 mln zł	EFRR (w ramach EWT)
Stworzenie spójnej polityki promocyjnej Gminy.	2016-2018	100 tys. zł	Środki własne Gminy
Nawiązanie współpracy z ościennymi Gminami w tym Słowackimi w zakresie rozwoju turystyki w regionie.	2015-2020	100 tys. zł	Środki własne Gminy
Modernizacja szlaków turystycznych.	2017-2020	200 tys. zł	EFRR/środki własne/środki Lasów Państwowych
Budowa ścieżek rowerowych i tras narciarstwa biegowego.	2017-2020	1,5mln zł	EFRR/ środki własne/ środki ministerstwa sportu
Rewitalizacja centrum Zwardonia podnoszące turystyczny charakter tejże miejscowości.	2017-2020	0,5 mln zł	EFRR/ EFRR/ środki własne
Polepszenie oznaczenia szlaków oraz atrakcji turystycznych.	2016-2020	100 tys. zł	EFRR/ środki własne
Budowa hali sportowej.	2017-2020	2 mln zł	EFRR/ środki własne/ środki ministerstwa sportu
Zaadaptowanie nabrzeży na cele rekreacyjne.	2017-2020	1,0 mln zł	EFRR/ EFRR/ środki własne
Wytyczenie i oznakowanie ścieżek	2016-2020	100 tys. zł	EFRR/ środki

Strategia Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020

dydaktyczno-przyrodniczych.			własne
Budowa toru saneczkowego.	2018-2020	500 tyś. zł	EFRRROW/ środki własne/ środki prywatne
Montaż tablic informacyjno- edukacyjnych przy szlakach turystycznych.	2016-2020	100 tyś. zł	EFRRROW/ środki własne
Wykorzystanie źródeł solankowych w celach leczniczych.	2018-2020	3 mln zł	EFRRROW/ środki prywatne
Realizowanie projektów wsparcia w zakładaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej.	2016-2020	0,5 mln zł	EFRRROW/ EFRR/ środki własne Gminy
Projekt aktywizacji gospodarczej na terenie KSSE.	2016-2020	0,5 mln zł	EFRRROW/ EFRR/ środki własne Gminy
Projekty doradcze i edukacyjne w zakresie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej.	2016-2020	0,5 mln zł	EFRRROW/ EFRR/ środki własne Gminy
Przygotowanie projektu wykorzystania KSSE.	2016-2017	50 tyś. zł	EFRRROW/ EFRR/ środki własne Gminy
Projekty edukacyjno doradcze w zakresie specjalistycznej produkcji rolnej.	2016-2020	0,5 mln zł	EFRRROW/ EFRR/ środki własne Gminy
Projekt promujący komunikację rowerową.	2016-2017	50 tyś. zł	EFRRROW/ środki własne Gminy
Renowacja budynków dworcowych,	2017-2020	3,0 mln zł	EFRRROW/ EFRR/ środki własne/ środki prywatne
Opracowanie planu transportu publicznego na terenie Gminy.	2016-2017	50 tyś. zł	środki własne Gminy
Uruchomienie publicznych punktów dostępu do Internetu w publicznych Bibliotekach i innych ogólnie dostępnych miejscach.	2017-2020	3,0 mln zł	EFRRROW/ EFRR/ środki własne/ środki prywatne
Realizacja projektu ograniczenia zjawiska wykluczenia cyfrowego.	2017-2019	1,5 mln zł	EFRR/ środki własne
Projekt zmiany statusu miejscowości Zwardoń na Zdrój.	2016-2017	50 tyś. zł	środki własne Gminy
Budowa ośrodka dla osób starszych i niepełnosprawnych.	2017-2020	3,0 mln zł	EFRRROW/ EFRR/ środki własne/ środki prywatne

Strategia Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020

Rozbudowa elektronicznych usług publicznych, w tym oferowanych mobilnie.	2017-2019	1,5 mln zł	EFRR/ środki własne
Projekty edukacyjne dla urzędników w zakresie poprawy obsługi petentów.	2017-2019	150 tys. zł	EFS/ środki własne
Budowa Sali gimnastycznej przy zespole szkół w Zwardoniu.	2017-2020	2 mln zł	EFRRROW/ środki własne/ środki ministerstwa sportu
Budowa placów zabaw na terenie Gminy.	2016-2020	0,5 mln zł	EFRRROW/ środki własne/ środki ministerstwa edukacji
Budowa boisk przyszkolnych ogólnodostępnych.	2016-2020	0,5 mln zł	EFRRROW/ środki własne/ środki ministerstwa edukacji lub ministerstwa sportu
Projekty wsparcia psychologicznego i doradztwo dla osób wykluczonych.	2017-2019	150 tys. zł	EFS/ środki własne
Niwelowanie barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej.	2017-2019	300 tys. zł	EFRRROW / środki własne/ środki prywatne
Utworzenie żłobka.	2017-2019	300 tys. zł	EFRRROW/ EFS/ środki własne/ środki prywatne
Projekt wspierający rozwój ekonomii społecznej.	2017-2019	150 tys. zł	EFS/ środki własne
Projekt wzmacniający aktywność obywatelską.	2017-2019	150 tys. zł	EFS/ środki własne
Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej.	2017-2019	2,5 mln zł	EFRRROW/ EFRR/ środki WFOSiGW/ środki własne
Termomodernizacja domów jednorodzinnych oraz eliminacja azbestu.	2017-2020	1,5 mln zł	EFRRROW/ EFRR/ środki WFOSiGW/ środki własne/ środki prywatne
Wdrożenie projektów/ utworzenie polityki z zakresu odnawialnych	2017-2020	1,5 mln zł	EFRRROW/ EFRR/ środki WFOSiGW/

Strategia Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020

źródeł energii realizowanych przez podmioty publiczne, mieszkańców oraz przedsiębiorców.			środki własne/ środki prywatne
Regulacja rzek i potoków celem ograniczenia zagrożenia powodziowego, w tym progów wodnych.	2016-2020	2 mln	EFRR/ środki własne
Realizacja projektów polegających na zwiększeniu zalesienia.	2018-2019	100 tys. zł	Środki Lasów Państwowych/ środki własne
Rozbudowa kanalizacji sanitarnej	2016-2020	1,5 mln	EFRRROW/ EFRR/ środki WFOSiGW/ środki własne/ środki prywatne
Rozbudowa wodociągu gminnego wraz z budową zbiornika wyrównawczego	2016-2020	600 tys. zł	EFRRROW/ EFRR/ środki WFOSiGW/ środki własne/ środki prywatne
Realizacja projektów budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla posesji bez możliwości podłączenia do sieci kanalizacji sanitarnej.	2017-2020	1,5 mln zł	EFRRROW/ EFRR/ środki WFOSiGW/ środki własne/ środki prywatne
Projekt obejmujący przygotowanie opracowania o historii i tradycji wsi Żywiecczyzny.	2018-2020	50 tys. zł	EFS/ środki własne
Restauracja i renowacja zabytków zlokalizowanych na terenie Gminy.	2018-2020	500 tys. zł	EFRR/ EFRRROW / środki ministerstwa kultury i dziedzictwa narodowego/ środki własne
Adaptacja terenu w Zwardoniu celem budowy amfiteatru.	2018-2020	1,5 mln zł	EFRRROW / środki ministerstwa kultury i dziedzictwa narodowego/ środki własne
Wykorzystanie dziedzictwa kulturalnego, historycznego oraz tradycyjnych zawodów w organizacji	2016-2020	500 tys.	środki ministerstwa kultury

Strategia Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020

cyklicznych imprez.			i dziedzictwa narodowego/ środki własne
Uczestnictwo w programie „Owca Plus”.	2016-2020	100 tys.	środki ministerstwa kultury i dziedzictwa narodowego/ środki własne
Organizacja i otwarcie muzeum kolejnictwa.	2019-2020	100 tys.	środki ministerstwa kultury i dziedzictwa narodowego/ środki własne/ środki PKP
Realizacja projektów aktywizacji poprzez udział w kulturze.	2018-2020	50 tys. zł	EFS/ środki własne
Organizacja kina letniego.	2016-2020	40 tys. zł	Środki własne/środki prywatne
Wykorzystanie źródeł solankowych poprzez ich dystrybucję oraz budowę tężni.	2018-2020	3 mln zł	EFRR/ EFRROW / środki ministerstwa zdrowia/ środki własne/ środki prywatne
Projekty edukacyjne dla młodzież w zakresie ekologii.	2018-2020	50 tys. zł	EFS/ środki własne
Stworzenie planu rozwoju dróg lokalnych.	2017-2019	20 tys. zł	środki własne
Przebudowa dróg gminnych.	2016-2020	2,5 mln zł	EFROW/ środki własne
Budowa chodników w ciągach dróg powiatowych wraz z budową, przebudową oraz zmianą nawierzchni tych dróg	2017-2020	550 tys. zł	EFROW/ PROW / środki własne
Montaż i modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy wykorzystującego odnawialne źródła energii.	2018-2020	1 mln zł	EFRR/ EFRROW/ środki WFOSiGW/ środki własne
Budowa/przebudowa parkingów na	2016-2020	250 tys. zł	EFROW/ środki

Strategia Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020

terenie Gminy.			własne
Poprawa bezpieczeństwa na terenie Gminy poprzez modernizację sprzętu ratowniczego wykorzystywanego przez Ochotniczą Straż Pożarną.	2016-2020	1,5 mln zł	EFRR/ EFRROW/ środki PSP/ środki własne
Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez budowę chodników oraz montaż progów zwalniających.	2016-2020	150 tys. zł	EFRROW/ środki własne
Montaż ekonomicznego oświetlenia na szlakach turystycznych wykorzystujących OZE.	2018-2020	50 tys. zł	EFRR/ EFRROW/ środki WFOSiGW/ środki Lasów Państwowych/ środki własne
Prowadzenie akcji edukacyjnych dotyczących praw i obowiązków związanych z bezpieczeństwem.	2018-2020	50 tys. zł	EFS/ środki własne
Budowa zbiorników p-pož.	2018-2020	50 tys. zł	Środki Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju/ środki własne
Instalacja monitoringu wizyjnego w newralgicznych punktach.	2016-2020	50 tys. zł	Środki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych/ środki własne

17. Wykaz map, wykresów i tabel

Spis map:

Mapa 1 Lokalizacja Gminy Rajcza na tle Województwa Śląskiego.....	6
Mapa 2 Mapa gminy Rajcza – lokalizacja sołectw Gminy	7

Spis wykresów:

Wykres 1 Ludność ogółem w miejscowościach Gminy Rajcza według stanu na 31.12.2014 r.9	
Wykres 2 Liczba kobiet i mężczyzn na terenie Gminy w latach 2010-2014.....	9
Wykres 3 Ludność według wieku w Gminie Rajcza w latach 2010-2014.....	10
Wykres 4 Liczba mieszkańców Gminy Rajcza w latach 2010-2014.....	10
Wykres 5 Ruch naturalny w Gminie Rajcza	11
Wykres 6 Liczba zameldowań w Gminie Rajcza w latach 2010-2014.....	11
Wykres 7 Liczba wymeldowań na terenie Gminy Rajcza w latach 2010-2014.....	12
Wykres 8 Saldo migracji ogółem w Gminie Rajcza	12
Wykres 9 Liczba zawartych małżeństw i rozwodów w Gminie Rajcza w latach 2010-2014..	13
Wykres 10 Liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy Rajcza w latach 2011-2014.....	15
Wykres 11 Udział kobiet w ogóle bezrobotnych	15
Wykres 12 Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogóle bezrobotnych w 2014 r.....	16
Wykres 13 Liczba rodzin objętych pomocą społeczną w Gminie Rajcza w latach 2012-2014	18
Wykres 14 Przyczyny występowania z wnioskiem o pomoc do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rajczy	19
Wykres 15 Podmioty gospodarcze na terenie Gminy Rajcza w latach 2010-2013.....	21
Wykres 16 Jednostki nowo zarejestrowane i wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności w latach 2010-2013.....	22
Wykres 17 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w Gminie Rajcza w latach 2010-2013	22
Wykres 18 Podmioty według rodzajów działalności - ogółem w 2013 r.....	25
Wykres 19 Rodzaje działalności gospodarczej w 2013 r.....	25
Wykres 20 Uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów w Gminie Rajcza.....	31

Wykres 21 Zdarzenia drogowe w Gminie Rajcza w latach 2011-2014.....	43
---	----

Spis tabel:

Tabela 1 Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % w latach 2010-2014	13
Tabela 2 Osoby bezrobotne ze względu na rodzaj wykształcenia w 2014 r.	16
Tabela 3 Bezrobotni w tzw. szczególnej sytuacji na rynku pracy w 2014 r.	17
Tabela 4 Wypadki drogowe w Gminie Rajcza.....	44
Tabela 5 Ranni w wyniku wypadków drogowych w Gminie Rajcza	44
Tabela 6 Zabici w wyniku wypadków drogowych w Gminie Rajcza.....	44
Tabela 7 Kolizje drogowe w Gminie Rajcza	44
Tabela 8 Interwencje związane z przemocą w rodzinie w Gminie Rajcza	45
Tabela 9 Przeprowadzone interwencje domowe dotyczące przemocy w rodzinie	46
Tabela 10 Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy w rodzinie – ogółem.....	46
Tabela 11 Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy w rodzinie - kobiety.....	46
Tabela 12 Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy w rodzinie - nieletni.....	46
Tabela 13 Liczba sprawców przemocy domowej	47
Tabela 14 Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020 ze Strategią Rozwoju Kraju 2020	86
Tabela 15 Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020 z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010 - 2020.....	89
Tabela 16 Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020 ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020”.....	92
Tabela 17 Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020 ze Strategią Zrównoważonego Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Żywieckiego na lata 2006 – 2020.....	95
Tabela 18 Harmonogram Realizacji Strategii	100
Tabela 19 Plan finansowy Strategii Rozwoju Gminy Rajcza na lata 2014-2020	101